

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

ณัฐนิช มณีวรรณ

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา"

ของ ญัฐนิช มณีวรรณ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญัฐกานต์ ประจันบาน)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ผู้วิจัย	ณัฐนิช มณีวรรณ
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. วิจัยและประเมินทางการศึกษา, มหาวิทยาลัย นเรศวร, 2566
คำสำคัญ	วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง; การปรับตัว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก จำนวน 200 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 และใช้โปรแกรมทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวแปรแฝง 13 ตัวแปรสังเกตได้ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกทุกคู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .460 ถึง .800 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัวแปร มีความตรงเชิงโครงสร้างทุกโมเดล โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.73 - 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า และ 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน

มีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.74 – 0.92 และมีค่าร้อยละความผันแปรระหว่างตัวบ่งชี้ร่วมกับองค์ประกอบ ตั้งแต่ร้อยละ 54.1 - 85.3 และโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า พิจารณาจากค่า p-value ที่มีค่ามากกว่า .05 ($p - value = 0.1725$) ค่า CFI, TLI เข้าใกล้ 1 (CFI = 0.996, TLI = 0.994) ค่า RMSEA, SRMR เข้าใกล้ 0 (RMSEA = 0.030, SRMR = 0.020) และเมื่อวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน พบว่า การปรับตัวได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.539 รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.421 นอกจากนี้การปรับตัวยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางสังคม โดยผ่านความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.356

Title	STRUCTURAL EQUATION MODEL ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING THE ADJUSTMENT OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN SCIENCE-MATHEMATICS PROGRAMS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE
Author	Nattanit Maneewan
Advisor	Assistant Professor Nattakan Prechanban, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Educational Research and Evaluation - (Plan B), Naresuan University, 2023
Keywords	Structural Equation Model; Adjustment

ABSTRACT

This research aims to 1) develop a structural equation model that affects the adjustment of high school students in science-mathematics programs under the secondary education service area office, and 2) examine the consistency of the structural equation model that affects the adjustment of high school students in science-mathematics programs under the secondary education service area office with empirical data. The sample group consisted of 200 high school students in the Science-Mathematics curriculum for the academic year 2566 from schools under the secondary education service area office, Phitsanulok. The sampling method used was multi-stage sampling. Data collection was conducted through a questionnaire using Rating Scale 5-level, with a confidence level of 0.981. The data analysis was performed using statistical software.

The research findings that: 1) The development of structural equation model that affects the adjustment of high school students in science-mathematics programs under the secondary education service area office, The model comprised 3 latent variables and 13 observed variables. There was a positive relationship among the observed variables, with correlation coefficients ranging from .460 to .800, indicating a moderate to high level of correlation, statistically significant at the .01 level. When analyzing to confirm the structural validity of the model

measuring the 3 latent variables, all models exhibited structural validity, with factor loadings ranging from 0.73 to 0.93, and statistically significant at the .05 level. And 2) The results of the examination of the model's fit with the empirical data reveal that all 3 components of the structural equation model influencing students' adaptation exhibited structural validity. The factor loadings ranged from 0.74 to 0.92, and the percentage of variance explained between the indicators and components ranged from 54.1% to 85.3%. Moreover, the model demonstrated good fit with the empirical data, supported by a p-value greater than .05 (p-value = 0.1725). Additionally, the Comparative Fit Index (CFI) and Tucker-Lewis Index (TLI) were close to 1 (CFI = 0.996, TLI = 0.994), while the Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) and Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) were close to 0 (RMSEA = 0.030, SRMR = 0.020), and when analyzing the causal relationship path that affects student adjustment, it was found that adjustment was directly influenced by social support and emotional quotient. They are most directly influenced by social support. It has an influence size of 0.539, followed by emotional quotient. The influence size was 0.421. In addition, adjustment was indirectly influenced by social support. through emotional quotient which has an influence size of 0.356

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผศ.ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน ประธานที่ปรึกษาในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัย และประเมินทางการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้มอบความรู้และประสบการณ์จนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ ไตพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ งามอาภาณิชย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อัศวรักษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนในสาขาวิจัยและประเมินทางการศึกษาที่ให้อำนาจใจและให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ให้อำนาจใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน และขอขอบคุณความพยายามและความมุ่งมั่นตั้งใจของตนเองที่ทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้จนประสบความสำเร็จลุล่วง คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ณัฐนิช มณีวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณูปการ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	4
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2	10
1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว	11
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	30
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)	46
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM)	61

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย	70
บทที่ 3	75
ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	75
ตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการ ปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์	83
บทที่ 4	94
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	96
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	99
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการ ปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์	109
บทที่ 5	114
สรุปผลการวิจัย	114
อภิปรายผลการวิจัย	117
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	133

ประวัติผู้วิจัย	184
-----------------------	-----

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์ตัวแปรการปรับตัวของนักเรียน.....	23
ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวแปร ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)	39
ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม (Social Support).....	54
ตาราง 4 ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิง ประจักษ์.....	67
ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ	81
ตาราง 6 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล	84
ตาราง 7 เกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	88
ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรจัดประเภท (n=200).....	96
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุดสัมประสิทธิ์การกระจายความ เบ้(Skewness) ความโด่ง(Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตได้.....	97
ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้	100
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการ ปรับตัว (AJM)	101
ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	103
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล การวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS).....	105
ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบและตัว บ่งชี้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS).....	106

ตาราง 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ค่าสถิติทดสอบที (t - value) และค่าความเที่ยง (R^2) ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด 109

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 111

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 โมเดลสมการโครงสร้าง.....	62
ภาพ 2 ขั้นตอนการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น	67
ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการปรับตัวของนักเรียน	72
ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของนักเรียน	73
ภาพ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความฉลาดทางอารมณ์	73
ภาพ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย	74
ภาพ 7 แผนภาพขั้นตอนขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	78
ภาพ 8 โมเดลการวัดองค์ประกอบการปรับตัว (AJM)	102
ภาพ 9 โมเดลการวัดองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ (EQ).....	104
ภาพ 10 โมเดลการวัดองค์ประกอบโมเดลการสนับสนุนทางสังคม (SS).....	106
ภาพ 11 องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้	108
ภาพ 12 โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	113

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ทำให้เราเห็นความเจริญก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี (สุพรรณิการ์ มาศยคง, 2554) ความก้าวหน้าเหล่านี้เป็นผลมาจากการที่มนุษย์พัฒนาคุณภาพของตนเองให้สามารถตอบโต้และปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศ สามารถพัฒนาและก้าวหน้าได้ในทุกๆ ด้าน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพไม่เพียงแต่ หมายถึงการศึกษาและการฝึกอบรมทางด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมให้มีทักษะชีวิต, ทักษะการคิดวิเคราะห์, และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถนำพาตนเองและสังคมให้เติบโตและพัฒนาไป อย่างมั่นคงในอนาคต จะเห็นได้จากหลักการและแนวคิดตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติในการ กำหนดทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) การสร้าง ความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการปรับตัว หรือ ระดับ “พอเพียง” ใน การปรับเปลี่ยนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้ สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วย ให้ นักเรียนพัฒนาเติบโตอย่างมีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนที่ดีคือการให้นักเรียนมีการเรียนรู้และ พัฒนาเต็มทั้งด้านสติปัญญาและอารมณ์ นอกจากนี้ยังต้องมีการสอนให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับ สังคมและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายที่มีอยู่ในช่วงวัยรุ่น วัยนี้เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและสติปัญญา ดังนั้นนักเรียนต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงทั้งหมดในเวลาเดียวกัน หากปรับตัวได้สำเร็จจะส่งผลให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มี บุคลิกภาพดี มีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการ ดำรงชีวิต แต่หากไม่สามารถปรับตัวได้สำเร็จ อาจทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิด

ความขัดแย้งและเป็นปัญหาในสังคม จากนั้นจะเห็นได้ว่าการปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการปรับตัวช่วยให้บุคคลสามารถมีความสุขในการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมของตนได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นวัยเด็กและเยาวชนของชาติจึงเป็นกลุ่มที่สังคมต้องให้การดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งการศึกษาในขั้นนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม โดยนักเรียนที่จบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถไปประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ หรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา นักเรียนเรียนสามารถเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนชื่นชอบเพื่อยึดเป็นอาชีพได้ ปัจจุบันการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ให้เด็กรู้มีความยากและท้าทายเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาวิชาที่ลึกซึ้งและซับซ้อนกว่าในอดีต บางวิชาอาศัยการอ่านและการท่องจำ เช่น ชีววิทยา ภาษาไทย และสังคมศึกษา ในขณะที่บางวิชาใช้การคำนวณ เช่น คณิตศาสตร์ เคมี และฟิสิกส์ จำเป็นต้องใช้เวลาในการทำทำความเข้าใจและทำแบบฝึกหัด นอกจากนี้การเรียนในสายการเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ความรู้ในวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจหลักการและแนวคิดที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถปรับตัวและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ การคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หรือแม้กระทั่งการทำความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมและการหาทางแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้เหล่านี้ช่วยเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเข้าสู่อาชีพที่หลากหลายในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นวิศวกรรม การแพทย์ วิทยาศาสตร์ข้อมูล หรือแม้กระทั่งภาคธุรกิจที่ต้องการทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล และด้วยเหตุนี้อาจทำให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอีกจำนวนมากที่สอนวิชาเหล่านี้ไม่สามารถเข้าใจวิชาที่สอนได้อย่างลึกซึ้งจึงไม่สามารถที่จะให้คำปรึกษากับนักเรียนได้ นักเรียนจึงค่อนข้างจะโดดเดี่ยวและเครียดในการเรียน บางคนอาจจะถูกกดดัน ถูกคาดหวัง จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และคนรอบข้าง นักเรียนจึงจำเป็นต้องผ่านระยะนี้ด้วยการปรับตัวที่เหมาะสม การที่บุคคลจะปรับตัวได้ดีหรือเหมาะสมนั้นจำเป็นต้องมีความสามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดอารมณ์และพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ได้ (อมราพร สุรการ, 2555)

การปรับตัวจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการปรับตัวจะช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างมีความสุข การปรับตัวเป็นความสามารถของบุคคลในการปรับพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สำหรับวัยเรียนการปรับตัวส่วนใหญ่จะเป็นการปรับตัวในเรื่องการเรียน อารมณ์ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านการเรียนเด็กบางคนอาจจะปรับตัวเกี่ยวกับวิชาในแผนการเรียนไม่ได้ ทำให้ได้ผลการเรียนไม่ดี

เท่าที่ควร และอาจจะส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของเด็ก หากเด็กจัดการอารมณ์และความรู้สึกของตนเองไม่ได้ อาจจะส่งผลต่อการเข้าสังคม เข้าร่วมกิจกรรม ภายในสถานศึกษาด้วย

ความฉลาดทางอารมณ์ หรือที่เรียกกันว่า EQ (Emotional Quotient) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัว ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลที่รู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเข้าใจสาเหตุและความเป็นไปของอารมณ์ความรู้สึก เข้าใจในความความคิด ความรู้สึกและการกระทำ และมีการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม รู้ว่าตนเองควรคิด รู้สึก หรือควรทำอย่างไร รู้ถึงอิทธิพลของอารมณ์ และสามารถใช้อารมณ์ ความรู้สึกให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ รู้จักใช้อารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพ การปรับตัว และโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้โอนอ่อนตามตนได้ นอกจากนั้นความฉลาดทางอารมณ์ยังเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข (นภาดา อุดมชัยรัตน์, 2557) นอกจากนั้นความฉลาดทางอารมณ์ยังมีความสามารถด้านหนึ่งของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียน หน้าที่การงาน สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์เปรียบเสมือนหัวใจที่สนับสนุนให้บุคคลไปสู่ความสำเร็จและความสุขในชีวิต (ภูมิวรพล กุณทา, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวนันันท์ ขลิบปั่น (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัว คือ ลักษณะส่วนบุคคล ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และการตั้งเป้าหมายในการเรียน และงานวิจัยของนิลญา อาภรณ์กุล และศิริลักษณ์ ศุภปิณฑิร (2560) ทำการศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และทำนายปัญหาการปรับตัว คือ ความฉลาดทางอารมณ์

อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัว คือ การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ซึ่งการสนับสนุนทางสังคม คือการที่บุคคลได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทั้งในด้านอารมณ์ ความเอาใจใส่ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงด้านจิตใจ และความรู้สึก ทำให้บุคคลนั้นรับรู้ถึงการมีตัวตน รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม การสนับสนุนทางสังคมช่วยให้บุคคลรู้สึกมั่นคง สามารถเผชิญปัญหา หลีกเลียงประสบการณ์ที่ไม่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและตระหนักถึงคุณค่าในตนเองได้ อีกทั้งการสนับสนุนทางสังคมยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล กล่าวคือ บุคคลต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสังคม จิตใจ อารมณ์ รวมไปถึงเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุนสร้างเสริมประสบการณ์ให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง หรือปัญหาต่างๆ ได้ ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีความกดดัน

โดยการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยในการตอบสนองสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (Norbec, 1988 อ้างถึงใน นวพรรษ สีมารักษ์, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุกทอง ทิพย์มณี (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษา

จากเหตุผลข้างต้น และจากการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว แสดงให้เห็นว่าการปรับตัวมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก และด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน อันได้แก่ ครอบครัวย โรงเรียน และครู ได้ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเข้าใจถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน สามารถสนับสนุน ส่งเสริม นักเรียนในด้านต่าง ๆ และเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ รู้จักตนเองมากขึ้น สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

คำถามการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตออกเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) โดยมีคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชำนาญด้านตัวแปรทางจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน

1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชำนาญด้านวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม จำนวน 50 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 การปรับตัว (Adjustment) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการเรียน
2. ด้านสังคม
3. ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล
4. ด้านเข้าร่วมกิจกรรม
5. ด้านผู้สอน

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง
2. ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง
3. ด้านความเข้าใจผู้อื่น
4. ด้านทักษะทางสังคม

5. ด้านการจูงใจตนเอง

2.3 การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จากอาจารย์หรือครูผู้สอน
2. จากครอบครัว
3. จากเพื่อน

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก จำนวน 39 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 18,463 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับทดสอบเพื่อวิเคราะห์วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากเว็บไซต์ danielsoper.com ของ Daniel Soper (Soper, 2023) โดยกำหนดค่า Effect size เท่ากับ 0.3 ค่า Desired statistical power level เท่ากับ 0.8 จำนวนตัวแปรแฝง 3 ตัว ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 13 ตัว ดังนั้นจึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 119 คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากพอ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถปรับ และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เหมาะสม สอดคล้อง และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้อย่างปกติสุข โดยไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียน ติดตามการเรียนได้ทันเวลา มีความพึงพอใจในการเรียน กล้าอภิปราย กล้าแสดงออกในการซักถาม เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ มีความตั้งใจในการศึกษาให้สำเร็จ และยอมรับสภาพแวดล้อมของการเรียน

2. ด้านสังคม หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาได้ มีความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำ ผู้ตาม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เข้ากับเพื่อนได้ดี อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข

3. ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล หมายถึง นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีการแสดงออกทางพฤติกรรมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง รู้จักข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และมีความมั่นใจในตนเอง

4. ด้านเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจได้อย่างเต็มใจ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

5. ด้านผู้สอน หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างของครูผู้สอนได้ มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ครูผู้สอนแนะนำได้

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) หมายถึง นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และสามารถที่จะจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง หมายถึง นักเรียนรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตน และสามารถจัดการ ควบคุมตนเองจากสภาวะอารมณ์ด้านลบและแรงกระตุ้นได้ และสามารถปรับอารมณ์ให้เข้าสู่ภาวะปกติได้โดยเร็ว

2. ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ เข้าใจความรู้สึก ความชอบ รู้เท่าทันอารมณ์ของตน รวมถึงรู้สาเหตุ สามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมา และสามารถจัดการกับความรู้สึกนั้นได้ รู้จุดเด่นจุดด้อย และเชื่อมั่นในความสามารถของตน

3. ด้านความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึง ความรู้สึก ความต้องการ และความวิตกกังวลของผู้อื่น สามารถคาดการณ์รับรู้ตอบสนองความต้องการของผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี

4. ด้านทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตน สร้างสัมพันธภาพ มีติดต่อสื่อสาร รับฟังความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ สร้างบรรยากาศที่ดีและสามารถโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานได้ โดยอยู่ภายใต้ภายใต้ข้อระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ

5. ด้านการจงใจตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจงใจ ควบคุมความต้องการ ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีสติ มองเห็นข้อดีและข้อเสีย ไม่ยอมแพ้ และมองโลกในแง่ดี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดีได้

การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทั้งในด้านอารมณ์ ความเอาใจใส่ ข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ รวมไปถึงด้านจิตใจ และความรู้สึก ทำให้บุคคลรับรู้ถึงการมีตัวตน รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม โดยองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ แดเนียลแซน (Danielsan. 2009: 303 อ้างถึงใน ไพศาล แยมวงษ์, 2555) ที่เสนอว่า อาจารย์ ครอบครัวยุติและเพื่อนเป็นแหล่งที่ให้สิ่งเอื้ออำนวยทางสังคมกับนักศึกษา ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากครูผู้สอน ได้รับความไว้วางใจ ได้รับการยอมรับ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหา และเป็นที่ปรึกษา อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

2. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากพ่อแม่ ครอบครัวยุติหรือผู้ปกครอง เช่น การได้รับการยอมรับ ความเอาใจใส่ ความใส่ใจ การให้ความสำคัญ การให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา การให้เวลา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

3. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ และการส่งเสริมจากเพื่อน ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแนะนำ และแนวคิดการใช้ชีวิต การได้รับการยอมรับ ความเป็นมิตรหรือมิตรภาพ การให้ความใส่ใจให้ ความสำคัญ และการให้คำปรึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมไปถึงสถานศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้าง พัฒนา และปรับปรุงแก้ไข การปรับตัวของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในตัวแปรดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาต่อยอดการวิจัยได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

- 1.1 ความหมายของการปรับตัว
- 1.2 แนวคิดและองค์ประกอบของการปรับตัว
- 1.3 สาเหตุของการปรับตัว
- 1.4 ลักษณะของการปรับตัว
- 1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการปรับตัว
- 1.6 การปรับตัวของนักเรียนในสถานศึกษา
- 1.7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

- 2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
- 2.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
- 2.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

- 3.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.2 ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.3 แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.4 ผลของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling:

SEM)

4.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling:

SEM)

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

4.3 ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

4.4 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

4.5 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

1.1 ความหมายของการปรับตัว

ดาร์วิน (Darwin) เป็นผู้เริ่มใช้คำว่า “การปรับตัว” (Adaptation) ในทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องวิวัฒนาการใน ค.ศ. 1859 โดยได้สรุปว่า สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยอันตรายได้เท่านั้นที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไป ต่อมานักจิตวิทยาได้นำคำว่า การปรับตัวมาใช้ในความหมายทางจิตวิทยา โดยเปลี่ยนเป็นคำว่า “Adjustment” เพื่อการศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งต้องศึกษาทั้งในทางชีววิทยาและจิตวิทยา ทางชีววิทยา ได้แก่ การปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของร่างกาย ทางจิตวิทยา คือการปรับตัวเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของจิตใจ นอกจากนั้นยังนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ ดังนี้

โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen, 1981 อ้างถึงใน ลักษณะ สรีรวิวัฒน์, 2549, หน้า 104) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่จะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ จนเป็นสภาพที่บุคคลสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้

มาร์ติน และออสบอร์น (Martin and Osborn, 1989, pp. 2 อ้างถึงใน บุญล้อม, 2563, หน้า 18) ได้อธิบายและให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัวเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีพฤติกรรมของตนเอง เพื่อการตอบสนองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่

Gordon (1991 อ้างถึงใน ลักษณะ สรีรวิวัฒน์, 2561, หน้า 8) กล่าวว่า การปรับตัว คือ ความเข้าใจในพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นอย่างถ่องแท้ จนสามารถที่จะพัฒนาตนเองเพื่อจัดการกับความต้องการและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

วรารักษ์ ตระกูลสฤณี (2550, หน้า 3) กล่าวว่า การปรับตัว (Adjustment) เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาต่าง ๆ เช่น

ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพที่บุคคลนั้น ๆ สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือปัญหานั้น ๆ ได้อย่างปกติ

มาลินี จุฑาปะมา (2553, หน้า 120) ให้ความหมายว่า การปรับตัว คือ การปรับ และเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความคิดของบุคคลให้สามารถแสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกลมกลืนกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อม

นิลญา อารมณ์กุล และศิริลักษณ์ ศุภปิณฑร (2561, หน้า 634) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลนั้นสามารถปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เหมาะสม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนนั้นสามารถอยู่ได้ ส่งผลให้มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข และไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ลักขณา สรีวัฒน์ (2561, หน้า 8) ได้กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับและเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก ให้สามารถแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับ และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เหมาะสม สอดคล้อง และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้อย่างปกติสุข โดยไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1.2 แนวคิดและองค์ประกอบของการปรับตัว

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายการปรับตัว เช่น ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's adaptation model) และทฤษฎีแห่งตนของโรเจอร์ (Rogers) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's adaptation model) การปรับตัวตามทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (Roy, 1976 อ้างถึงใน วัฒนรัตน์ คุณาพันธ์, 2561, หน้า 15-18) เสนอว่า ระบบการปรับตัวของบุคคลนั้นเป็นระบบเปิด มีการเปลี่ยนแปลงและมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ซึ่งสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของรอย คือ ทุกเหตุการณ์ที่อยู่รอบตัว สิ่งแวดล้อมเป็นตัวป้อนเข้า (Input) ที่ส่งไปที่ระบบการปรับตัว และรอย (Roy) ได้จัดแบ่งสิ่งแวดล้อมที่เปรียบเสมือนกับสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลปรับตัว เป็น 3 ชนิด คือ

1. สิ่งเร้าตรงหรือสิ่งเร้าเฉพาะ เป็นสิ่งเร้าที่บุคคลนั้นกำลังเผชิญอยู่โดยตรง และ เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลต้องปรับตัว

2. สิ่งเร้าร่วม หรือสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งเร้าอื่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม ที่นอกเหนือจากสิ่งเร้าเฉพาะหรือสิ่งเร้าตรง เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การสนับสนุนทางสังคม รายได้ ครอบครัว ลักษณะของครอบครัว

3. สิ่งเร้าแฝง หรือสิ่งเร้าเจียบ เป็นลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล เช่น ทักษะ ความเชื่อ อุปนิสัย ประสบการณ์เดิม การดำเนินชีวิต

เมื่อมีการปะทะหรือสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัว ซึ่งกลไกในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนควบคุม เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นโดยที่บุคคลนั้นไม่รู้สึกรู้สิด เป็นการทำงานร่วมกับระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การรับรู้และการตอบสนองเพื่อที่จะควบคุมการทำงานของร่างกายให้อยู่ในสภาพสมดุล

2. ส่วนการรับรู้ เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางจิตสังคม สภาพการปรับตัวในสิ่งนี้เป็นการทำงานทางสมองในระดับที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจดจำ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการแสดงอารมณ์

กลไกการปรับตัวทั้ง 2 ส่วนจะเกิดควบคู่กันเสมอ โดยมีการรับรู้เป็นสื่อกลางและทำให้บุคคลมีการแสดงออกในพฤติกรรม 4 ด้าน คือ

1. ด้านสรีระ มีพื้นฐานจากความต้องการความมั่นคงทางด้านร่างกาย ครอบคลุมในเรื่องการออกกำลังกายและการพักผ่อน ภาวะโภชนาการ การขับถ่ายน้ำและเกลือแร่ ออกซิเจน การไหลเวียนของเลือด และการควบคุมภาวะสมดุลของร่างกาย

2. ด้านอัตมโนทัศน์ เป็นพฤติกรรมการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการความมั่นคงทางด้านจิตใจ เกิดจากความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง มีผลมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความสำนึกที่บุคคลมีอยู่ หากบุคคลมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ การปรับตัวต่อภาวะความกดดันต่าง ๆ จะเป็นไปได้ ซึ่ง Roy ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ ดังนี้

2.1 อัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกาย เป็นการรับรู้รูปร่าง หน้าตา การทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ทั่วร่างกาย ตลอดจนสมรรถภาพทางเพศ

2.2 อัตมโนทัศน์ด้านส่วนบุคคล เป็นอัตมโนทัศน์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเองตามความเชื่อ ค่านิยม อุดมคติ คุณค่า ความคาดหวัง ปณิธานทุกอย่างที่บุคคลนั้นยึดถืออยู่ ซึ่งอัตมโนทัศน์ด้านนี้แบ่งออกเป็น

2.2.1 อัตมโนทัศน์ด้านศีลธรรม-จรรยา หมายถึง การที่บุคคลใช้กฎเกณฑ์ทางศีลธรรมจรรยา และสิ่งที่บุคคลคิดว่ามีค่าตามความสำนึกของตนเองเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติและประเมินสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง โดยใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

2.2.2 อัตมโนทัศน์ด้านความมั่นคง ในภาวะปกติบุคคลจะพยายามดำรงไว้ซึ่งความมั่นคง หรือความสม่ำเสมอในตนเอง เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางความรู้สึก

2.2.3 อัตมโนทัศน์ด้านปณิธานและความคาดหวัง รวมถึงความคาดหวังที่บุคคลอื่นมีต่อตน เป็นการนำเอาจินตนาการต่าง ๆ เกี่ยวกับปณิธานและความคาดหวังทั้งหมดประกอบขึ้นเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ถ้าจินตนาการนั้นไม่เหมาะสมกับความสามารถที่แท้จริงของตน บุคคลนั้นจะเกิดความท้อแท้หมดหวัง

2.2.4 อัตมโนทัศน์ด้านคุณค่าและความสำคัญ เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น สภาวะการณ์ใดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้วยคุณค่า บุคคลจะพยายามรับรู้ความรู้สึกของตนเองซึ่งจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นกับระดับความเชื่อมั่น ความเข้าใจ ตลอดจนบุคลิกภาพโดยรวม

3. ด้านบทบาทหน้าที่ เพื่อสนองความต้องการและความมั่นคงทางสังคม หรือการยอมรับของบุคคลอื่นในสถานการณ์ที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนได้ บุคคลจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้การแสดงบทบาทของตนนั้นเป็นไปตามปกติ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนนี้จะแสดงออกได้ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การแสดงบทบาทไม่ตรงตามความเป็นจริง

3.2 ความขัดแย้งในการแสดงบทบาท

3.3 ความล้มเหลวในการแสดงบทบาท

4. ด้านการพึ่งพากันและกัน บุคคลต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและพึ่งพาอาศัยกัน ความพอเหมาะระหว่างพึ่งตนเอง การพึ่งพาผู้อื่น และการให้ผู้อื่นได้พึ่งพา มีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจและสังคม แต่ถ้าวการปรับตัวด้านนี้มีปัญหาและแสดงออกมาเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 พฤติกรรมที่แสดงอาการพึ่งพาผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสม เป็นพฤติกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากเกินไปจนเกินไป

4.2 พฤติกรรมพึ่งพาตนเองอย่างไม่เหมาะสม เป็นพฤติกรรมและการแสดงออกของการช่วยเหลือตนเองมากเกินไป

1.2.2 ทฤษฎีแห่งตนของโรเจอร์ (Rogers. 1951 อ้างถึงใน อนงค์นุช คุณวงษา. 2559, หน้า 27) ได้เสนอว่า การปรับตัวในมุมมองของการปรับตัวภายในตนเอง เชื่อว่าทุกคนเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งการประเมินผลจากการมีปฏิสัมพันธ์นั้นเกิดจากตัวเรา หรือโครงสร้างของตนขึ้นมาเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกลักษณะ ความสามารถของตน บทบาทต่าง ๆ ของตนในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทักษะและค่านิยมต่าง ๆ ของตัวเรา ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมีส่วนสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนจะเข้าใจและรู้จักโลกส่วนตัวของตนได้ดีที่สุด บุคคลที่ปรับตัวได้ คือบุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับในตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็น

จริง บุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ จะมีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

1.3 สาเหตุของการปรับตัว

วรารักษ์ ตระกูลสถิตย์ (2550, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่บุคคลต้องมีการปรับตัวมีเหตุผลสำคัญคือเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ บุคคลต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งบุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอด การปรับตัวช่วยให้บุคคลยอมรับสภาพการณที่เกิดขึ้น แล้วพยายามหาวิธีการแก้ไขด้วยตนเอง หรือมีบุคคลอื่นช่วยแก้ปัญหาให้เบาบางลง เมื่อปัญหาคลี่คลายหรือได้รับการแก้ไข ความคิดความรู้สึกก็จะดีขึ้น ผ่อนคลายความเครียด เมื่อความทุกข์หายความสุขก็จะเกิดขึ้น

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2560, หน้า 9 -11) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของบุคคล และความต้องการของบุคคลสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในทางลบเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้บุคคลพยายามเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

2. การเปลี่ยนแปลงของบุคคล บุคคลต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของตนเองที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา การที่บุคคลเติบโตขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดการรับรู้การคิด การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบเปลี่ยนแปลงไป บุคคลจำเป็นต้องปรับตัวเองในการรู้จัก การรู้จัก จนสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทสถานภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ความต้องการของบุคคล แยกเป็นความต้องการภายนอก ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ คือ ต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ความหิวกระหาย ความทุกข์ทรมานที่อาจเกิดจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ และสถาบันสังคมที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตบุคคล และความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการของบุคคลที่จะได้รับความรัก การยอมรับ การสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่นที่แวดล้อมอยู่ในสังคม เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย เพราะจะต้องมีชีวิตอยู่ในท่ามกลางคนอื่น ๆ ไปตลอดชีวิตทำให้บุคคลพยายามเรียนรู้ที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยบทบาทและสถานภาพที่แตกต่างกันออกไป เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมของตนเอง และความต้องการภายในเห็นได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและแรงจูงใจภายในบุคคลที่เกิดจากการขาดสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตทางด้านสรีระ เช่น อาหาร อากาศ น้ำ อุณหภูมิที่เหมาะสม การนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ หากร่างกายขาดสมดุลบุคคลก็จะเกิดความ ต้องการและแรงขับ ทำให้บุคคลดิ้นรน แสวงหาสิ่งที่ขาดเพื่อตอบสนองความต้องการภายในของ

ตัวเองสอดคล้องกับ Maslow (1970 อ้างถึงใน ลักษณะ สรีรวัฒน์, 2560, หน้า10 -11) ที่ให้แนวคิด ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ว่ามี 2 ระดับคือ ความต้องการระดับต้นประกอบด้วย ความต้องการ ทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก และความต้องการระดับสูง ประกอบด้วยความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการพัฒนาศักยภาพแห่งตน ความ ต้องการที่กล่าวมานั้นเมื่อไม่เป็นไปตามคาดหวังจะก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ความซบ ซองใจ สภาพอารมณ์ทางด้านลบ เช่น ความกลัว ความโกรธ ความเกลียด ความอิจฉาริษยา เมื่อ บุคคลเกิดอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ไม่มีความสุขและเกิดแรงผลักดันให้บุคคลต้องการแสวง พฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจัดหรือลดความรู้สึก ดังกล่าวให้หมดไปหรือผ่อนคลายและนี่คือการ ปรับตัวบุคคลเพื่อความอยู่รอดนั่นเอง

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บุคคลจะมีการปรับตัว เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ทำให้บุคคลต้องปรับตัว ให้เหมาะสม สอดคล้อง และกลมกลืนกับการเปลี่ยนแปลงนั้น เพื่อความอยู่รอดและความสุขในชีวิต

1.4 ลักษณะของการปรับตัว

ธอร์พ (1995 อ้างถึงใน นิรมล สุวรรณโคตร, 2553, หน้า 19-20) ได้แบ่งการปรับตัว ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ปรับตัวเอง ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับตัวเองได้ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

1.1 ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่พึ่งพา ผู้อื่น เป็นอิสระจากผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์และรับผิดชอบการกระทำของตนเอง

1.2 การมองเห็นคุณค่าของตน หมายถึง การที่บุคคลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มี ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีความพอใจและเชื่อมั่นในความสามารถและมีเหตุผล

1.3 ความรู้สึกเป็นอิสระของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลพอใจในอิสรภาพ มีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจในการกระทำและวางแผนชีวิตของตนเอง รวมทั้งมีเสรีภาพในการคบเพื่อน และการใช้จ่าย

1.4 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความอบอุ่นใน ครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง จึงทำให้มีความภูมิใจในบ้านโรงเรียน เป็นต้น

1.5 ความรู้สึกไม่มีแนวโน้มที่จะถอยหนี

1.6 ความรู้สึกไม่มีอาการทางประสาท

2. การปรับตัวทางสังคม ได้แก่ การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีต้องประกอบด้วย ลักษณะ ดังนี้

2.1 ปทัสถานทางสังคม หมายถึง การที่บุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม

2.2 ทักษะทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้ากับเพื่อนและคนแปลกหน้า เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่นและมีความสนใจกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 แนวโน้มทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลปรับตัวเข้าสถานการณ์หรือสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม

2.4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรักการดูแล อย่างดีในครอบครัว มีความอบอุ่นปลอดภัย และมั่นใจตนเองในความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว

2.5 ความสัมพันธ์ในโรงเรียน หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรักจากครู มีความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อน นักเรียนรู้สึกว่างานมีความเหมาะสมและความสนใจและวุฒิภาวะของตนเอง

2.6 ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การที่บุคคลเข้ากับเพื่อนบ้านได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชุมชนตนเอง เข้าสมาคมกับคนแปลกหน้าได้มีความพอใจในกฎเกณฑ์ และสวัสดิภาพของชุมชน

วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2545 : 213) กล่าวถึง ลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดี จะรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างปราศจากอคติ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ได้ด้วยความมีสติ และใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในชีวิตได้ บุคคลเหล่านี้มักจะประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นไม่สามารถปรับตัวไม่ได้จะหมกมุ่นอยู่กับความเศร้า ตื่นเต้นเกินความเป็นจริง ไม่รับผิดชอบงาน พึ่งพาบุคคลอื่นจนไม่สามารถทำงานได้ด้วยตัวเอง หวาดระแวง สงสัย ขาดเหตุผล ไม่สามารถตัดสินใจได้ รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถและมีปด้อย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ (แคพเพลน. 1995, หน้า 27 อ้างถึงใน นิรมล สุวรรณโครต, 2553, หน้า 21)

สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดี จะสามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นจริง เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักควบคุมอารมณ์และจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการปรับตัว

การปรับตัวของมนุษย์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งขณะดำรงชีวิตซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

การปรับตัว (Adjustment) เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ความพยายามในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาความอึดอัดใจคับข้องใจ ความเครียด ความทุกข์ใจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ จนเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือปัญหานั้น ๆ ได้อย่างปกติ ถ้า

บุคคลนั้นสามารถปรับตัวแล้วดำเนินอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข นั่นแสดงว่าบุคคลนั้นมีสุขภาพจิตดี แต่ถ้าบุคคลปรับตัวแล้วยังมีความทุกข์ใจ ไม่สบายใจอยู่ ความรู้สึกนั้นย่อมทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิต (วรการณ ตระกูลสฤษดิ์, 2550, หน้า 3) สอดคล้องกับกันยา สุวรรณแสง (2535, อ้างถึงใน ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2561, หน้า 8) ที่กล่าวว่า บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้ จะเกิดความเครียดและความวิตกกังวลขึ้น เมื่อบุคคลนั้นเกิดความเครียดทางด้านจิตใจเป็นเวลานาน ๆ จะทำให้สุขภาพจิตเสื่อม

การปรับตัวเป็นหลักในการพิจารณาภาวะของสุขภาพจิตในเรื่องความสำคัญของการปรับตัวที่ว่า ผู้มีสุขภาพจิตดี คือ ผู้ที่สามารถปรับตัวได้ด้วยความสุขในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลมาก เพราะหากบุคคลสามารถปรับตัวได้ก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี และเมื่อบุคคลมีสุขภาพจิตดีแล้ว ก็เป็นประชาชนที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุขและความรุ่งเรือง (ลักษณะ สรวิวัฒน์ 2544 อ้างถึงใน ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2561, หน้า 9) การปรับตัวช่วยให้บุคคลมีความสุขได้ เนื่องจากการปรับตัวช่วยให้บุคคลยอมรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วพยายามหาวิธีการแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลง ซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเองหรือมีบุคคลอื่นมาช่วย จนปัญหาเหล่านั้นคลี่คลาย บุคคลนั้นก็จะรู้สึกดีขึ้น ผ่อนคลายความตึงเครียดลง และเมื่อความทุกข์หายไป ความสุขสบายใจย่อมเกิดขึ้น

1.6 การปรับตัวของนักเรียน

Lester & Cross (2015, pp. 12-13 อ้างถึงใน ดลฤดี บุญชูและศรสลัก นิมบุตร, 2566, หน้า 34) ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่เปลี่ยนผ่านจากวัยประถมไปสู่วัยมัธยม มีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นสามารถเปลี่ยนผ่านได้ จนมีความสุขในการศึกษาที่โรงเรียน ผู้วิจัยมีความเชื่อที่ว่า เมื่อนักเรียนมีความสุขนักเรียนจะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งการปรับตัวประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการเรียน นักเรียนแสดงถึงความรับผิดชอบในการเรียน ด้านครูผู้สอน นักเรียนแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับครูอย่างเหมาะสมและมีส่วนร่วมกับครูผู้สอน ด้านกลุ่มเพื่อน การเข้ากับเพื่อนได้เป็นอย่างดี แสดงความช่วยเหลือและห่วงใยกัน สามารถเปิดใจสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ และด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนปรับตัวต่อสถานที่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และด้านกิจกรรม นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามความต้องการและสนใจ

นันทพร กุลชนะธรา (2560, หน้า 16) ได้สรุปความหมายของการปรับตัว คือการที่บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนให้เข้ากับการเรียน สังคม และสภาพแวดล้อมใหม่ได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) การปรับตัวด้านการเรียน คือ การที่บุคคลมีแรงจูงใจในการเรียน มีความใส่ใจ ติดตามการเรียนได้ทัน และมีความพึงพอใจในการเรียน 2) การปรับตัวด้านอารมณ์ คือ การที่บุคคลมีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ 3) การปรับตัวด้านสังคม คือ การที่บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความเป็นมิตร และ

มีความรู้สึกดีในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และ 4) การปรับตัวด้านสถานศึกษา คือ การที่บุคคลมีความพึงพอใจในมหาวิทยาลัย สามารถปรับตัวเข้ากับบรรยากาศของมหาวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นและคาดหวังจะสำเร็จการศึกษา

นุชนาถ อุมูดี และคณะ (2565) ได้ประยุกต์ใช้การปรับตัวของ Suwannakhot (2010) ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านผู้สอน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรม

ธนศ แหม่นอินทร์ (2564) ได้เลือกการปรับตัว 3 ด้านหลัก ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญในการเรียนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม และด้านอารมณ์ เพื่อดูความสามารถและความสัมพันธ์ในการปรับตัวของนักศึกษาอันจะนำไปสู่แนวทางการช่วยเหลือนักศึกษาในภาพรวมต่อไป

นิรมล สุวรรณโคตร (2553 หน้า 8) ทำการศึกษาการปรับตัวของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยได้ให้นิยามของการปรับตัว หมายถึง การแสดงออกในการพยายามที่จะปฏิบัติตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาความสมดุลของชีวิต เป็นผลให้เกิดความสบายใจ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการปรับตัวออกเป็น 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านการเรียน หมายถึง การที่นิสิตสามารถ มีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียน มีความขยัน มีสมาธิ ติดตามการเรียนได้ทันเวลา กล้าอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้กับอาจารย์ ทบทวนบทเรียน การเตรียมความพร้อมในการเรียน

1.2 ด้านผู้สอน หมายถึง การที่นิสิตสามารถเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ได้อย่างเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนน้อม มีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ปรึกษาปัญหาเรื่องการเรียนและเรื่องทั่ว ๆ ไปกับอาจารย์ เอาใจใส่ในงานที่อาจารย์มอบหมาย ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่อาจารย์แนะนำ

1.3 ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง การที่นิสิตสามารถอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนนิสิตได้อย่างมีความสุข มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดี เคารพในสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การให้ความช่วยเหลือเพื่อน การแสดงความห่วงใยซึ่งกันและกัน การแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ความร่วมมือในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเอง

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง การที่นิสิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะใด ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ บรรยากาศ วัตถุ สิ่งของ ความเพียงพอสำหรับนิสิตและลักษณะบริเวณอาคารสถานที่ที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อชีวิตการปรับตัวของนิสิต

1.5 ด้านกิจกรรม หมายถึง การที่นิสิตสามารถตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่สนใจเข้าร่วมตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มที่ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การรู้จักการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม การแสดงความสามารถของนิสิต

นันทิพย์ หาสิน และคณะ (ม.ป.ป) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษาใช้ความพยายามในการปรับกายและใจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง และเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ได้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงไป ประกอบด้วย การปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย ประกอบด้วย ความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการ อาหาร การขับถ่าย การรับความรู้สึก การตอบสนองในด้านต่าง ๆ การทำกิจกรรมและการพักผ่อน 2. ด้านอัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความรู้สึกของนักศึกษาเกี่ยวกับตนเองด้านความเชื่อค่านิยม อุดมคติ ความคาดหวัง และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง 3. ด้านบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย การแสดงบทบาทหวัเรียน บทบาทในครอบครัว เช่น บทบาทการเป็นบุตรของบิดามารดา บทบาทการเป็นพี่หรือเป็นน้อง บทบาทต่อสังคม 4. ด้านการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน ประกอบด้วย การพึ่งพาผู้อื่นไม่เหมาะสม และการพึ่งพาตนเองไม่พึ่งพาบุคคล เช่น บิดา มารดา และพึ่งพาบุคคลในระบบสนับสนุน เช่น ครูญาติ เพื่อน ร่วมงาน และสัตว์เลี้ยง

Baker RW และ Stryk B (อ้างถึงใน ญัฐวุฒิ ศรีวัฒนาวาริช 2556 หน้า 19) ทำการศึกษาการปรับตัวของนักศึกษา พบว่า การปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษามีปัจจัยที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่มีผลกับการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษา ทำให้นิสิตนักศึกษามีระดับของการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่ต่างกัน การปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่สำคัญมี 4 ด้าน ได้แก่ 1. การปรับตัวด้านการเรียน เป็นการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของการเรียน ความต้องการของบุคคลในการศึกษาในมหาวิทยาลัย การศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและมีความตั้งใจในการศึกษาให้สำเร็จ และการยอมรับสภาพแวดล้อมของการเรียน 2. การปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์ เป็นการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประสบการณ์ที่บุคคลเผชิญแล้วมีผลต่อร่างกายและจิตใจของบุคคล 3. การปรับตัวด้านสังคม เป็นการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคลที่มีต่อสังคมหรือความสัมพันธ์ของบุคคล คือ บุคคลมีประสบการณ์ที่จะจัดการกับความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมีความสัมพันธ์บุคคลอื่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ การคบเพื่อน และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และ 4. การปรับตัวด้านความผูกพันกับสถานศึกษา และความมุ่งมั่นในเป้าหมาย เป็นการปรับตัวในมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทั่วไปและเฉพาะเจาะจงของบุคคลที่มีต่อมหาวิทยาลัยและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ที่เป็นความรู้สึกถึงคุณภาพของความสัมพันธ์และความผูกพันของนิสิตและสถานศึกษา

ญัฐวุฒิ ศรีวัฒนาวาริช และณัฏฐร พิทยรัตน์เสถียร (2558) ได้ศึกษาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในมหาวิทยาลัย ของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะการศึกษาในประเทศไทยยังมีค่อนข้างน้อย และการศึกษาในอดีตจะมีการศึกษาในนิสิตคณะต่าง ๆ และการวิจัยครั้งนี้อาจจะเป็นข้อมูลในการให้ความ

ช่วยเหลือโดยการส่งเสริมการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตได้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของการปรับตัวไว้ดังนี้ การปรับตัวโดยรวม การปรับตัวด้านการเรียน ด้านส่วนตัวและอารมณ์ ด้านสังคม และด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมาย

นันทนพ เข้มเพชร (2561) ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กล่าวว่า นิสิตเป็นกลุ่มวัยที่ต้องการแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องเรียนรู้และสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยนี้เป็นอย่างมาก จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ และได้แบ่งการปรับตัว เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์และด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการศึกษาจากปัจจัยเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ที่จะนำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการปรับตัวให้มีคุณภาพและความสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

จุฑาภรณ์ ยอดเสนีย์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 4 ปี ภาคปกติ ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2563 ได้กล่าวว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาด้วยระบบการคัดเลือกที่แตกต่างกันนั้น มาจากทุกภูมิภาค การที่นักศึกษาได้เข้ามาใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยนั้นจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งนักศึกษาบางคนอาจพบกับปัญหา เพราะหากนักศึกษามีการปรับตัวที่ไม่ดี อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านการเรียน เช่น ไม่เข้าเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ก่อให้เกิดความเครียด ทำให้อยากทำร้ายร่างกาย นักศึกษาบางรายถึงขั้นฆ่าตัวตาย เป็นต้น จึงได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัว ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล และด้านเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

วันสนันท์ ขลิบปิ่น และมนัสสนันท์ หัตถศักดิ์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี ได้กล่าวว่า การปรับตัว เป็นความพยายามของบุคคลที่จะปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง จนเป็นสภาพที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ และแบ่งองค์ประกอบการปรับตัวไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านผู้สอน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรม

ธเนศ แม้นอินทร์ (2564) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมีผลกระทบต่อการปรับตัวในหลายด้านแตกต่างกันไป หากไม่สามารถปรับตัวได้อาจส่งผลให้เปื้อนหนายในการเรียน อึดอัดใจเมื่ออยู่กับเพื่อน และได้แบ่งการปรับตัวออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านอารมณ์ และด้านสังคม เพื่อดูความสามารถและความสัมพันธ์ในการปรับตัวของนักศึกษาอันจะนำไปสู่แนวทางการช่วยเหลือนักศึกษาในภาพรวมต่อไป

นุชนาถ อุมูดี (2565) กล่าวว่า การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาในการพยายามที่จะปฏิบัติตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาความสมดุลของชีวิต จึงเป็นผลให้เกิดความสุขกายสบายใจ ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน และการใช้ชีวิตในรั้ววิทยาลัย แบ่งการปรับตัวออกเป็น 5 ด้านตามนิยามของ นิรมล สุวรรณโคตร (2553) คือ 1) ด้านการเรียน 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านกลุ่มเพื่อน 4) ด้านสภาพแวดล้อม และ 5) ด้านกิจกรรม

ปรารธนา หลีกภัย (2565) ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งผลการวิจัยเป็นประโยชน์กับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและวางระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถดำเนินชีวิตในวิถีใหม่ (New Normal) ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัวไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล/อารมณ์ส่วนตัว และด้านเข้าร่วมกิจกรรม

ดวงทิพย์ เจริญรุกษ์ (2566) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิตในสถานการณ์โควิด 19 และได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัวไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เหมาะสมในสถานการณ์โควิด 19 อันส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีและให้เกิดประสิทธิผลแนวทางการเรียนการสอนให้มีคุณภาพกับนักศึกษา ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม

และจากการศึกษาทบทวนเอกสาร และงานวิจัย ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ตัวแปรการปรับตัวได้ ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ตัวแปรการปรับตัวของนักเรียน

ตัวแปร การปรับตัว	ณัฐดิ ศรีวัฒนาวาริช และณัฏฐพร พิชัยรัตน์เสถียร (2558)	นันทนพ เต็มเพชร (2561)	พรณณวิภา เพ็ชรสวัสดิ์ และคณะ. (2561)	จุฑาภรณ์ ยอดเสนีย์ (2563)	วันสนันท์ ขลิบปิ่น และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2563)	ธเนศ แม่นอินทร (2564)	ปรารถนา พลิกภัย (2565)	ดวงทิพย์ เจริญรุทซ์ (2566)	รวม
ด้านการเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
ด้านสังคม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	7
ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล/อารมณ์ส่วนตัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
ด้านเข้าร่วมกิจกรรม		✓	✓	✓	✓		✓	✓	6
ด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและมุ่งมั่น ในเป้าหมาย	✓								1
ด้านผู้สอน			✓		✓				2
ด้านมนุษยสัมพันธ์				✓					1

จากตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ตัวแปรการปรับตัวของนักเรียน จากการศึกษาและทบทวนเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปรับตัวของนักเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการพยายามที่จะปฏิบัติตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสุขกายสบายใจ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิต และผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนที่ส่งผลถึงการใช้ชีวิตในสถานศึกษา โดยใช้ความถี่ของข้อมูลจะได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล และ การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม และผู้วิจัยได้เลือกด้านผู้สอนเพิ่มเข้ามา เนื่องจากเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนและยังส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การปรับตัวของนักเรียน สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล ด้านเข้าร่วมกิจกรรม และด้านผู้สอน โดยความหมายของแต่ละด้านผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากผู้วิจัยหลาย ๆ ท่าน มาบูรณาการและสังเคราะห์ เป็นความหมายดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียน ติดตามการเรียนได้ทันเวลา มีความพึงพอใจในการเรียน กล้าอภิปราย กล้าแสดงออกในการซักถาม เกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ มีความตั้งใจในการศึกษาให้สำเร็จ และยอมรับสภาพแวดล้อมของการเรียน

2. ด้านสังคม หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาได้ มีความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำ ผู้ตาม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เข้ากับเพื่อนได้ดี อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข

3. ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล หมายถึง นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีการแสดงออกทางพฤติกรรมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง รู้จักข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และมีความมั่นใจในตนเอง

4. ด้านเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจได้อย่างเต็มใจ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

5. ด้านผู้สอน หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ครูผู้สอนแนะนำได้

1.7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว

การปรับตัวของบุคคลต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ๆ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และถูกอิทธิพลจากหลายปัจจัย ปัจจัยเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท

ปัจจัยที่ให้เราปรับตัวได้ดี ได้แก่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2529 น.500 อ้างถึงใน วัฒนรัตน์ คุณาพันธ์ , 2561 น. 38)

1. รับรู้และเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาอย่างถูกต้องและตรงความเป็นจริง ทำให้แก้ไขถูกจุด
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี ทำให้ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และบุคคลอื่นในสังคม
3. ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องในวัยเด็ก ทำให้เมื่อโตขึ้น มีความเข้มแข็ง หนักแน่น อดทน กล้าเผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาได้
4. มีประสบการณ์ในการแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหามากพอ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรแก้ปัญหา ด้วยการต่อสู้ หรือเผชิญหน้า นิ่งเฉย หรือถอยหนี

5. มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดพอควร
6. สถานการณ์หรือปัญหาไม่รุนแรง ยุ่งยาก หรือซับซ้อนมากนัก
7. มีเวลาเพียงพอ เนื่องจากสถานการณ์หรือปัญหาบางอย่างต้องใช้เวลาในการปรับตัวหรือแก้ไข

Apelmeier et al. (2012 : 761 อ้างถึงใน เจนวิทย์ วาริบ่อ และสวัสดีชัย ศรีพนมธนากร, 2562 หน้า 30) อธิบายว่า บุคคลที่มีการยอมรับในตนเองได้ และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความเป็นจริง จะเป็นบุคคลที่มีการมองเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมองเห็นตนเองหรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับตนเองตามความเป็นจริง อาจเกิดความเครียดความกดดัน มีสภาพจิตใจที่หดหู่

Mattanah, Brand and Hancock (2004 : 215 อ้างถึงใน เจนวิทย์ วาริบ่อ และสวัสดีชัย ศรีพนมธนากร, 2562 หน้า 30-31) อธิบายว่า ความผูกพันกับผู้ปกครองส่งอิทธิพลทางตรงไปยังการแยกตัวเป็นอิสระ และยังส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านการแยกตัวเป็นอิสระไปยังการปรับตัวในมหาวิทยาลัย การพัฒนาของวัยรุ่นมีแนวโน้มจะดำเนินไปได้ดีที่สุดเมื่อวัยรุ่นสามารถพัฒนาความเป็นอิสระจากผู้ปกครองได้ แต่อยู่ภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์ที่พ่อแม่คอยสนับสนุนและใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันวัยรุ่นที่พยายามจะเป็นอิสระจากผู้ปกครองอย่างเด็ดขาดและปฏิเสธความสัมพันธ์ หรือความใกล้ชิดจากผู้ปกครอง มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน

Mashburn (2000 cited in Gibbs, 2013 : 70-71 อ้างถึงใน เจนวิทย์ วาริบ่อ และสวัสดีชัย ศรีพนมธนากร, 2562 หน้า 31) ได้นำเสนอโมเดลสำหรับการอธิบายพฤติกรรมการลาออกของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถาบัน ซึ่งอธิบายว่าทำไมพนักงานถึงลาออกหรือออกจากงานที่ตนเองทำอยู่ โมเดลแมสเบิร์นแสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจของนักศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดว่า นักศึกษายังคงศึกษาต่อหรือลาออกจากสถาบัน ความไม่พึงพอใจของนักศึกษาเป็นแนวคิดสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่นักศึกษาได้รับแตกต่างจากผลลัพธ์ที่นักศึกษาต้องการหรือคาดว่าจะได้รับในสถาบัน แมสเบิร์นแสดงให้เห็นเชิงประจักษ์โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) พบว่า การไม่รับความรู้เป็นปัจจัยเดียวที่มีค่าสูงซึ่งประกอบไปด้วยสามข้อคำถาม คือ การไตร่ตรองการลาออก ความตั้งใจในการค้นหาสิ่งใหม่ และความตั้งใจของการลาออก

การปรับตัวไม่ใช่กระบวนการที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของหลายปัจจัย การเข้าใจและพัฒนาในด้านต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยให้เราสามารถปรับตัวและเติบโตไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ดีขึ้น ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่เราสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน หมายถึง ลักษณะทางจิตใจ

และอารมณ์ของบุคคลนั้นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงความเชื่อและค่านิยมที่บุคคลนั้นยึดถืออีกด้วย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ รวมไปถึงการสนับสนุนจากคนรอบตัว

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

ณัฐวุฒิ ศรีวัฒนาวาริช และณัฏฐร พิทยรัตน์เสถียร (2558) ศึกษาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจาก การปรับตัวในมหาวิทยาลัยเป็นการปรับตัวช่วงหนึ่งที่มีความสำคัญของวัยรุ่น แต่การศึกษาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังมีค่อนข้างน้อย และการศึกษาในอดีตจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับนิสิตทุกคน การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือพัฒนาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปรับตัวในมหาวิทยาลัย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิต ประชากรตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2556 จำนวน 247 คน และผลการศึกษา พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการปรับตัวโดยรวมในระดับปานกลางค่อนข้างดี และการปรับตัวด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมายระดับดี ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำนายการปรับตัวในมหาวิทยาลัย คือ อายุ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรขณะเรียนมหาวิทยาลัย โดยพบว่า การปรับตัวโดยรวมมีปัจจัยในการทำนาย คือ การทำกิจกรรมในระดับมาก ($p = 0.001$) การทำกิจกรรมในระดับปานกลาง ($p = 0.018$) อายุ ($p = 0.040$) และผลการเรียนรู้เฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($p = 0.048$) การปรับตัวด้านการเรียนมีปัจจัยทำนาย คือ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($p = 0.026$) การปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์มีปัจจัยทำนาย คือ อายุ ($p = 0.010$) การปรับตัวด้านสังคมมีปัจจัยในการทำนาย คือ การทำกิจกรรมในระดับมาก ($p < 0.001$) การทำกิจกรรมในระดับปานกลาง ($p = 0.004$) และอายุ ($p = 0.029$) และการปรับตัวด้านความผูกพันกับสถานศึกษา และความมุ่งมั่นในเป้าหมายมีปัจจัยในการทำนาย คือ การทำกิจกรรมในระดับมาก ($p = 0.003$) และการทำกิจกรรมในระดับปานกลาง ($p = 0.032$)

นันทนพ เข้มเพชร (2561) ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการปรับตัว และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวของนิสิตระหว่างนิสิตเพศหญิง และนิสิตเพศชาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 306 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านสังคม ความสามารถในการปรับตัวด้านอารมณ์ และความสามารถในการปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ส่วน

ความสามารถในการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปรับตัวของนิสิตระหว่างเพศหญิงและเพศชาย พบว่า นิสิตเพศหญิงมีคะแนนการปรับตัวทั้งหมดสูงกว่าเพศชาย

พรรณวิพา เพ็ชรสวัสดิ์ (2561) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปรับตัวกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตต่างชาติ ที่กำลังศึกษาหลักสูตรที่ใช้ภาษาไทย ในปีการศึกษา 2560 ของมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 293 คน ประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 198 คน และนิสิตระดับปริญญาโท จำนวน 95 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกลมกลืน ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 49.79, $df = 37$, $p = .06$, ค่า $GFI = 0.98$, ค่า $AGFI = 0.93$, $RMSEA = 0.03$, $SRMR = 0.05$ และสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี และความมั่นคงทางอารมณ์ ส่งผลทางตรงต่อการปรับตัว ส่วนสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลทางอ้อมต่อการปรับตัว ผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ และการมองโลกในแง่ดี ปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งหมดร่วมกันอธิบายการปรับตัวได้ร้อยละ 52

จุฑาภรณ์ ยอดเสนีย์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 4 ปี ภาคปกติ ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2563 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของนักศึกษา ด้านการเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,228 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นฐานการศึกษา ก่อนเข้าศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยหลักสูตร 4 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่มีผลการเรียนก่อนเข้าศึกษา ระหว่าง 3.01 - 3.50 จำนวน 499 คน คิดเป็นร้อยละ 40.64 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาตรี ระหว่าง 2.51 - 3.00 จำนวน 410 คิดเป็นร้อยละ 33.39 ระบบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย 3 อันดับได้แก่ TCAS 1 จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 รองลงมาคือ TCAS 3 จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 22.23 และ TCAS 2 จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 17.35 ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในหอพักทั้งภายใน และนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 608 คน คิดเป็นร้อยละ 49.51 รองลงมาพักอาศัยกับผู้ปกครอง บิดา มารดา จำนวน 588 คน คิดเป็นร้อยละ 47.88 และ พักอาศัยกับญาติพี่น้อง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ

2.61 ตามลำดับ สำหรับแหล่งเงินทุนทางการเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนการเรียนจากผู้ปกครอง จำนวน 863 คน คิดเป็นร้อยละ 70.28 รองลงมาเป็นแหล่งเงินทุนการเรียนจากผู้ปกครอง ร่วมกับกองทุนกู้ยืม (กรอ/กยศ.) จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 13.68 และ ใช้แหล่งเงินทุนการเรียนจากผู้ปกครอง ร่วมกับทำงานหารายได้ด้วยตนเอง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33 ตามลำดับ 2. นักศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการปรับตัวในด้านการเรียนเป็นอันดับที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาได้แก่ การปรับตัวด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ย 3.87 การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล มีค่าเฉลี่ย 3.82 และการปรับตัวด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.65 ตามลำดับ 3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยการปรับตัวของนักศึกษา พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ปัจจัย คือ เพศ สาขาวิชาที่กำลังศึกษา ผลการเรียนสะสมก่อนเข้าศึกษา ผลการเรียนสะสมระดับปริญญาตรี ระบบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่พักอาศัยปัจจุบันแหล่งเงินทุนทางการเรียนที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยปัจจัยการปรับตัวของนักศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วนัสนันท์ ขลิบปั่น และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัว และเพื่อศึกษาตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี มีผลต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวในด้านการเรียน ด้านผู้สอน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรม ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 2.94 ส่วนในรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านการเรียนอยู่ที่ 2.72 ค่าเฉลี่ยด้านผู้สอนอยู่ที่ 3.05 ค่าเฉลี่ยด้านกลุ่มเพื่อนอยู่ที่ 3.06 ค่าเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อมอยู่ที่ 2.82 และค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมอยู่ที่ 2.84 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานีมีการปรับตัวในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ลักษณะส่วนบุคคล ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การตั้งเป้าหมายในการเรียน การปรับตัว ได้ร้อยละ 61.4 ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ .419

ธเนศ แม้นอินทร (2564) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวและเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวของนักศึกษา กับปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 หลักสูตร 4 ปี จำนวน 121 คน ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การปรับตัวของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการปรับตัวด้านการเรียนและด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปรับตัวด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวของนักศึกษา ด้านการเรียน ด้านอารมณ์ และด้านสังคม กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านักศึกษาที่สังกัดคณะแตกต่าง

กัน มีการปรับตัวด้านการเรียนและด้านอารมณ์แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีผลการเรียนเดิมแตกต่างกัน มีการปรับตัวด้านการเรียนและด้านสังคมแตกต่างกัน ส่วนเพศ ภูมิภาค การพักอาศัย แหล่งทุน มีการปรับตัวในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษามีการปรับตัวในหลายด้าน ได้แก่ 1) การปรับตัวในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เรื่องที่พักอาศัย การเดินทาง ค่าใช้จ่าย การติดต่อกับคนทางบ้าน 2) การปรับตัวด้านการเรียน มีการปรับการเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงต้นเทอมการศึกษาด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนที่ต่างจากมัธยมศึกษา 3) การปรับตัวด้านอารมณ์ นักศึกษาส่วนใหญ่จะพยายามแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ก่อน หรือหากิจกรรมผ่อนคลายที่ทำได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีการปรึกษาจากคนที่ไว้ใจ และ 4) การปรับตัวด้านสังคม นักศึกษาปรับตัวเข้ากับกฎ ระเบียบของสถาบันได้ดี ใช้เวลาว่างเพื่อเพิ่มความรู้หรือทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

ปรารภนา หลีกภัย (2565) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัว และเพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของนักศึกษาระหว่างสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ตรัง จำนวน 350 ราย ผลการวิจัย พบว่า การปรับตัวในภาพรวมของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก จากการเปรียบเทียบการปรับตัวในภาพรวมของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ และชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกัน มีการปรับตัวระหว่างสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดวงทิพย์ เจริญรุข (2566) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ในสถานการณ์โควิด 19 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด 19 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่คณะวิทยาศาสตร์ และปกครองมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 30,001 - 50,000 บาท นักศึกษามีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด 19 โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 อยู่ในระดับปานกลาง โดยการปรับตัวด้านการเรียน Online ด้านอารมณ์ ด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก การทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของนักศึกษาระหว่างเพศ ชั้นปี และคณะวิชาที่กำลังศึกษา กับการปรับตัวในสถานการณ์โควิด 19 พบว่า ลักษณะทางประชากร ด้านเพศ และคณะกับการปรับตัวในสถานการณ์โควิด 19 ของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน มีเพียงคุณลักษณะด้านชั้นปีที่มีความแตกต่างกันในด้านสังคม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ต้องมีการปรับตัวมากกว่าชั้นปีอื่น โดยเฉพาะด้านสังคม ที่ส่วนใหญ่ต้อง

สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะการสื่อสารออนไลน์ อาจทำให้เกิดความกังวลในการสื่อสารความไม่คุ้นชิน

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เป็นความสามารถของบุคคลที่รู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น เข้าใจสาเหตุและความเป็นไปของอารมณ์ความรู้สึกได้ เข้าใจในความความคิด ความรู้สึกและการกระทำ มีการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม รู้ว่าตนควรคิดรู้สึกหรือกระทำอย่างไร รู้ถึงอิทธิพลของอารมณ์ สามารถใช้อารมณ์ ความรู้สึกให้เป็นประโยชน์ การรับรู้ รู้จักใช้อารมณ์เป็นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และสังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ (นภาดา อุดมชัยรัตน์ , 2557, หน้า 6)

2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจุบันมีนักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญในการศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ เนื่องจากเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินชีวิต จึงได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

ความฉลาดทางอารมณ์ มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น สติปัญญา, เซวาน์อารมณ์, ความฉลาดทางอารมณ์, อัจฉริยะทางปัญญา, ปัญญาอารมณ์, วุฒิภาวะอารมณ์ ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกัน นอกจากคำว่า Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient และ โกลแมน เรียกว่า Emotional Intelligence Competencies โดยรวมเอาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเชื่อมั่นในตนเอง การปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ การโน้มน้าวใจผู้อื่น ความต้องการผลสัมฤทธิ์และการสร้างทีมงานรวมไว้ด้วยกัน (อ้างถึงใน ภูมิวรพล กุณหา , 2563, หน้า 15)

ซาโลเวย์ และเมเยอร์ (Salovey and Mayer) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการมีความเข้าใจ สามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างมีปัญญา และไหวพริบ รวมถึงควบคุมอารมณ์ตนเองได้ในทุกสถานการณ์และอารมณ์ ในวิชาพฤติกรรมองค์การค่อนข้างน้อยมากเนื่องจากเชื่อกันว่าอารมณ์เป็นเรื่องที่ไร้เหตุผลหรือไม่ก็ มองอารมณ์ว่าเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากเสียหายที่ควรหลีกเลี่ยง เป็นการเสียเวลาโดยใช้เหตุ (อ้างถึงใน ภูมิวรพล กุณหา , 2563, หน้า 15)

Salovey & Mayer¹⁵ (1990 อ้างถึงใน นภาดา อุดมชัยรัตน์, 2557, หน้า 7) ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึก และภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่นได้ เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้สามารถชี้นำความคิดและการกระทำได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิตด้วยสัมพันธภาพที่ดี

Goleman (1995 อ้างถึงใน นภาดา อุดมชัยรัตน์ , 2557, หน้า 7) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลมีหลายด้าน และยังบอกถึงลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงว่าควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีการตัดสินใจที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ มีความอดทนอดกลั้นไม่หุนหันพลันแล่น เข้าใจในความผิดหวังได้ เข้าใจจิตใจผู้อื่น รู้ใจเขาใจเรา เข้าใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม สามารถต่อสู้กับปัญหาในชีวิต และไม่ปล่อยความเครียดเข้ามาทำลายตัวเองจนทำอะไรไม่ได้

กรมสุขภาพจิต (อ้างถึงใน ภูมิวรพล กุณฐา , 2563, หน้า 16) ได้กล่าวว่าความหมายของ Emotional Quotient(EQ) และ Emotional Intelligence(EI) มีความสัมพันธ์กัน และในบางครั้งก็ใช้แทนกัน เมื่อพูดถึง EI จะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างด้านต่าง ๆ ของความฉลาดทางอารมณ์ แต่ EQ มีความหมายที่มาจากจากการวัดหรือประเมิน EI บอกให้ทราบถึงระดับของความฉลาดทางอารมณ์ เช่นเดียวกับ IQ ซึ่งชี้บ่งบอกระดับความสามารถที่ได้จากแบบทดสอบ เขาวินปัญญ

ลักขณา สรวิวัฒน์ (อ้างถึงใน ภูมิวรพล กุณฐา , 2563, หน้า 17) สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีความสามารถหรือศักยภาพทางอารมณ์ ด้วยการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีการรับรู้และเข้าใจผู้อื่น เห็นใจผู้อื่น รู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองและความเครียดของตนเองจนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ทศพร ประเสริฐสุข (อ้างถึงใน ภูมิวรพล กุณฐา , 2563, หน้า 17) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลที่ตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในของตนได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ ให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ รู้จักจัดการความเครียด สามารถชักนำความคิดและการกระทำของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จ

กองแก้ว เมทา (2563) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อย อารมณ์ของตน สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงออกในทางที่เหมาะสม สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ รู้และเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

ขจร บุตรแสงโคตร (2564) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม เป็นต้น

Mayer, Caruso and Salovey (1999 อ้างถึงใน จิราพร ชุมหิรัญ และคณะ, 2565) ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการเข้าใจความหมายและความเกี่ยวข้องกัน ทางอารมณ์ ซึ่งเป็นเหตุผลที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาโดยอาศัย พื้นฐานทางอารมณ์นั้น ความฉลาดทางอารมณ์

ประกอบด้วย ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ การสัมผัสอารมณ์ ที่สัมพันธ์กับความรู้สึก การเข้าใจ ในลักษณะของอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความฉลาดทาง อารมณ์ ได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) หมายถึง ความสามารถของ บุคคลในการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และสามารถที่จะจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่าง เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถสร้าง สัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุขและเป็นที่ยอมรับของ สังคม

2.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) มีนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้แนวคิดสำคัญ ดังนี้

Goleman (อ้างถึงใน ชาปิยา สิมลา, 2563 หน้า 34) ได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ประการดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (self-awareness) เป็นความสามารถที่จะรับรู้และ เข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีความ เชื่อมั่นในตนเอง สามารถประเมินตนเองตามความเป็นจริง และมีอารมณ์ขัน
2. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (self-regulation) เป็นความสามารถในการ ควบคุม หรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ สามารถที่จะใช้ความคิดก่อนลงมือปฏิบัติได้ ผู้ที่มี ความสามารถดังกล่าวจะต้องมีการควบคุมตนเอง มีความไว้วางใจ รักษาคำพูดและสัญญา มีความ รับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นในการรับมือกับความต้องการที่หลากหลาย สามารถในการเปิดรับความคิด และข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ
3. การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (self-motivation) เป็นความปรารถนาอย่างแรง กล้าที่ทำด้วยเหตุผลเพื่อความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะเป็นผู้ที่มี ความพยายามที่จะปรับปรุงหรือความพยายามที่จะไปสู่มาตรฐาน ความเป็นเลิศ ทำความดีโดยไม่หวัง สิ่งตอบแทน มีความคิดริเริ่ม มองโลกในแง่ดี
4. การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (recognizing emotions in others) เป็น ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติทางอารมณ์ของคนอื่น ๆ และมีทักษะที่จะปฏิบัติต่อคนอื่น ๆ ได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีความไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มี จิตใจใฝ่บริการซึ่งเป็นลักษณะดี ๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานโดยเฉพาะงานที่ ต้อง ให้บริการแก่ผู้อื่น

5. ทักษะทางสังคม (social Skill) เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของบุคคล และทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีการสื่อสารที่ดี มีความเชี่ยวชาญในการสร้างและการนำทีมงาน และสามารถบริหารความขัดแย้งได้ดี

Gardner (1983 อ้างถึงใน รดาการ ภูริพงษ์, 2558 หน้า 11) จำแนกความฉลาดทางอารมณ์ใน 2 ลักษณะ คือ 1) Interpersonal intelligence การรับรู้และตอบสนองอารมณ์และความต้องการของผู้อื่นอย่างเหมาะสม 2) Intrapersonal intelligence การรับรู้อารมณ์ของตนเองและสามารถแยกแยะ ตลอดจนจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม

Mayer และ Salovey (1997 อ้างถึงใน จิอ้างถึงใน รดาการ ภูริพงษ์, 2558 หน้า 12-13) เสนอโมเดลเน้นด้านปัญญาของความฉลาดทางอารมณ์ และพยายามอธิบายความฉลาดทางอารมณ์ในแง่ของศักยภาพ เพื่อความเติบโตด้านอารมณ์และสติปัญญา โดยเน้นบทบาทของอารมณ์เข้ามาจัดลำดับและขึ้นาคำคิดของมนุษย์ที่มุ่งสู่ข้อมูลที่เราใส่ใจ ซึ่ง Mayer และ Salovey ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็นประเด็นหลัก 5 ประเด็น ดังนี้

1. การรับรู้อารมณ์ตนเอง (knowing one's emotion หรือ self-awareness) หมายถึง การตระหนักรู้ตนเอง เป็นการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนเองตามความเป็นจริง และสามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยให้เข้าใจอารมณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

2. การจัดการอารมณ์ (managing emotion) คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด มีเทคนิคในการช่วยให้ผ่อนคลายจากความตึงเครียดที่รุนแรง ความเศร้าโศก หรือสิ่งที่มารบกวนจิตใจได้อย่างรวดเร็ว ไม่ฉุนเฉียวง่าย สามารถทำให้อารมณ์ชุ่มฉ่ำหายไปได้โดยเร็ว

3. การสร้างแรงจูงใจในตนเอง (motivating oneself) เป็นความสามารถในการจูงใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการ ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า

4. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (recognizing emotion in others) เป็นความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้ความต้องการของผู้อื่น นำไปสู่การเข้าใจถึงอารมณ์ของผู้อื่นได้ โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์สัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับทางสังคม

5. การรักษาสัมพันธภาพ (handing relationships) เมื่อสามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ จะทำให้สามารถรับรู้ว่าจะต้องทำอะไรจึงจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้ ทำให้สามารถจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้

กรมสุขภาพจิต " (2543 อ้างถึงใน นภาดา อุดมชัยรัตน์, 2557, หน้า 9) ได้ให้โครงสร้างของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ดี เก่ง และสุข ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยของแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น

ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ

Howard Gerdner (1993 อ้างถึงใน นภาดา อุดมชัยรัตน์, 2557, หน้า 11) กล่าวว่า องค์ประกอบของอารมณ์มีทั้งหมด 5 ประเภท คือ

1. การตระหนักรู้ในตัวเอง คือการรับรู้ความรู้สึกของตัวเองที่เกิดขึ้น
2. การจัดการกับอารมณ์ คือ การที่มีความสามารถในการดำเนินการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม
3. การจงใจตัวเอง คือ ความสามารถในการนำอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองมาให้กำลังใจตัวเอง มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
4. การสังเกตความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น คือ สามารถจัดการกับอารมณ์ผู้อื่นได้
5. การดำเนินงานต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ มีทักษะที่ดีในการมีสัมพันธภาพต่อผู้อื่น

กร ศิริโชควัฒนา (อ้างถึงใน ชานิยา สิมลา , 2563 หน้า 36-37) กล่าวว่า องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย

1. มีความรู้ความเข้าใจในอารมณ์ของตนเอง การรู้ให้เท่าทันกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นในทุกขณะของตน
2. มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ หมายถึง การเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยวิธีการนั้นจะเป็นการให้ความสำคัญ ในเรื่องของอารมณ์ที่เกิดขึ้นและมีการปรับภาวะของอารมณ์ให้อยู่ในความสมดุลและถูกทิศทาง
3. มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองได้ หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและความเข้าใจกับอารมณ์และความต้องการของตัวเองว่าเรานั้นมีความต้องการมีความปรารถนาอะไรบ้าง และสามารถจัดการกับความต้องการหรือความปรารถนาเหล่านั้นให้เป็นจริงขึ้นได้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะต้องอาศัยความอดทน รู้จักรอคอยเวลา และความสำเร็จ

4. มีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น เป็นความสามารถที่เราควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งหากต้องการอยู่อย่างมีความสุขในสังคมอย่างราบรื่นและสร้างสรรค์ ช่วยลดปัญหาการเกิดความขัดแย้งในสังคมรวมไปถึงอาชญากรรมเลวร้ายต่าง ๆ อีกด้วย

5. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น หมายถึง การเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์นั่นเอง ซึ่งมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุขและราบรื่น

ทรงศิริ ยุทธวิสุทธ (อ้างถึงใน ซาเปีย สิมลา, 2563 หน้า 37) ได้สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ มี 5 องค์ประกอบใหญ่ ดังนี้

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) เป็นความสามารถในการที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริงสามารถประเมินตนเองได้ รู้จุดเด่นจุดด้อยของตน

2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ตนเอง (managing emotion) เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเอง มีคุณธรรม มีความสามารถในการปรับตัว จัดการกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างสร้างสรรค์

3. การจูงใจตนเอง (motivation one-self) มีความสามารถที่จะจูงใจตนเอง นำอารมณ์ ความรู้สึกของตนมาสร้างพลังในการกระทำการต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ มีคุณประโยชน์ มองโลกในแง่ดี

4. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น (empathy) หมายถึง ความสามารถที่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่นสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (handling relationships) มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น ความสามารถนี้ประกอบไปด้วย การสื่อความหมายที่ดี และการบริหารความขัดแย้ง

Cooper and Sawaf (1997 อ้างถึงใน ภูริวัจน์ กิตติธัญวรัตน์, 2565 หน้า 58-60) นำเสนอแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำและการทำงานในองค์กร ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง ดังนี้

1. ความรอบรู้ในอารมณ์ เป็นตัวที่ทำให้เกิดการรับรู้ การควบคุมตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ ความซื่อสัตย์ในอารมณ์ การมีพลังทางอารมณ์ การรับรู้ข้อมูลป้อนกลับทางอารมณ์ การหยั่งรู้และเชื่อมโยงทางอารมณ์

2. ความเหมาะสมทางอารมณ์ ประกอบไปด้วย ความจริงแท้ในตนเอง การแผ่ขยายความไว้วางใจ การแสดงความไม่พอใจอย่างสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่นและการฟื้นตัวจากปัญหา

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ ประกอบไปด้วย การมีเป้าหมายและศักยภาพเฉพาะตน ความมุ่งมั่น การยึดถือความถูกต้อง การโน้มน้าวโดยไม่ใช้อำนาจ

4. การปรับใช้อารมณ์ คือ ความสามารถในการปรับใช้อารมณ์เพื่อเผชิญปัญหาและความกดดันอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การหยั่งรู้ การมีวิสัยทัศน์ก้าวหน้า การเล็งเห็นโอกาส การสร้างอนาคต

Weisinger (1998 อ้างถึงใน ฐริวัณน์ กิตติธัญวรัตน์, 2565 หน้า 60) ได้แบ่งความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 2 ส่วนโดยจำแนกเป็นความสามารถภายในบุคคลและระหว่างบุคคล ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ภายในบุคคล (Intrapersonal Emotional Intelligence) คือการมีความตระหนักรู้ภายในตนเอง บริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในตนเอง

2. ความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Emotional Intelligence) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นโดยพัฒนาการสื่อสารการมีมนุษยสัมพันธ์และการช่วยเหลือผู้อื่นให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

นภาพดา อุดมชัยรัตน์ (2557) กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของพนักงานราชการ ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านดี ในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตัวเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านเก่ง ในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น ด้านสุข ในการเข้าใจตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจ วัดความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 18-60 ปี) ของกรมสุขภาพจิต

นฤมล ศิลวิศาล (2560) กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) หมายถึง การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพต่อความเข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อสามารถปรับหรือควบคุมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Goleman (2002) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง เป็นการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพต่อการเท่าทันอารมณ์ของตนเอง เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ต่างๆ ประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในตนเองได้ และมีความมั่นใจ เชื่อมั่นในความสามารถและคุณค่าของตนเอง

2. ด้านการบริหารจัดการตนเอง เป็นการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเปิดเผยถึงความรู้สึก มีความโปร่งใส มีความสามารถในการปรับตัว มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความริเริ่ม และมองโลกในแง่ดี

3. ด้านความตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพต่อความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกต่อผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และชักจูง โนมน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. ด้านการบริหารจัดการความสัมพันธ์ เป็นการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อความเป็นผู้นำ ในการสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาผู้อื่น การบริหารความขัดแย้งและการสร้างทีมงานและความร่วมมือให้ผู้อื่นเกิดความผูกพันยึดมั่นต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมขององค์กรและยินยอมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ภุริวัจน์ กิตติธัญญ์ (2562) กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงความสามารถในการตระหนักรู้และเข้าใจความรู้สึกของตัวเองและผู้อื่น สามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงบริหารจัดการความสัมพันธ์และสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยความฉลาดทางอารมณ์มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 4 ด้านได้แก่

1. การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) หมายถึงการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง
2. การจัดการตนเอง (Self-Management) หมายถึงการจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงออกผ่านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มุมมองเชิงบวก ความสามารถในการปรับตัว
3. ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (Social Awareness) หมายถึงการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกผ่านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การเข้าใจสถานการณ์ภายในกลุ่ม
4. การบริหารจัดการความสัมพันธ์ (Relationship Management) หมายถึงการนำความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกไปใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งแสดงออกผ่านการมีอิทธิพล การโค้ชและการเป็นพี่เลี้ยง การบริหารจัดการความขัดแย้ง ภาวะผู้นำสร้างแรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม

กองแก้ว เมทา (2563) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง รู้จุดเด่นจุดด้อย รู้จักอารมณ์ของคน สามารถควบคุมอารมณ์ ใจและแสดงออกในทางที่เหมาะสม สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข ประกอบด้วย

1. การตระหนักรู้ตนเอง หมายถึง การตระหนักรู้ความรู้สึกในมโนะมโนของตน หยั่งรู้ความเป็นไปได้ของตนและความพร้อมต่าง ๆ ได้แก่ รู้เท่าทันในอารมณ์ ประเมินตนเองได้ตามจริง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตน มั่นใจในตนเอง มั่นใจในความสามารถคุณค่าของตนเอง
2. การควบคุมอารมณ์ตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้ ได้แก่ สามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียวได้ เป็นที่ไว้วางใจได้ รักษา

ความเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และคุณงามความดีได้ เป็นผู้ที่ใช้สติปัญญา แสดงความรับผิดชอบ สามารถที่จะปรับตัวได้ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง และสร้างสิ่งใหม่ เป็นสุขและเปิดใจกว้างกับแนวความคิด แนวทาง หรือข้อมูลใหม่

3. การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง หมายถึง แนวโน้มของอารมณ์ที่เกื้อหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความจงรักภักดี ความคิดริเริ่ม และการมองโลกในแง่ดี แม้มีอุปสรรค ปัญหา แต่ก็ไม่ย่อมนย่อ มุ่งสู่เป้าหมาย

4. การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการ และข้อห่วงใยของผู้อื่น ได้แก่ การเข้าใจผู้อื่น การมีจิตใจมุ่งบริการ การพัฒนาผู้อื่น การสร้างโอกาสในความหลากหลาย การตระหนักรู้ถึงทัศนคติเห็นของกลุ่ม ความสามารถอ่านสถานการณ์ปัจจุบัน และความสัมพันธ์ของกลุ่มได้

5. การมีทักษะทางสังคม ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์โดยความร่วมมือของผู้อื่น

ชาปิยา สิมลา (2563) ได้กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการรับรู้และเข้าใจ ควบคุม พฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจา และความรู้สึกอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นจัดการอารมณ์ของตนเอง สามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น แสดงออกทางพฤติกรรมได้เหมาะสม พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปและมีความสุข โดยจำแนกองค์ประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ ออกเป็น 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น และการมีทักษะสังคม

ปริญญ์ ตันวัฒนเสรี (2563) ได้กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม โดยจำแนกองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ Goleman ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น และการมีทักษะสังคม

ขจร บุตรแสงโคตร (2564) ได้กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผลมีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์

และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่นแสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 2) เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมมีความยืดหยุ่น และ 3) สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต รู้จักมองโลกในแง่ดี

เดชดำรง บุญเต็ม (2564) ได้กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจในตนเอง และบริหารจัดการอารมณ์ อันจะส่งผลดีต่อตนเองและความสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การจูงใจตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และทักษะทางสังคม

วารุณี ธรรมจันทร์ และคณะ (2566) ได้แบ่งองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ Goleman ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น และการมีทักษะสังคม

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ได้ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวแปร ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)

ตัวแปร ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	ภูริวัฒน์ กิตติธัญญ์ 2562	กองแก้ว เมทา 2563	ชาปิยา สิมลา 2563	วารุณี ธรรมจันทร์ และคณะ 2566	รวม
การบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง / การบริหารจัดการตนเอง	✓	✓	✓	✓	4
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ / การบริหารจัดการความสัมพันธ์	✓	✓			2
การตระหนักรู้อารมณ์ในตนเอง / การตระหนักรู้ในตนเอง	✓	✓	✓	✓	4

ตัวแปร ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	ภูริวัฒน์ กิตติธัญญ์ 2562	กองแก้ว เมทา 2563	ชาปิยา สิมลา 2563	วารุณี ธรรมจันทร์ และคณะ 2566	รวม
ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น / เห็นใจผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	4
ทักษะทางสังคม		✓	✓	✓	3
การจูงใจตนเอง / สร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง		✓	✓	✓	3

จากตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์ตัวแปร ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ของนักเรียน จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์มีหลายด้านขึ้นอยู่กับแนวคิดและความสนใจของผู้สนใจศึกษา และการทำความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งก่อนนำมาประยุกต์ใช้ และผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะสำคัญที่มีส่วนช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นทักษะที่มีประโยชน์กับบุคคลทุกระดับ ทุกสายงาน และจากการสังเคราะห์ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถทางอารมณ์ของนักเรียนที่ส่งผลถึงการใช้ชีวิตในสถานศึกษา โดยใช้ความถี่ของข้อมูล ซึ่งจะได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง / การบริหารจัดการตนเอง การตระหนักรู้อารมณ์ในตนเอง / การตระหนักรู้ในตนเอง ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น / เห็นใจผู้อื่น ทักษะทางสังคม และการจูงใจตนเอง / สร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น ด้านทักษะทางสังคม และด้านการจูงใจตนเอง โดยความหมายของแต่ละด้านผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากผู้วิจัยหลาย ๆ ท่าน มาบูรณาการและสังเคราะห์ เป็นความหมายดังนี้

1. ความสามารถด้านการบริหารจัดการตนเอง (Self-Regulation) หมายถึง ความสามารถในการจัดการและควบคุมตนเองจากสภาวะอารมณ์ด้านลบและแรงกระตุ้นได้ และสามารถปรับอารมณ์ให้เข้าสู่ภาวะปกติได้โดยเร็ว

2. ความสามารถด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ และเข้าใจความรู้สึก ความชอบ ความโน้มเอียงของตน และความสามารถของตน

3. ความสามารถด้านความเข้าใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึง ความรู้สึก ความต้องการ และความวิตกกังวลของผู้อื่น สามารถคาดการณ์รับรู้ตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4. ความสามารถด้านทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยอยู่ภายใต้ภายใต้ข้อระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ

5. ความสามารถด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง (Self-motivation) หมายถึง ความสามารถในการจูงใจ ควบคุมความต้องการ ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดี

2.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

(ภูมิวิมล กุณฑา, 2563 หน้า 19-23) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ใช้คำย่อว่า อีคิว (E.Q.) โดยจากการศึกษา พบว่า การมีความสามารถทางสติปัญญาอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิต ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถด้านหนึ่งของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์เปรียบเสมือนหัวใจที่สนับสนุนให้บุคคลไปสู่ความสำเร็จและความสุขในชีวิต

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย กล่าวว่า การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และพัฒนาการของ ความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้ทราบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนสำคัญในเบื้องหลังของความสุข ความสามารถในการปรับตัว และความสำเร็จต่างๆ ในชีวิต ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีจะเป็นผู้ที่ใช้ความคิดให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ความฉลาดทางอารมณ์เป็นการเรียนรู้และรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตน การมีสติ รู้เท่าทันสาเหตุและความผันแปรด้านอารมณ์ของตน เป็นการเรียนรู้พูดคุยภายในตน การบริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยของตนไปในทิศทางที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย การสร้างแรงจูงใจที่ดีแก่ตนเองในทิศทางที่สร้างสรรค์

โกลแมน (Goleman) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าความฉลาดทางด้านอื่น บุคคลที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์ย่อมนำไปสู่การเกิดปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลเสียต่อบุคคลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในสังคมในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี โกลแมน (Goleman) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ การทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะให้ผลงานที่ดีกว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะต้องทำหน้าที่เป็น

ผู้นำในการใช้ศักยภาพของบุคลากรให้ ดำเนินไปสู่ความสำเร็จดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถที่จะเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ออกมาในรูปของการกระทำและสามารถในการทำสิ่งนั้นได้อย่างชำนาญ

กรมสุขภาพจิต อธิบายว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นบุคคลที่สามารถรับรู้ เข้าใจและสามารถจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักประสบความสำเร็จ และมีความพึงพอใจในชีวิต ตรงข้ามกับบุคคลที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ จิตใจมักจะเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ส่งผลให้ไม่มีความสุขในชีวิต ซึ่งประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์สามารถจำแนกได้เป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้บุคคลตระหนักรู้ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และ ความต้องการของตนเองและผู้อื่น ทำให้มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ ตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน สามารถเข้าใจให้ผู้อื่นมีความร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่จนประสบความสำเร็จและทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ ตลอดจนช่วยให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพทางกายที่ดี

ประโยชน์ต่อการทำงาน องค์ประกอบสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์คือ “ฉลาดทำ ฉลาดพูด และฉลาดคิด” คือ ความสามารถในการทำงาน การรู้จักพูดในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ และการมีดีสัมพันธ์ผู้อื่น สามารถควบคุม ความคิดในทางที่ดีและสร้างสรรค์ได้ ในการทำงานควรมีการวางตำแหน่งของบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงาน ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่บุคคลพึงมีและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อชีวิตในการทำงาน ปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ มีขนาดที่เล็กลง บุคลากรก็ถูกจำกัดให้น้อยลง ทำให้บุคลากรที่ทำงานอยู่ถูกคาดหวังว่าต้องมีคุณภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ไม่เพียงมีความสามารถหรือทักษะที่จำเป็นในการทำงานเท่านั้น แต่ยังต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ประโยชน์ครอบครัว ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ต้องอาศัยความรัก ความเข้าใจและการยอมรับในข้อบกพร่องของผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีผลต่อความสงบสุขภายในบ้าน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว การไม่สามารถยอมรับในข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ความฉลาดทางอารมณ์ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้คนสองคนไปกันรอด ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลอยู่ด้วยกันแล้ว ไม่มีใครยอมใคร พยายามเอาชนะซึ่งกันและกัน ในอนาคตคงไม่พ้นปัญหาของการหย่าร้างหรือแยกทางกัน เพราะฉะนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นศิลปะที่จะนำพาชีวิตให้สามารถดำเนินไปได้อย่างสร้างสรรค์

ประโยชน์ต่อการศึกษา การที่เด็กจะเรียนดี และมีอนาคตที่ดีนั้น นอกจากความสามารถทางด้านสติปัญญาแล้ว ยังต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ให้นักเรียน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงความรู้สึกและอารมณ์ของ ตนเอง รู้จักการแสดงออกที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรภายใน สถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญและประโยชน์ในทุกด้าน ทั้งในส่วนของตนเอง องค์กร สังคม หรือประเทศชาติ หากบุคคลใดที่ไม่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ก็อาจจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ จิตใจจะเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ส่งผลให้ไม่มีสมาธิในการทำงาน มีความกังวล ตลอดจนไม่มีความสุขในชีวิต

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

นภาดา อุดมชัยรัตน์ (2557) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยเกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานราชการ กรมช่างโยธาทหารอากาศ จำนวน 421 คน ผลการศึกษา พบว่า พนักงานราชการ ตำแหน่งงานช่างและเจ้าหน้าที่ธุรการ หน่วยงานกรมช่างโยธาทหารอากาศ มีความฉลาดทางอารมณ์ $\bar{X} = 164.39$ จากคะแนนเต็ม 208 คะแนน คะแนนที่สูงแสดงว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ที่มาก พบความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$ ที่ระดับความสัมพันธ์ $r = 0.325$ เมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้านของความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี และเก่ง มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยทำนายที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กรได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง และด้านสุข

นฤมล ศิลวิศาล (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปฏิบัติงาน การอบรมเฉพาะทาง ความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปฏิบัติงาน การอบรมเฉพาะทาง ความฉลาดทางอารมณ์และสภาพแวดล้อมในการทำงานกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก และศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรมหัวใจและทรวงอกโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จำนวน 125 คน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะพยาบาลมีความฉลาดทางอารมณ์และสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.23, 4.01 และ 4.17 ตามลำดับ) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน การอบรมเฉพาะทาง ความฉลาดทางอารมณ์และสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวก

กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ($r = .368, .315, .631$ และ $.593$) ปัจจัยที่สามารถทำนายสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ คือสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 53.3 ($R^2 = .533$) ได้สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z_{\text{สมรรถนะพยาบาลวิกฤตศาสตร์หัวใจและทรวงอก}} = .350 Z^*_{\text{สภาพแวดล้อมในการทำงาน}} + .329 Z^*_{\text{ความฉลาดทางอารมณ์}} + .320 Z^*_{\text{ประสบการณ์การปฏิบัติงาน}}$

ภุริวัจน์ กิตติธัญวิวัฒน์ (2562) ศึกษาเอ็นเนียแกรมและความฉลาดทางอารมณ์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเอ็นเนียแกรม ซึ่งเป็นเครื่องมือด้านจิตวิทยาบุคลิกภาพที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคคล โดยมุ่งเน้นศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดทางอารมณ์ภายหลังการได้รับความรู้เกี่ยวกับเอ็นเนียแกรม โดยการศึกษาเป็นกรณีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคคลที่ได้รับความรู้เอ็นเนียแกรมผ่านการอบรมสัมมนา จำนวน 75 ท่าน ผลการศึกษา พบว่า ความรู้เอ็นเนียแกรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความฉลาดทางอารมณ์ โดยผู้ที่ได้รับความรู้เอ็นเนียแกรมมีการพัฒนาของความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีขึ้น ความรู้เอ็นเนียแกรมช่วยให้บุคคลมีความตระหนักรู้ภายในตนเองเพิ่มขึ้น มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองเพิ่มขึ้น มีความเข้าใจและตระหนักรู้ในผู้อื่นมากขึ้น และมีความสามารถในการบริหารจัดการความสัมพันธ์ดีขึ้น

กองแก้ว เมทา (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจิตวิญญาณกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางจิตวิญญาณ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจิตวิญญาณกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร จำนวน 284 คน ผลการศึกษา พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) ความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) และความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .455$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความฉลาดทางจิตวิญญาณกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .728$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชาปิยา สิมลา (2563) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ทราบคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู และหาความสัมพันธ์

ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 85 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการโรงเรียน และ 2) ครู รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 170 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ในภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน

ปริญญ์ ตันวัฒนเสรี (2563) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 52 คน และผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้คุณธรรม เจตคติทักษะกีฬาสมรรถภาพทางกาย และความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้คุณธรรม เจตคติทักษะกีฬาสมรรถภาพทางกาย และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขจร บุตรแสงโคตร (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 300 คน และผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู ประกอบด้วย เพศอายุ วิถีฐานะอายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระและสังกัดกลุ่มงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดชดำรง บุญเต็ม (2564) ศึกษาการตระหนักรู้และรับรู้ความฉลาดทางอารมณ์และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการทหารในกองทัพบก การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล 2) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์และการรับรู้ความสามารถของตนเองของข้าราชการทหารในกองทัพบก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการวางแผนทางการเงิน และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์

ระหว่างการเรียนรู้ความสามารถของตนเองกับการวางแผนทางการเงิน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการทหารในกองทัพบก จำนวน 350 คน และผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุ 31 -40 ปี มีสถานภาพโสด และมีชั้นยศระดับนายทหารชั้นประทวน ระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง โดยมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านก่งและด้านดี ระดับการเรียนรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ และด้านสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลต่างกัน ความฉลาดทางอารมณ์ ส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการทหารในกองทัพบก และการเรียนรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการทหารในกองทัพบก

วารุณี ธรรมจันทร์ และคณะ (2566) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 87 คน ผลการศึกษา พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับจริง 2) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับค่อนข้างจริง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

3.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) เป็นแนวคิดสำคัญที่นักสังคมสงเคราะห์นิยมใช้ในการปฏิบัติงาน นับตั้งแต่ปี 1980 Specht (1988, อ้างถึงใน บัญชา อาจมิตร, 2554) และ Norbec (1988; อ้างถึงใน นวพรรษ สิมารักษ์, 2557) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้บุคคลรู้สึกมั่นคง สามารถเผชิญปัญหา หลีกเลียงประสบการณ์ที่ไม่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและตระหนักถึงคุณค่าในตนเองได้ การสนับสนุนทางสังคมยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการ ขั้นพื้นฐานของบุคคล กล่าวคือ บุคคลต้องการได้รับการสนับสนุนทางด้านสังคม จิตใจ อารมณ์ รวมไปถึงเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุนสร้างเสริมประสบการณ์ให้บุคคลสามารถปรับตัวเผชิญการเปลี่ยนแปลงหรือ ปัญหา

ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีความกดดัน โดยการสนับสนุนทางสังคม จะช่วยในการตอบสนองสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

คานห์ (Kahn, 1979 อ้างถึงใน มุกทอง ทิพย์มณี, 2562, หน้า 38) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีการยอมรับนับถือ ช่วยเหลือกัน และการยอมรับพฤติกรรมซึ่งกันและกัน โดยอาจเกิดขึ้นเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมด

ลาซารัส และ โฟล์ค (Lazarus & Folkman, 1984 อ้างถึงใน มุกทอง ทิพย์มณี, 2562, หน้า 38) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในเครือข่ายสังคมในด้านต่าง ๆ รับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมและรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

Hubbard, Muhlenkamp and Brown (1984) (อ้างถึงใน นันทินี ศุภมงคล, 2547 หน้า 28) ได้สรุปว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นโครงสร้างหลายมิติ ประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารในแง่ดี ทำให้มีความรู้สึกผูกพัน มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงแหล่งที่มา

Kaplan, Cassel and Gore (1977) (อ้างถึงใน นันทินี ศุภมงคล, 2547 หน้า 28) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้ 2 แนว โดยแนวที่หนึ่ง หมายถึง ความพอใจต่อความจำเป็นพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ การได้รับการยกย่องนับถือการยอมรับ การได้รับความเห็นใจและช่วยเหลือ ซึ่งได้รับการติดต่อสัมพันธ์กันกับคนในกลุ่มสังคม และแนวที่สอง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่บุคคลสามารถรับรู้ได้จากกลุ่มสังคมที่ตนได้รับการสนับสนุน

คอบบ์ (Cobb, 1976 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 11) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลเชื่อว่าเขาได้รับการห่วงใยและเป็นที่รัก เป็นที่ต้องการและมีคุณค่า หรือเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในการสื่อสารกันและมีพันธะร่วมกัน

ชูเมคเกอร์และบราวน์เนล (Shumaker & Brownell, 1984 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 12) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างคนสองคน มีการรับรู้โดยผู้ให้หรือผู้รับ เพื่อตั้งใจให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของผู้รับ

ทอมป์สันและกู๊ดวิน (Thompson & Goodvin, 2006 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นความสัมพันธ์ในสังคมที่ให้ทรัพยากรทางด้าน วัสดุและด้านปฏิสัมพันธ์ซึ่งมีคุณค่าแก่ผู้ได้รับ เช่น การให้คำปรึกษา การให้ข้อมูลหรือบริการ การช่วยแบ่งเบาภาระงานหรือการสอนงาน

โลเปสและคูเปอร์ (López & Cooper, 2011 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 12) ยังได้สรุปประเภทของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นแหล่งของความสัมพันธ์ ทั้งนี้มีกรวมถึงการ

สนับสนุนทางอารมณ์ (เช่นความห่วงใย เห็นใจ ความรัก การเชื่อใจ) การสนับสนุนด้านข้อมูล (เช่น การแนะนำ ให้ข่าวสาร) และการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ (เช่น ช่วยเหลืองาน สอนงาน) ช่วยให้ ผู้รับสามารถปรับตัวกับความเครียดในชีวิตและสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดี

แบรนด์ และ ไวท์เนอร์ท (Brandt & Weinert, 1981 อ้างถึงใน มุกทอง ทิพย์มณี, 2562, หน้า 38) ให้ความหมายว่าของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการทำหน้าที่ของ บุคคลและคนในสังคม โดยมีการช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อผู้อื่น

นันทินี ศุภมงคล (2547) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความ รักความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีความผูกพันเป็นส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เป็นการ ช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากกลุ่มบุคคลหรือบุคคล

ไพศาล แยมวงษ์ (2555) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ กับแหล่งเอื้ออำนวยทางสังคมของตน เช่น ครอบครัว เพื่อน ครูอาจารย์ หรือหน่วยงาน ทางสังคมอื่นๆ และสามารถตัดสินใจคุณค่าในเชิงปริมาณของการมีปฏิสัมพันธ์ ความ ช่วยเหลือ การดูแลเอาใจใส่ความรัก เคารพ ให้เกียรติ รวมถึงข่าวสารข้อมูลทั้งหมดที่บุคคลได้รับ เหล่านั้นได้

นันทกัต ชนะพันธ์ (2556) ได้สรุปความหมายของสนับสนุนทางสังคมได้ว่า การสนับสนุนทาง สังคม หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สิ่งของ ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม อาจเป็นครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน บุคคลใกล้ชิด คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนร่วมกัน ทำให้บุคคลนั้นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมรู้สึก ว่า ได้รับการยอมรับ ได้รับการรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นๆ ทำให้มีกำลังใจ มีอารมณ์มั่นคง ส่งเสริมให้เผชิญความเครียดได้ดี มีการปรับตัวที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดการมีสุขภาพ กายและใจที่ดี

ยศยง จันทรวงศา (2558) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ได้ถึง การสนับสนุนที่ช่วยเหลือและลดผลลัพธ์จากความเครียดตามแนวคิดของ บาเรร์รา (Barerra, 1986) โดย ทำการวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมของซิมเมตและคณะ (Zimet et al., 1988) โดยวัดการรับรู้ การสนับสนุนทางสังคมที่ได้จากครอบครัว เพื่อน และคนสำคัญอื่น

พัชรธิดา พินรัตน์ (2562) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง สัมพันธภาพระหว่าง บุคคลกับผู้อื่นที่แสดงออกโดยการยอมรับ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในด้าน ต่างๆ เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ

มุกทอง ทิพย์มณี (2562) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม คือ กระบวนการที่เกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้บุคคลได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งด้านวัตถุ สิ่งของ เงินทอง

ด้านความรู้คำแนะนำ การให้ข้อมูลต่างๆ และด้านอารมณ์ จิตใจ ทำให้บุคคลรับรู้ถึงการได้รับการเอาใจใส่รู้สึกปลอดภัย รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง โดยได้รับจากครอบครัว เพื่อน ครูอาจารย์ หรือบุคลากรทางวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้เหมาะสม

จรรยา โสสีดา (2563) ได้สรุปว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือส่งเสริม ในด้านความเอาใจใส่ด้านอารมณ์ ความเคารพนับถือ ความสุขสบาย ข้อมูล ป้อนกลับสารสนเทศ การเอื้ออำนวยทางสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีที่มีต่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึกส่งผลให้บัณฑิตระดับมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

อัจฉราพรรณ กันสุขยะ (2564) ได้สรุปว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดมุ่งหมายที่นำมาซึ่งการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม เช่น การรับรู้เข้าใจ และตอบสนองทางอารมณ์ความรู้สึก การให้ข้อมูลให้วัตถุสิ่งของ รวมถึงการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทั้งในด้านอารมณ์ ความเอาใจใส่ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงด้านจิตใจ และความรู้สึก ทำให้บุคคลรับรู้ถึงการมีตัวตน รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้เหมาะสม

3.2 ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ไวส์ (Weiss, 1974 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 14) ได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมไว้เป็น 6 รูปแบบ คือ (1) ความใกล้ชิด ทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีคนรักและเอาใจใส่ (2) การมีส่วนร่วมในสังคม จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมทำให้บุคคลไม่รู้สึกแยกจากสังคม (3) การส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าของตน เป็นการได้รับการยอมรับทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (4) การได้รับโอกาสในการดูแลผู้อื่น เป็นการที่รับผิดชอบต่อบุคคลอื่นรู้สึกว่ามีหน้าที่ต้องการของบุคคลอื่น (5) ความเชื่อมั่นในมิตรภาพ หมายถึง การสนับสนุนทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง และ (6) การได้รับคำชี้แนะ เป็นการช่วยเหลือเมื่ออยู่ภายใต้ความเครียดทางอารมณ์และจิตใจ

House (1981 อ้างถึงใน ปรีดานันต์ ประสิทธิ์เวช, 2561, หน้า 49) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดความรักความผูกพัน การดูแลเอาใจใส่ ซึ่งทำให้เกิดการไว้วางใจกันประกอบด้วยการสนับสนุนทั้ง 4 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ คือ การแสดงออกถึงการยกย่อง เห็นคุณค่า ให้ความรัก ความไว้วางใจ ความเอาใจใส่ดูแล ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ให้อภัย ลังใจ แสดงความห่วงใย สอบถาม รับฟังความรู้สึก

2. การสนับสนุนด้านการประเมินค่า คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมให้ประเมินศักยภาพตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการประเมินตนเองกับผู้ที่อยู่ร่วมในสังคม เป็นการให้ข้อมูลย้อนป้อนกลับหรือเปรียบเทียบกับสังคม หรือนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประเมินตนเอง เช่น ประเมินค่าสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การเผชิญความเครียดอย่างมีประสิทธิภาพโดยฝึกทักษะในการแก้ปัญหาโดยนำข้อมูลหรือแหล่งประโยชน์ที่มีอยู่มาใช้ ในการจัดการกับปัญหา

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร คือ การให้คำแนะนำข้อชี้แจงแนวทาง ข้อเสนอแนะ และให้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยตรงต่อบุคคลในการจัดการกับสถานการณ์นั้นๆ

4. การสนับสนุนด้านทรัพยากร คือ การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงิน แรงงาน เวลา ช่วยปรับปรุงสิ่งแวดล้อม แหล่งประโยชน์ต่างๆในชุมชนรวมถึงการช่วยเหลือด้านสิ่งของ และการให้บริการ

Cobb (1976 อ้างถึงใน ปรีดานันต์ ประสิทธิ์เวช, 2561, หน้า 49-50) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีกว่าตนเองได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. การสนับสนุนด้านการเห็นคุณค่า เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลรู้สึกที่ดีกว่าตนเองมีคุณค่า ได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเอง

3. การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นข้อมูลที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคม

นันทินี ศุภมงคล (2547) ได้แบ่งการสนับสนุนสังคมไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ หมายถึง การให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความรู้จักเห็นอกเห็นใจ การเสริมแรง และการรับฟัง

2. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน หมายถึง การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบพฤติกรรม กรให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจนำไปเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม

3. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ทิศทาง และการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องของเงิน แรงงาน เวลา และการปรับสภาพแวดล้อม
 สุคนธ์จิต อุปนันชัย (2556) ได้แบ่งการสนับสนุนสังคมไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ ได้แก่ การได้รับเอาใจใส่ กังวล ห่วงใย ความเห็นอกเห็นใจ รัก และผูกพัน

2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ชี้แนวทาง หรือ ข้อเท็จจริง ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เผชิญได้

3. การสนับสนุนด้านการประเมินค่า ได้แก่ การที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับ เคารพในศักดิ์ศรี และมองเห็นคุณค่าของเรา

4. การสนับสนุนด้านสิ่งของหรือบริการ ได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน ช่วยเหลืองานบ้าน การทำงาน สิ่งของ แรงงาน เวลาหรือจัดสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆให้เหมาะสม

มุกทอง ทิพย์มณี (2562) ได้สรุปและแบ่งการสนับสนุนได้ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ คือ การที่บุคคลได้รับการยอมรับ ยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ได้รับการเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ เกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับ และเห็นคุณค่าในตนเอง

2) การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร คือ การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือการให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยให้บุคคลรับรู้พฤติกรรมของตน ทำให้บุคคลสามารถนำไปใช้แก้ไข ปัญหาได้

3) การสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือ การเงิน แรงงาน หรือ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ คือ การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็น เงินทอง แรงงาน เวลา อุปกรณ์ วัสดุสิ่งของ รวมไปถึงการปรับสภาพแวดล้อม

4) การสนับสนุนทางสังคมด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า เป็นการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะที่เห็นด้วยกับความคิด ความรู้สึก ทำให้บุคคลสามารถแสดงบทบาทในสังคมได้ โดยรู้สึกที่ตนเองได้รับการยอมรับ และเห็นคุณค่า พร้อมทั้งจะต่อสู้กับปัญหา หรือความเครียด

จรรยา โสสีดา (2563) โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือและการส่งเสริมที่ได้รับจากอาจารย์ ได้แก่ การได้รับความไว้วางใจจากอาจารย์ การได้รับการยอมรับจากอาจารย์ การช่วยแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การได้รับคำปรึกษา รับฟังปัญหาการได้รับการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจในการช่วยให้เข้าใจเป้าหมายของการใช้ชีวิต

2. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือ และการส่งเสริมที่ได้รับจากพ่อแม่หรือครอบครัว ได้แก่ การได้รับการยอมรับ ความใส่ใจ

สนใจให้ความสำคัญจากพ่อแม่ การให้การปรึกษา รับฟังปัญหาการให้เวลาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การให้คุณค่าและการให้ความรักของพ่อแม่

3. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือและการส่งเสริม ที่ได้รับจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย ได้แก่ การได้รับข้อมูล การแนะนำและแนวคิดการใช้ชีวิต การได้รับการยอมรับความเป็นมิตรหรือมิตรภาพการได้รับการช่วยเหลือแก้ปัญหา การให้ความใส่ใจให้ความสำคัญ และการให้การปรึกษา

จากการศึกษาแนวคิดประเภทการสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีการช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการไว้วางใจซึ่งกันและกัน และผู้วิจัยสามารถทำการสรุปประเภทการสนับสนุนทางสังคมไว้ได้ 3 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (Emotion Support) คือ การที่บุคคลได้รับการยอมรับ ได้รับการเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจ จนบุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง

2. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) คือ การที่บุคคลได้รับคำแนะนำ ข้อชี้แจง แนวทาง ข้อเสนอแนะ และข้อมูลข่าวสาร ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและจัดการกับสถานการณ์ ที่เผชิญอยู่ได้

3. การสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งของ/เครื่องมือ/วัตถุ/อุปกรณ์ แรงงาน และการเงิน (Instrument Support) คือ การที่บุคคลได้รับการช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้เงิน เวลา วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของ แรงงาน รวมถึงการให้บริการ

3.3 แหล่งของการสนับสนุนทางสังคม

มีการกล่าวถึงแหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

แดเนียลแซน (Danielsan. 2009: 303 อ้างถึงใน ไพศาล แยมวงษ์, 2555, หน้า 11) ได้เสนอว่า อาจารย์ ครอบครัวและเพื่อนมีลักษณะเป็นแหล่งที่ให้สิ่งเอื้ออำนวยทางสังคมกับนักศึกษาทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและใช้ชีวิตความเป็นนักศึกษาได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนทางสังคมจึงเป็นหนึ่งในตัวแปรที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาของนักศึกษา ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษาจึงควรเกิดขึ้นจาก 3 กลุ่ม ได้แก่

1. อาจารย์ ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่สอน ผู้ดูแลในศูนย์เยาวชน
2. ครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติพี่น้อง
3. เพื่อน ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น เพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อนที่ร่วมทำกิจกรรม

เพนเดอร์ (Pender, 1987. อ้างถึงใน บัญชา อาจมิตร. 2554. อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 13-14) ได้แบ่งแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมเป็น 5 ระบบ ดังนี้

1. ระบบสนับสนุนตามธรรมชาติ ได้แก่ จากครอบครัว ญาติพี่น้อง

2. ระบบสนับสนุนจากเพื่อน
3. ระบบการสนับสนุนจากองค์กรด้านศาสนา
4. ระบบการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ
5. ระบบสนับสนุนจากกลุ่มอาชีพอื่นๆ

Kaplan et al (1977 อ้างถึงใน พัชรธิตา พินรัตน์, 2562, หน้า 38) กล่าวถึง ที่มาของการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ ประเภทที่อยู่ในครอบครัวเป็นญาติสายตรง และประเภทบุคคลใกล้ชิด
- 2) องค์กรหรือสมาคมที่ให้การสนับสนุน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมกันเป็นชมรม ไม่ใช่วิชาชีพ เช่น สมาคมผู้พิการ องค์กรทางศาสนา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านอารมณ์
- 3) กลุ่มช่วยเหลือทางวิชาชีพ หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวงการสุขภาพส่งเสริม ป้องกัน และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนโดยอาชีพ

House (1981 อ้างถึงใน พัชรธิตา พินรัตน์, 2562, หน้า 38) กล่าวถึง ที่มาของการสนับสนุนทางสังคม 2 แหล่ง คือ แหล่งการสนับสนุนทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ญาติสายตรงในครอบครัว คู่สมรส เพื่อน และแหล่งการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ด้านวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือองค์กร

ภิชิต เสริมสัย (2554 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 14-15) สรุปแหล่งของแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มปฐมภูมิ เป็นกลุ่มที่มีความสนิทสนมและมีสัมพันธ์ภาพระหว่างกันเป็นการเป็นส่วนตัวสูง ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน กลุ่มทุติยภูมิ เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ตามแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้ ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน กลุ่มสังคมอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญในการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร

พัชรธิตา พินรัตน์ (2562) ได้สรุปว่า แหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกัน สามารถแบ่งออกเป็น การสนับสนุนทางสังคมที่ความสัมพันธ์ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว คู่สมรส เพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ และการสนับสนุนทางสังคมที่ความสัมพันธ์จากองค์กรหรือสมาคมที่ให้การสนับสนุนหรือกลุ่มช่วยเหลือทางวิชาชีพ

จากการศึกษาแหล่งของการสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนทางสังคมคือการที่บุคคลได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทำให้บุคคลรับรู้ถึงการมีตัวตน เป็นที่ยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมผู้วิจัยสามารถสรุป

ได้ 3 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ 2. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ 3. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ได้ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

ตัวแปร การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)	จรรยา โสเสิดา (2563)	ไพศาล แยมวงษ์ (2555)	ทัศนีย์ หอมกลิ่น และคณะ(2565)	Weinert (2001 อ้างถึงใน ขจิตพันธ์ธีรวัชร (2563)	ลำเจียก กำธร(2561)	มุกทอง ทิพย์มณี (2562)	รวม
ด้านอารมณ์ (Emotion Support)				✓		✓	3
ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support)				✓		✓	3
ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์	✓	✓	✓		✓		4
ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	✓	✓	✓		✓		4
ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน	✓	✓	✓		✓		4
ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งของ/เครื่องมือ/วัตถุ/อุปกรณ์ แรงงาน และการเงิน (Instrument Support)				✓		✓	3
ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า (Esteem Support)				✓		✓	3

จากตารางที่ 3 แสดงการสังเคราะห์ตัวแปร การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ของนักเรียน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ แดเนียลแซน (Danielsan. 2009: 303 อ้างถึงใน ไพศาล แยมวงษ์, 2555, หน้า 11) ที่เสนอว่า เมื่อพิจารณาในบริบทของนักศึกษา อาจารย์ ครอบครัวและเพื่อน มีลักษณะเป็นแหล่งที่ให้สิ่งเอื้ออำนวยทางสังคมกับนักศึกษา ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและใช้ชีวิตความเป็นนักศึกษาได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ และไพศาล แยมวงษ์ (2555) ยังกล่าวอีกว่า การสนับสนุนทางสังคมกับบุคคลในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความใกล้เคียงกันและมีพัฒนาการที่ไม่แตกต่างกันมาก ทำให้การ

สนับสนุนทางสังคมมีระดับที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียน เกิดขึ้นจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์หรือครูผู้สอน ครอบครัว และเพื่อน ดังนั้นตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียน ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากครูผู้สอน ได้รับความไว้วางใจ ได้รับการยอมรับ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหา และเป็นที่ปรึกษา อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

2. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากพ่อแม่ ครอบครัว หรือผู้ปกครอง เช่น การได้รับการยอมรับ ความเอาใจใส่ ความใส่ใจ การให้ความสำคัญ การให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา การให้เวลา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

3. ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและการส่งเสริมจากเพื่อน ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแนะนำและแนวทางการใช้ชีวิต การได้รับการยอมรับ ความเป็นมิตรหรือมิตรภาพ การให้ความใส่ใจให้ความสำคัญ และการให้คำปรึกษา

3.4 ผลของการสนับสนุนทางสังคม

ลาเคย์และโคเฮน (Lakey & Cohen, 2000 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 17) สรุปว่าจากหลายทฤษฎีที่ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม สามารถแบ่งผลออกได้เป็น 3 มุมมองหลักๆ ได้แก่

1. มุมมองของความเครียดและการจัดการ จัดเป็นรูปแบบที่มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง ซึ่งสนับสนุนบุคคลเกี่ยวกับเกราะป้องกันหรือกันชนสำหรับผลลัพธ์ทางลบจากภาวะความเครียดที่มีการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยบุคคลในการจัดการกับผลทางลบที่บั่นทอนความเป็นอยู่อันดีของบุคคล

2. มุมมองของรูปแบบทางสังคม-การรับรู้ เป็นรูปแบบที่ศึกษาการรับรู้การสนับสนุนที่มีผลต่อความมั่นใจในตนเองและการมีตัวตน ซึ่งส่งผลต่อไปยังผลลัพธ์ที่สำคัญคือ สุขภาพและคุณภาพชีวิต

3. มุมมองด้านความสัมพันธ์ สำหรับในมุมมองนี้มองว่า ประโยชน์จากการสนับสนุนทางสังคมที่ได้มีผลอย่างมากกับคุณภาพและกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ เช่น มิตรภาพ ความใกล้ชิด ทักษะทางสังคม และการลดความขัดแย้ง

ไดมอนด์และโจนส์ (Diamond; & Jones; Citing Lu Hong. 2000: 13-14 อ้างถึงใน สุคนธ์จิต อุปนันทชัย, 2556, หน้า 24) ได้สรุปความสำคัญและผลของการสนับสนุนทางสังคมจากการศึกษาในเรื่องของการสนับสนุนทางสังคม ความเครียดและความเจ็บป่วยไว้ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางสังคมมีผลโดยตรงกับสุขภาพ การที่ได้รับหรือไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นความตายได้

2. การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวกลางในการต่อต้านผลจากความเครียดสูงได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับการสนับสนุนทางสังคม

3. การสนับสนุนทางสังคมมีผลในการประนีประนอม กล่าวคือ มีการกระตุ้นการพัฒนาวิธีการจัดการความเครียดและส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งและมีความเข้าใจมากขึ้น ความสามารถทางสังคมจะสามารถอธิบายการหายจากการเจ็บป่วยได้

4. การขาดการสนับสนุนทางสังคมทำให้ผลกระทบจากเหตุการณ์ความเครียดในชีวิตรุนแรงขึ้น กล่าวได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมจะช่วยยกระดับของสุขภาพ ลดแรงกดดันและป้องกันบุคคลจากผลของการเปลี่ยนแปลงชีวิตในหลายด้านด้วยกลไกหลายอย่าง เป็นพลังในการจัดการภาวะการปรับตัวที่ไม่ดีจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั่นเอง

สุคนธ์จิต อุปันชัย (2556) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมช่วยยกระดับของสุขภาพ ลดแรงกดดันและป้องกันบุคคลจากผลของการเปลี่ยนแปลงชีวิตในหลายด้านด้วยกลไกหลายอย่าง เป็นพลังในการจัดการภาวะการปรับตัวที่ไม่ดีจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิต

อาหมัดและโอมาร์ (Ahmad & Omar, 2012 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 17) ได้ศึกษาผลของการสนับสนุนจากครอบครัวในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการกับประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวแปรความขัดแย้งในงานกับครอบครัวและตัวแปรความพึงพอใจในงาน

ลาวัลย์ เตชวาทกุล (2555 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558, หน้า 17) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิก พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองแรงสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายการปรับตัวในการปฏิบัติงานร่วมกับการเห็นคุณค่าในตนเองได้

ไพศาล แยมวงษ์ (2555) ศึกษาการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมหรือการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต หรือพบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีส่วนเข้าไปแทนที่ตัวแปรอื่นอันส่งผลให้ระดับความเครียดลดน้อยลงจึงทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตขึ้น

ยศยง จันทรวงศา (2558) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม ความเหมาะสมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพันในงาน กรณีศึกษาพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบนสายการบินแห่งหนึ่ง พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคมจากคนสำคัญอื่น สามารถทำนายความผูกพันในงานได้

นพเก้า ฉันทสิริกุล และสุภาณี สนธิรัตน์ (2563) ศึกษาทักษะทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และความรู้สึกโดดเดี่ยวของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ควรให้การสนับสนุนทางสังคมของนิสิต ทั้งในด้านอารมณ์ ด้านการประเมินด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งของและบริการ เพื่อให้นิสิตรับรู้ว่าจะสามารถได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้อื่น ไม่ได้อยู่เพียงลำพัง จะส่งผลให้นิสิตรู้สึกโดดเดี่ยวน้อยลง

จริยา โสสีดา (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความสุขในการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ เพื่อน และครอบครัว ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญและมีผลกระทบกับทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความสุขส่วนตัว ความสุขในการเรียน ความผูกพันในงาน ความพึงพอใจในชีวิต ลดแรงกดดัน ความเครียด อีกทั้งยังเป็นพลังในการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงในชีวิต

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

ไพศาล แยมวงษ์ (2555) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิต และศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 400 คน ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกับความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษาและมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตได้ร้อยละ 63.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10

สุคนธ์จิต อุปนันชัย (2556) ศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตน และการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียนในจังหวัดนนทบุรี การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับของความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตนและการรับรู้ความสามารถของตนกับความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียน และเพื่อทำนายความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียนด้วยการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตนและการรับรู้ความสามารถของตน กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 221 ผลการศึกษา พบว่า ความยืดหยุ่นทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านของนักเรียนโดยพบว่า ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ด้านกำลังใจอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านการจัดการกับปัญหา และด้านความมั่นคงทางอารมณ์ตามลำดับ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จากครูและจาก

เพื่อน การเห็นคุณค่าแห่งตนและการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยืดหยุ่นทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .580, .387, .409, .609$ และ $.611$ ตามลำดับ $p < .01$ ทุกกรณี) แต่มีเพียงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การเห็นคุณค่าแห่งตน และการรับรู้ความสามารถของตนเท่านั้นที่สามารถทำนายความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียนได้ ตัวทำนายที่ดีที่สุดลำดับแรก คือ การรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเท่ากับ $.373$ ($R^2 = .373$) เมื่อเพิ่มตัวแปรทำนาย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพิ่มขึ้นเป็น $.504$ ($R^2 = .504$) และเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนาย คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพิ่มขึ้นเป็น $.528$ ($R^2 = .528$)

ลำเจียก กำธร (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษา ศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิตของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 358 คน และผลการศึกษา พบว่า 1. การสนับสนุนทางสังคมโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 2. ทักษะชีวิตของนักศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 และ 3. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับทักษะชีวิตของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($r = .613$ $p < .01$)

ณิชกร เจนศิริศักดิ์ (2562) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 381 คน และผลการศึกษาพบว่า 1) การสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ และบุคลิกภาพที่เข้มแข็งโดยรวม อยู่ในระดับสูง ส่วนความวิตกกังวลในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตที่มีเพศต่างกัน มีความวิตกกังวลในการเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน และรายด้านพบว่า การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการมี

ความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียน การสนับสนุนทางด้านการประเมิน การสนับสนุนทางด้านข้อมูลและข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียน ความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน และรายด้านพบว่า การเข้าใจอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในการเรียน บุคลิกภาพที่เข้มแข็งโดยรวมและ รายด้านไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการเรียน

มุกทอง ทิพย์มณี (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 โรงเรียนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 235 คน และผลการศึกษา พบว่า การปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการปรับตัวทางสังคมกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือการปรับตัวทางสังคมกับบุคคลทั่วไป การปรับตัวทางสังคมด้านการเรียน และการปรับตัวทางสังคมกับครูน้อยที่สุด และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขจิตพันธ์ ธีรวัชร (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคม และสุขภาวะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม และความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคมต่อสุขภาวะ โดยมีกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกเป็นตัวแปรส่งผ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,168 คน ผลการวิจัย พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม และความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคมที่มีต่อสุขภาวะ โดยมีกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 176.414$, $df = 29$, $P < .001$, $RMSEA = .066$, $CFI = .978$, $TLI = .966$, $SRMR = .027$ โดยการสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายความแปรปรวนของกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกได้ร้อยละ 29.9 ส่วนการสนับสนุนทางสังคม ความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคม และกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุก ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสุขภาวะได้ร้อยละ 74.2 กลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบบางส่วนของอิทธิพลระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อสุขภาวะ (อิทธิพลทางตรง = .539 ทางอ้อม = .177 รวม = .716) ส่วนความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคม และกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุก มีอิทธิพลทางตรงต่อสุขภาวะ (ทางตรง = .170, 324 ตามลำดับ) และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงต่อกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุก (ทางตรง = .547)

จริยา โสสีดา (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความสุขในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคมและความสุขในการเรียนของนิสิต ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและมีความสุขในการเรียนของนิสิต และศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสุขในการเรียนของนิสิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 326 คน และผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสุขในการเรียนของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิต และมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ความสุขในการเรียนของนิสิตได้ร้อยละ 25.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .001 และ .01 ตามลำดับ

ณฐธร จิตธนากรนุกูลและคณะ (2564) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม การจัดการความเครียด กับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคม การจัดการความเครียด (แบบมุ่งแก้ไขที่ปัญหาและแบบมุ่งแก้ไขที่อารมณ์) กับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน ศึกษาเปรียบเทียบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความเครียดกับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล จำนวน 205 คน ผลการศึกษา พบว่า 1) การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง การจัดการความเครียดแบบมุ่งแก้ไขที่ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับสูง การจัดการความเครียดแบบมุ่งแก้ไขที่อารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความสำเร็จในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม รายได้ของครอบครัวต่อเดือน การมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การมีงานอดิเรกและการเรียนเสริมนอกเวลาเรียนแตกต่างกันมีความสำเร็จในการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 ตามลำดับ 3) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การจัดการความเครียดแบบมุ่งแก้ไขที่ปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และการจัดการความเครียดแบบมุ่งแก้ไขที่อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสำเร็จในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ หอมกลิ่น และคณะ(2565) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของทุนทางจิตวิทยาและการสนับสนุนทางสังคมต่อความผูกพันในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางจิตวิทยากับความผูกพันในการเรียน และศึกษาบทบาทการเป็นตัวแปรปรับของการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาและความผูกพันในการเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2561 จำนวน 874 คน และผลการวิจัยพบว่า ทักษะจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) และการสนับสนุนจากครอบครัวมีบทบาทเป็นตัวแปรกำกับของความสัมพันธ์ระหว่างทักษะจิตวิทยากับความผูกพันในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$ และ $P < .01$) อีกทั้งทักษะจิตวิทยาและการสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วมกันทำนายความผูกพันในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้ร้อยละ 38.02 ($R^2 = .380$)

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM)

4.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM)

พลพงษ์ สุขสว่าง(2556, หน้า 2) กล่าวว่า โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling หรือ SEM) เป็นเทคนิคทางสถิติที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ยืนยันโครงสร้างของทฤษฎีที่สังเคราะห์ขึ้น สามารถนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้จริง และเป็นเทคนิควิธีการทางสถิติที่ยอมให้ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้จากการวัดตัวแปรสังเกตได้ แต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์กันได้ ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างมีความถูกต้องมากขึ้น (Barbara,2012)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 235 – 237 อ้างถึงใน เดชาธร บงศ์บุตร, 2565, หน้า 130-135) กล่าวว่า การสร้างโมเดลสมการโครงสร้างเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้การทดสอบและประมาณค่า (estimate) ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในการสร้างโมเดลสมการโครงสร้างนั้น ไม่ได้ทำเพื่อการยืนยันหรือเพื่อสร้างทฤษฎี กรณีการทดสอบทฤษฎี จะสร้างโมเดลด้วยวิธีการเชิงอนุมาน หรือการวิจัยเชิงปริมาณ เริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อกำหนดโมเดลสมมติฐานที่แสดงเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่จะได้รับการทดสอบจากข้อมูลที่รวบรวม ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ โดยวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) กรณีการสร้างทฤษฎีสร้างโมเดลด้วยวิธีการเชิงอุปมาน แล้วใช้ข้อมูลประมาณค่าพารามิเตอร์อิสระ

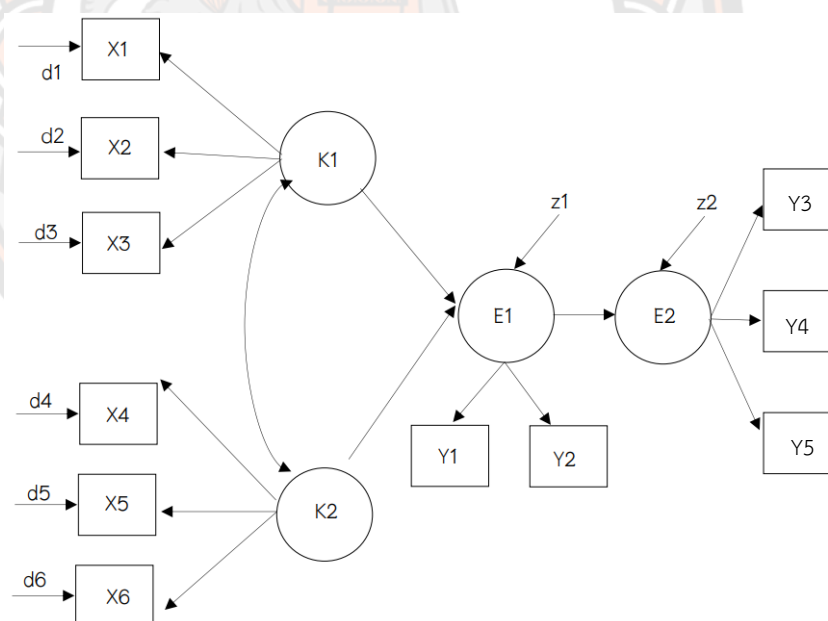
จุดเด่นของโมเดลสมการโครงสร้าง คือ การสร้างโมเดลที่มีตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่จะประมาณค่าได้จากตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้นโมเดลสมการโครงสร้างจึงสะท้อนให้เห็นถึงการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกต และการวิเคราะห์เส้นทาง Bollen and Long ชี้ให้เห็นว่าในการสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง ผู้สร้างต้องคำนึงถึงตัวแปรที่แตกต่างกัน 2 ประเภท คือ ตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายใน ซึ่งตัวแปรภายนอกจะพิจารณาให้เป็นจุดเริ่มต้นของโมเดล เป็นจุดเริ่มต้นของหัวลูกศร ตัวแปรภายนอกจึงเป็นได้เฉพาะตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปร

ภายในเป็นได้ทั้งตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามที่ถูกทำนายด้วยตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในอื่น ๆ ซึ่งทุกตัวแปรต้องอยู่ภายใต้ทฤษฎีในการเชื่อมโยง

การยืนยันหรือการทดสอบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ นั้น มีสถิติการวัดความสอดคล้อง ดังนี้ เช่น

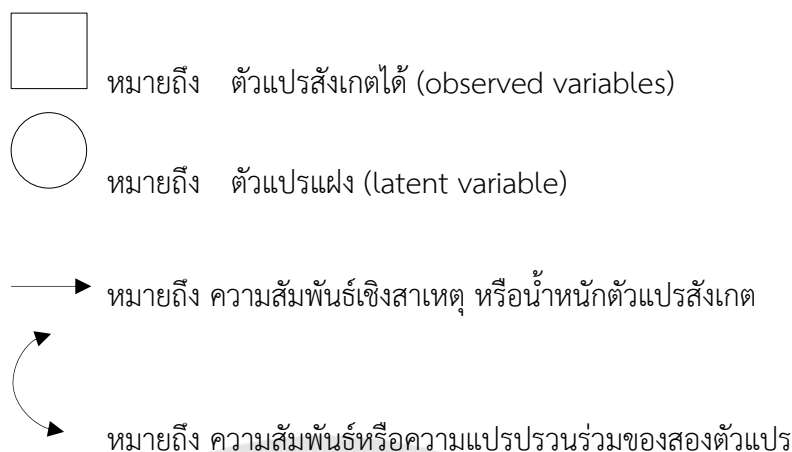
- (1) ค่าไค-สแควร์ ที่ไม่มีนัยสำคัญ คือ ค่า p-value สูงกว่า 0.05
- (2) ค่าสัดส่วนไค-สแควร์/df มีค่าไม่ควรเกิน 2.00
- (3) ค่า GFI, AGFI, CFI มีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00
- (4) ค่า SRMR, RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.05
- (5) ค่า CN มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 200 ของกลุ่มตัวอย่าง
- (6) ค่า largest standardized residual มีค่า -2 ถึง 2

ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการโครงสร้างนั้น มีความสำคัญต่อนักวิจัย นักวิชาการ นักการศึกษาเป็นอย่างมาก เพื่อใช้วิเคราะห์และเขียนแทนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล ดังภาพที่ 1 (สุภมาศ อังศุโชติและคณะ, 2557, หน้า 5 - 7)

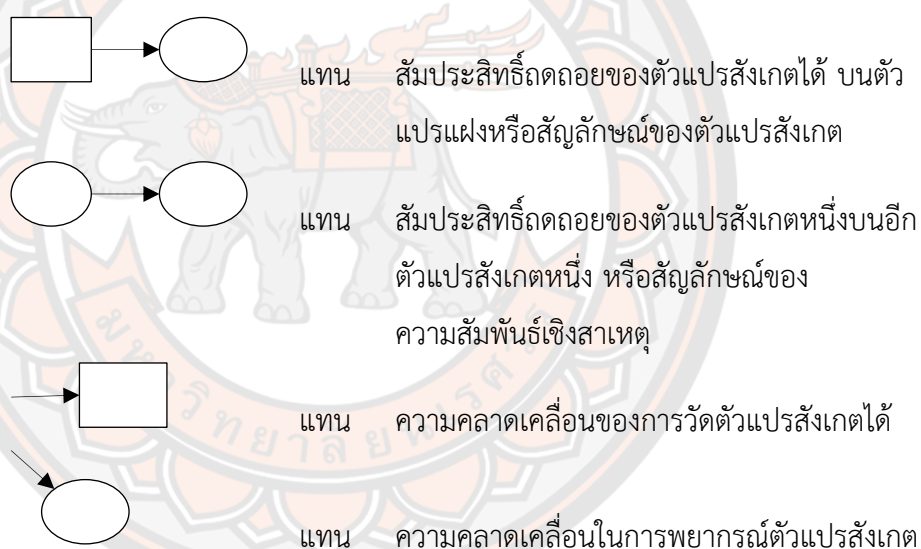

ภาพ 1 โมเดลสมการโครงสร้าง

ประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ในการสร้างโมเดลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำสัญลักษณ์เหล่านี้มาเขียนรวมกัน เพื่อใช้แทนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล ดังนี้

ตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรแฝงที่เป็นสาเหตุ เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายนอก ในภาพ คือ K1 และ K2
2. ตัวแปรแฝงที่เป็นผล เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายใน ในภาพ คือ E1 และ E2

ตัวแปรสังเกตได้ในสมการโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายนอก ใช้สัญลักษณ์ X และจากโมเดลในภาพพบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก มี 2 ตัว คือ K1 และ K2
2. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายใน ใช้สัญลักษณ์ Y และจากโมเดลในภาพพบว่า ตัวแปรแฝงภายใน มี 2 ตัว คือ E1 และ E2

ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก 6 ตัว คือ X_1 X_2 X_3 X_4 X_5 และ X_6 โดยที่ X_1 X_2 และ X_3 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K_1 X_4 X_5 และ X_6 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K_2

ตัวแปรสังเกตได้ภายใน 5 ตัว คือ Y_1 Y_2 Y_3 Y_4 และ Y_5 โดยที่ Y_1 และ Y_2 และ Y_3 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E_1 Y_3 Y_4 และ Y_5 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E_2

d_1 d_2 d_3 d_4 d_5 และ d_6 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ X_1 X_2 X_3 X_4 X_5 และ X_6 ตามลำดับ

e_1 e_2 e_3 e_4 e_5 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ Y_1 Y_2 Y_3 Y_4 และ Y_5 ตามลำดับ

z_1 และ z_2 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ E_1 และ E_2 ตามลำดับ

ตัวแปรใน SEM แบ่งได้หลายลักษณะ หากแบ่งตามที่มาของตัวแปร แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1) ตัวแปรสังเกตได้ หรือ ตัวแปรบ่งชี้ หรือ ตัวแปรวัด เป็นตัวแปรที่สามารถเก็บหรือวัดได้โดยตรง เช่น คำถามในแบบสอบถามและนำมาสร้างเป็นตัวแปร จะใช้สัญลักษณ์ $\square$

2) ตัวแปรแฝง หรือ ปัจจัยแฝง เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถเก็บหรือวัดได้โดยตรง โดยนำตัวแปรที่เป็นตัวแปรสังเกตได้มาเป็นตัวบ่งชี้หรือเรียกว่าตัวแปรแฝง เป็นตัวแปรตัวแทนของตัวแปรบ่งชี้หลาย ๆ ตัว

การแบ่งประเภทตัวแปรด้วยสถานะของตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรด้วยหน้าที่หรือสถานะของตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้างจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) ตัวแปรแฝงนอก เป็นตัวแปรแฝงซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ เนื่องจากไม่มีตัวแปรต้นเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรภายนอกในโมเดล

2) ตัวแปรภายใน และตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรคั่นกลางเป็นได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สรุปได้ว่า โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling หรือ SEM) เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ยืนยันโครงสร้างของทฤษฎีที่สังเคราะห์ขึ้น ว่าสามารถนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้จริง การยืนยันหรือการทดสอบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่นั้นมีสถิติการวัดความสอดคล้อง คือ (1) ค่าไค-สแควร์ (chi-square) ที่ไม่มีนัยสำคัญ คือ ค่า p-value สูงกว่า 0.05 (2) ค่าสัดส่วนไค-สแควร์/df มีค่าไม่ควรเกิน 2.00 (3) ค่า GFI, AGFI, CFI มีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 (4) ค่า SRMR, RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.05 (5) ค่า CN มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 200 ของกลุ่มตัวอย่าง และ (6) ค่า largest standardized residual มีค่า -2 ถึง 2

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

พูลพงศ์ สุขสว่าง(2556, หน้า 3-10) ได้แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างไว้ (Schumacker & Lomax, 2010) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดข้อมูลเฉพาะของโมเดล เป็นขั้นตอนที่ต้องเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และสารสนเทศที่ ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล นักวิจัยต้องระบุโมเดลจำเพาะที่ใช้ในการยืนยัน หรือตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลที่อยู่ในรูปของเมทริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ซึ่งการระบุโมเดลจำเพาะนั้นผู้วิจัยต้องอธิบาย เหตุผลที่ใช้ในการคัดเลือก หรือตัดตัวแปรสังเกตได้ออกจากโมเดลจำเพาะ ซึ่งนับเป็นขั้นตอนที่ยาก ที่สุด (Cooley, 1978) และโมเดลที่พัฒนาขึ้นนี้จะเป็โมเดลที่เหมาะสมก็ต่อเมื่อการกำหนดข้อมูล เฉพาะของโมเดลมีความสมเหตุสมผล และความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของโมเดลจำเพาะนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์(Bollen, 1989, Schumacker & Lomax, 2004)

การระบุค่าความเป็นไปได้ค่าเดียวและการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล เป็น ขั้นตอนที่เชื่อมโยงระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างที่ผ่านการกำหนดข้อมูลเฉพาะของโมเดล โดย พิจารณาความสมเหตุสมผล กับโปรแกรมที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล ถ้าระบุค่า ความเป็นไปได้ค่าเดียวไม่ถูกต้องจะทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ การระบุค่าความ ความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล คือ การระบุว่าโมเดลนั้นสามารถนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่า เดียวหรือไม่ (นงลักษณ์วิรัชชัย, 2542,Tenko & Marcoulides, 2006)

ถ้า df มีค่ามากกว่า 0 แสดงว่า โมเดลระบุเกินพอดี

ถ้า df มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า โมเดลระบุพอดี

ถ้า df มีค่าน้อยกว่า 0 แสดงว่า โมเดลระบุไม่พอดี

การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล เป็นขั้นที่ผู้วิจัยต้องพิจารณาดัชนีตรวจสอบ ความสอดคล้องของโมเดล โดยพิจารณา 3 ข้อหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พิจารณาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการ คือ ตรวจสอบดูว่าโมเดลตามสมมติฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ สถิติทดสอบไคสแควร์ GFI AGFI TLI NFI RMSEA RMR SRMR (Schumacker & Lomax, 2010) โดยที่ผลการทดสอบจะต้องยอมรับ สมมติฐานหลัก (H0) จึงมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ คือ (1) ค่าไคสแควร์ที่คำนวณได้ ต้องมีค่าน้อยกว่าค่า ไคสแควร์เกณฑ์หรือค่าไคสแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่า 2 (2) ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน (GFI, AGFITLI, NFI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 (3) ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า (RMSEA, RMR, SRMR) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

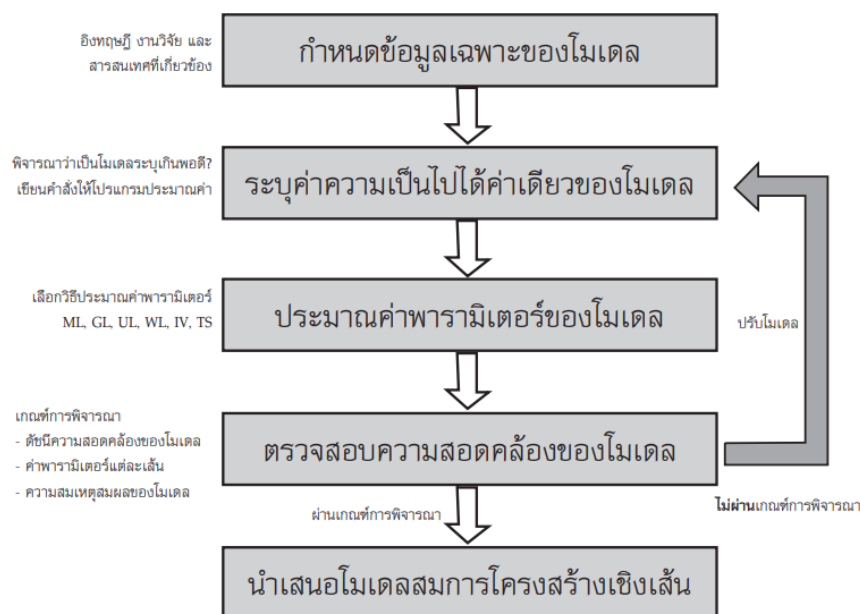
2. พิจารณาค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้นว่าแตกต่างจากศูนย์หรือไม่ โดยพิจารณาจาก ค่าสถิติทดสอบที (t-test) สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการ คือ ตรวจสอบดูว่าค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณแตกต่าง

จากศูนย์หรือไม่ โดยใช้กฎหัวแม่มือ คือ (1) ค่าพารามิเตอร์จะมีค่าแตกต่างจากศูนย์ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 เมื่อค่าสัมบูรณ์ของสถิติทดสอบที (t-test) มากกว่า 1.96 (2) ค่าพารามิเตอร์จะมีค่าแตกต่างจากศูนย์ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.01 เมื่อค่าสัมบูรณ์ของสถิติทดสอบที (t-test) มากกว่า 2.58 (3) พิจารณาความสมเหตุสมผลของขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น โดยทั่วไปจะเน้นที่ความสมเหตุสมผลของทิศทาง ทิศทางของค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้นควรเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

การปรับโมเดล เป็นขั้นที่ทำเมื่อมีค่าพารามิเตอร์บางค่าที่ไม่แตกต่างจากศูนย์ หรือมีทิศทางของค่าพารามิเตอร์ไม่ตรงกับทฤษฎีที่กำหนดไว้ หรือเกิดปัญหาทั้งสองอย่าง ทำให้ผู้วิจัยต้องทำการปรับโมเดล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคลาดเคลื่อนของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรสังเกตได้ สำหรับการปรับโมเดล สามารถแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก การปรับโมเดลสมการโครงสร้างในส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ที่เกิดจากเครื่องมือ สามารถทำการปรับโมเดลได้ทันที ไม่มีผลกระทบต่อโครงสร้างของโมเดลตามสมมติฐาน ปรับโมเดลจนได้ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง ดังนี้ (1) ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์มีค่าน้อยกว่าค่าไคสแควร์เกณฑ์หรือค่าไคสแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่าสอง (2) ค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน (GFI, AGFI, TLI, NFI) มีค่ามากกว่า 0.95 (3) ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า (RMSEA, RMR, SRMR) มีค่าน้อยกว่า 0.05 โดยที่ค่าพารามิเตอร์ของโมเดลการวัดมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงจะสามารถสรุปได้ว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประเด็นที่สอง การปรับโมเดลสมการโครงสร้างในส่วนที่เป็นการตัดหรือเพิ่มการประมาณค่าพารามิเตอร์ ซึ่งปัญหาอาจเกิดจากการที่โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดขึ้นไม่มีความแข็งแกร่งพอ ขาดการทบทวนอย่างถี่ถ้วน ดังนั้น ถ้าผู้วิจัยไม่มั่นใจว่าโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นนั้นจะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ จำเป็นต้องเสนอโมเดลทางเลือกก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาจเสนอโมเดลทางเลือกไว้หลายทางและการคัดเลือกโมเดลที่ดีที่สุด จากนั้นจึงทำการปรับโมเดลจนกระทั่งค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลผ่านเกณฑ์ตามกำหนด แล้วจึงทำการพิจารณาคัดเลือกโมเดลทางเลือกที่ดีที่สุด โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ AIC หรือ BIC

ภาพ 2 ขั้นตอนการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น

4.3 ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

พุตพงศ์ สุขสว่าง(2556, หน้า 11-16) กล่าวว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล (goodness of fit indices) มีรากฐานจากการใช้ค่าไคสแควร์ ค่าองศาอิสระขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และจำนวนพารามิเตอร์อิสระ

ตาราง 4 ดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	ค่าที่เป็นไปได้	เกณฑ์การพิจารณา
ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	ค่าไคสแควร์ที่คำนวณได้น้อยกว่าไคสแควร์ตารางหรือพิจารณาค่า p-value ต้องมากกว่า 0.05
ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ ($\chi^2_{\text{model}}/\text{df}_{\text{model}}$)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	มีค่าน้อยกว่า 2
Goodness of fit Index (GFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.95
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.95
Comparative Fit Index	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.95

ดัชนีตรวจสอบ ความสอดคล้อง	ค่าที่เป็นไปได้	เกณฑ์การพิจารณา
(CFI)		
Tucker - Lewis Index (TLI) หรือ Non-Norm Fit Index (NNFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.95
Norm Fit Index (NFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	มีค่ามากกว่า 0.95
Root Mean square Residual (RMR)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	มีค่าเข้าใกล้ศูนย์(ขึ้นอยู่กับระดับที่นักวิจัยกำหนด)
Standardized RMR (SRMR)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	น้อยกว่า 0.05
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	มีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือ 0.08
Parsimony Normed Fit Index (PNFI)	0 (no fit) to 1 (perfect fit)	ใช้เปรียบเทียบโมเดลทางเลือก (Alternative model) โมเดลใดมีค่า PNFI สูงกว่าจะเป็นโมเดลที่ดีกว่า
Akaike Information Criterion (AIC)	0 (perfect fit) to positive value (poor fit)	ใช้เปรียบเทียบโมเดลทางเลือก (Alternative model) โมเดลใดมีค่า AIC น้อยกว่าจะเป็นโมเดลที่ดีกว่า

4.4 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

พูลพงษ์ สุขสว่าง(2556, หน้า 16-17) กล่าวว่า หัวใจของการวิเคราะห์ คือ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะต้องมีความเป็นตัวแทนของประชากร ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จะทำให้มั่นใจว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความเป็นตัวแทนของประชากร การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมีหลายวิธี ซึ่งจะพิจารณาจากขนาดประชากร ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากจำนวนเท่าของตัวแปรสังเกตได้หรือจำนวนเท่าของพารามิเตอร์

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างนั้นต้องใช้สถิติทดสอบในตระกูลสถิติทดสอบไคสแควร์ การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล สิ่งที่ผู้วิจัยต้องพิจารณา ก่อนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) คือค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยก่อนและหลังใส่วิธีการที่งานวิจัยนี้สามารถยอมรับได้ ในกรณีที่งานวิจัยใช้เครื่องมือเดิมหรือวิธีการเดิม ให้นำค่าเฉลี่ยก่อนใส่วิธีการ (intervention) ลบด้วยค่าเฉลี่ยหลังจากใส่วิธีการ แล้วนำมาหารด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มากที่สุดระหว่างก่อนและหลังใส่วิธีการ สำหรับค่า gold standard ของการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ยอมรับกันในระดับสากลนั้น Faul, F. et al (2007) ได้มีการกำหนดไว้ ดังนี้

ค่า effect size เท่ากับ 0.1 หมายถึง มีขนาดอิทธิพลในระดับเล็ก (small)

ค่า effect size เท่ากับ 0.3 หมายถึง มีขนาดอิทธิพลในระดับปานกลาง (medium)

ค่า effect size เท่ากับ 0.5 หมายถึง มีขนาดอิทธิพลในระดับใหญ่ (large)

ค่าอำนาจการทดสอบ (power of test) หมายถึง ความน่าจะเป็นของระดับความมั่นใจว่าสามารถตัดสินใจได้ถูกต้องในการปฏิเสธสมมติฐานหลักเมื่อสมมติฐานหลักไม่เป็นจริงโดยทั่วไปนิยมกำหนดค่าอำนาจการทดสอบให้เท่ากับ 0.80 (Hair, J. et al, 2010)

4.5 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง

พลพงศ์ สุขสว่าง(2556, หน้า 19) กล่าวว่า วิธีในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง มี 2 วิธี รายละเอียด ดังนี้

วิธีที่ 1 วิธีการแบบสองขั้นตอน (Two Step Approach To Modeling)

ปี 1988 Anderson และ Gerbing ได้เสนอวิธีการแบบสองขั้นตอน (Two Step Approach To Modeling) ในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการพัฒนาโมเดล ดังนี้

ขั้นตอนแรก ตรวจสอบโมเดลการวัด โดยพิจารณาว่าตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษา วัดมาจากตัวแปรสังเกตได้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นสิ่งที่ต้องดำเนินการในขั้นตอนนี้ ก็คือ ต้องตรวจสอบว่าตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมดกี่ตัวแปร และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงทุกตัวแปรก่อนว่ามีโครงสร้างตรงตามทฤษฎีที่กำหนดหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น และความสมเหตุสมผลของขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น

วิธีที่ 2 วิธีการแบบสี่ขั้นตอน (Four Step Approach To Modeling)

ในปี 2000 Mulaik และ Millsap เสนอวิธีการแบบสี่ขั้นตอน (Four Step Approach To Modeling) ในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการพัฒนาโมเดล ดังนี้

ขั้นตอนแรก วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ของตัวแปรแฝงแต่ละตัวแปรเพื่อทำการคัดเลือกตัวแปรที่มีความสำคัญเข้าสู่โมเดลการวัด

ขั้นตอนที่สอง ตรวจสอบโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแต่ละตัวแปรเพื่อยืนยันโครงสร้างของโมเดลการวัดในขั้นตอนแรก ว่าตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษา วัดมาจากตัวแปรสังเกตได้ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ขั้นตอนที่สาม ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างว่ามีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหรือไม่

ขั้นตอนที่สี่ วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น และความสมเหตุสมผลของขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างมีวิธีการในการพัฒนา 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างด้วยวิธีการแบบสองขั้นตอน และวิธีที่ 2 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างด้วยวิธีการแบบสี่ขั้นตอน

โดยผู้วิจัยได้นำวิธีที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างด้วยวิธีการแบบสองขั้นตอน (Two Step Approach To Modeling) มาใช้ในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง ในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยตรวจสอบว่าตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมดกี่ตัวแปร และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงทุกตัวแปรก่อนว่ามีโครงสร้างตรงตามทฤษฎีที่กำหนดหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น และความสมเหตุสมผลของขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์แต่ละเส้น

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวแปร โดยพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังปรากฏในโมเดลดังต่อไปนี้

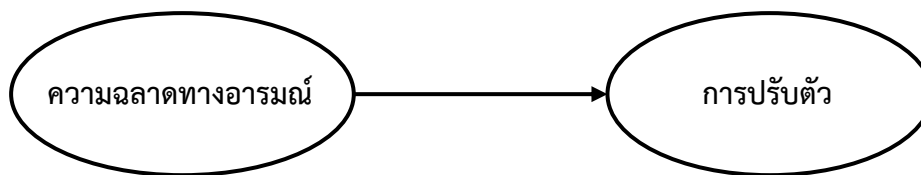
5.1 ความฉลาดทางอารมณ์ - การปรับตัว

วันสนันท์ ขลิบปิ่น (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัว คือ ลักษณะส่วนบุคคล ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และการตั้งเป้าหมายใน

การเรียน และนิลญา อาภรณ์กุล และศิริลักษณ์ ศุภปีติพร (2560) ทำการศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และทำนายปัญหาการปรับตัว คือ ความฉลาดทางอารมณ์

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าความฉลาดทางอารมณ์น่าจะส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน จึงสรุปความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการปรับตัวของนักเรียน ได้ดังภาพ

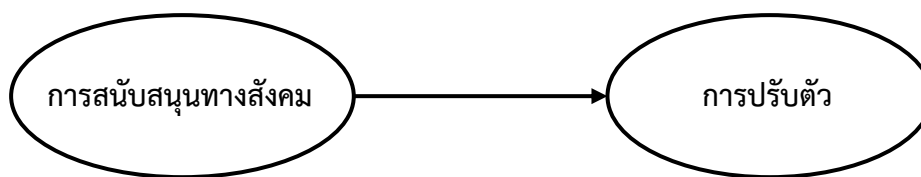

ภาพ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการปรับตัวของนักเรียน

5.2 การสนับสนุนทางสังคม - การปรับตัว

มุกทอง ทิพย์มณี (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษา และณิชากร เจนศิริศักดิ์ (2562) ได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า นิสิตจะสามารถปรับตัวต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยได้นั้น ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนทางสังคม เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมมีส่วนทำให้นิสิตเกิดความพึงพอใจและช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนให้กับนิสิตเป็นอย่างมาก และอมรพร สุรการ (2555) ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการปรับตัวของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พบว่า การปรับตัวของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่อารมณ์ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่ปัญหา การสนับสนุนจากเพื่อน และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากอัตมโนทัศน์ ลักษณะความสมบูรณ์แบบ การทำหน้าที่ของครอบครัว การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นอกจากนั้นล่าวัลย์ เตชวาทกุล (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษาที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครอง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเห็นคุณค่าในตนเอง ค่านิยมในการปฏิบัติงาน สามารถร่วมกันทำนายการปรับตัวในการปฏิบัติงานได้

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า การสนับสนุนทางสังคมน่าจะส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน จึงสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของนักเรียน ได้ดังภาพ

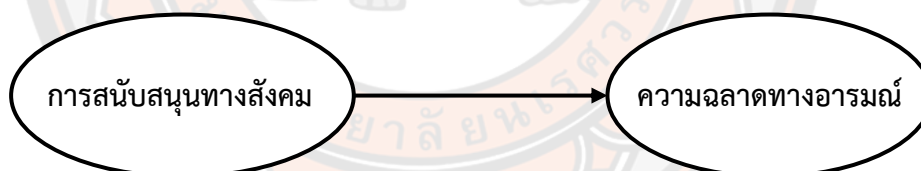

ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของนักเรียน

5.3 การสนับสนุนทางสังคม - ความฉลาดทางอารมณ์

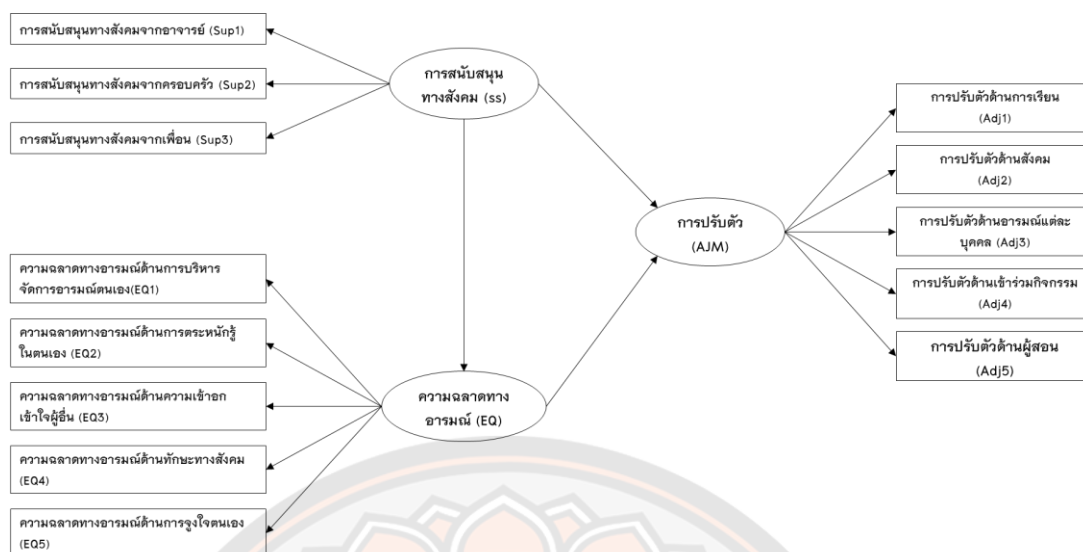
เนตรนิยมาศ วรรณพยัคฆ์ (2566) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน และชนิชา ไชยตันเทือก (2561) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลหลัก และการสนับสนุนทางสังคม

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า การสนับสนุนทางสังคมน่าจะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน จึงสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ได้ดังภาพ

ภาพ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความฉลาดทางอารมณ์

และจากการคัดเลือกตัวแปร โดยพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังปรากฏในโมเดลข้างต้น ทำให้ได้โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนี้

ภาพ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนวิธีการ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) โดยมีคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ ดังรายละเอียด

1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชำนาญด้านตัวแปรทางจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน

1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชำนาญด้านวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิษณุโลก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม จำนวน 50 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็น หน่วยการสุ่ม ผู้วิจัยได้สุ่มโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย พิษณุโลก และโรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง และโรงเรียนพุทธชินราชพิทยา และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ได้โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 5 โรงเรียน จากนั้นสุ่ม นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์โรงเรียนละ 10 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมจำนวน 50 คน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หา ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

เครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยการค้นคว้า แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับนักเรียนจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นการศึกษา และผลการ เรียนเฉลี่ยสะสม(GPAX)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ตอน จำนวน 73 ข้อ มี ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) ครอบคลุม ตัวแปร สังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร จำนวน 30 ข้อ ได้แก่

1) ด้านการเรียน

จำนวน 7 ข้อ

2) ด้านสังคม	จำนวน 5 ข้อ
3) ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล	จำนวน 7 ข้อ
4) ด้านเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน 5 ข้อ
5) ด้านผู้สอน	จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ครอบคลุมตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร จำนวน 21 ข้อ ได้แก่

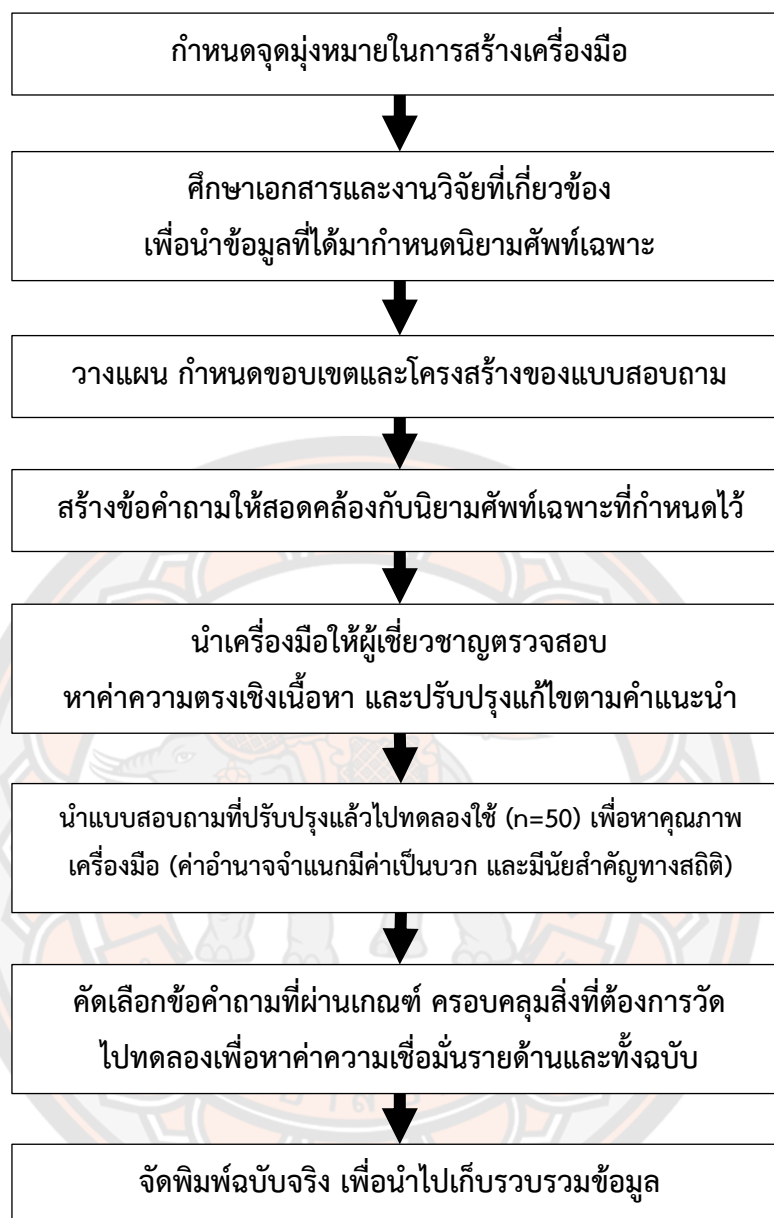
1) ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง	จำนวน 4 ข้อ
2) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง	จำนวน 5 ข้อ
3) ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น	จำนวน 3 ข้อ
4) ด้านทักษะทางสังคม	จำนวน 5 ข้อ
5) ด้านการจูงใจตนเอง	จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ครอบคลุมตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร จำนวน 22 ข้อ ได้แก่

1) จากอาจารย์หรือครูผู้สอน	จำนวน 9 ข้อ
2) จากครอบครัว	จำนวน 7 ข้อ
3) จากเพื่อน	จำนวน 6 ข้อ

2. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียน จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ภาพ 7 แผนภาพขั้นตอนขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จากภาพที่ 7 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษา แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) และการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด

2. กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. สร้างข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) และการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้

4. สร้างเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วย
3	คะแนน	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. จัดทำร่างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการปรับตัว ความฉลาดทางอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคม

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้เป็นแบบสอบถามฉบับร่าง 1 ฉบับ

7. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และจำนวนข้อคำถาม ของแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากความครอบคลุมของข้อคำถาม ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนของข้อคำถามรายข้อว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งการให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง แบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา

8. คัดเลือกข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (สุวิมล ติรภานันท์, 2546: 144 อ้างถึงใน วรณชนก ไกรเพชร, 2563, หน้า 102) ผลการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจำนวน 79 ข้อ พบว่า มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 ข้อ และมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 73 ข้อ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

9. ผู้วิจัยปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง

10. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ หรือค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ (Item total correlation) ซึ่งจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามจำนวน 73 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.390 - 0.826 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

11. นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งค่าความเชื่อมั่นรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แต่อาจจะอนุโลมให้ไม่ต่ำกว่า 0.60 ในการวิจัยเชิงสำรวจ (Hair et al., 2010 : 125 อ้างถึงใน เจนวิทย์ วาริบ่อและคณะ, 2564, หน้า 40) ค่าที่มากกว่า 0.80 จะถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับดี และมากกว่า 0.90 จะถือว่ามีความเชื่อมั่นระดับดีมาก (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

12. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) และการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม “แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 73 ข้อ เมื่อหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามทั้งฉบับ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.390 - 0.826 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 โดยค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นสอดคล้องภายในจำแนกตามองค์ประกอบ ดังนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ความเชื่อมั่น สอดคล้องภายใน
การปรับตัว			0.962
ด้านการเรียน	7	0.551 – 0.733	0.861
ด้านสังคม	5	0.558 – 0.646	0.822
ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล	7	0.395 – 0.677	0.887
ด้านเข้าร่วมกิจกรรม	5	0.556 – 0.815	0.837
ด้านผู้สอน	6	0.658 – 0.822	0.908
ความฉลาดทางอารมณ์			0.939
ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง	4	0.414 – 0.636	0.522
ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง	5	0.462 – 0.707	0.817
ด้านความเข้าใจผู้อื่น	3	0.646 – 0.692	0.831
ด้านทักษะทางสังคม	5	0.576 – 0.765	0.878
ด้านการใส่ใจตนเอง	4	0.656 – 0.777	0.855
การสนับสนุนทางสังคม			0.960
จากอาจารย์หรือครูผู้สอน	9	0.601 – 0.795	0.937
จากครอบครัว	7	0.569 – 0.826	0.917
จากเพื่อน	6	0.390 – 0.772	0.883
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ		0.981	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ แสดงผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่สมบูรณ์เป็นรายด้านและรายข้อ ผลดังนี้

1. การปรับตัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962

- ด้านการเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.551 – 0.733
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.861
- ด้านสังคม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.558 – 0.646
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.822
- ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.395 – 0.677
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887
- ด้านเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.556 – 0.815
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.837

- ด้านผู้สอน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.658 – 0.822
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.908

2. ความฉลาดทางอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.939

- ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง
มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.414 – 0.636
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.522
- ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.462 – 0.707
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817
- ด้านความเข้าใจผู้อื่น มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.646 – 0.692
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.831
- ด้านทักษะทางสังคม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.576 – 0.765
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.878
- ด้านการจูงใจตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.656 – 0.777
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.855

3. การสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.960

- จากอาจารย์หรือครูผู้สอน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.601 – 0.795
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937
- จากครอบครัว มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.569 – 0.826
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.917
- จากเพื่อน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.390 – 0.772
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.883

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 รายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เสนอไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 50 ฉบับ โดยขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนให้นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ตอบแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนผู้วิจัย แล้วจึงนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

3. หลังจากที่ยกแบบสอบถามไปแล้วและผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิจัยพบว่ามี แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำไปใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการถามหรือวัดโดยใช้สูตร IOC หาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
2. อำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)
3. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก จำนวน 39 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 18,463 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับทดสอบเพื่อวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน

วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก งานวิจัยนี้ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากเว็บไซต์ danielsoper.com ของ Daniel Soper (Soper, 2023) โดยกำหนดค่า Effect size เท่ากับ 0.3 ค่า Desired statistical power level เท่ากับ 0.8 จำนวนตัวแปรแฝง 3 ตัว ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 13 ตัว ดังนั้นจึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 119 คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากพอ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์เป็นหน่วยการสุ่ม มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มห้องเรียน ในแต่ละระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ในแต่ละโรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนละ 20 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ จะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนละ 15 คน และโรงเรียนที่เหลือจะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนละ 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งหมดจำนวน 245 คน รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตาราง 6 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

รายชื่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก		
โรงเรียน	อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างนักเรียน แผนวิทย์คณิต (คน)
โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	เมืองพิษณุโลก	20
โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม	เมืองพิษณุโลก	20
โรงเรียนจ่านกร้อง	เมืองพิษณุโลก	15
โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา	เมืองพิษณุโลก	15
โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย พิษณุโลก	เมืองพิษณุโลก	5
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ	เมืองพิษณุโลก	5
โรงเรียนดอนทองวิทยา	เมืองพิษณุโลก	5
โรงเรียนท่าทองพิทยาคม	เมืองพิษณุโลก	5
โรงเรียนบ้านกร่างพิทยาคม	เมืองพิษณุโลก	5
โรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา	เมืองพิษณุโลก	5

รายชื่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก		
โรงเรียน	อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างนักเรียน แผนวิทย์คณิต (คน)
โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษ	บางระกำ	5
โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา	บางระกำ	5
โรงเรียนชุมแสงสงคราม (อุดรคณารักษ์อุปถัมภ์)	บางระกำ	5
โรงเรียนดงประคำพิทยาคม	พรหมพิราม	5
โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา	พรหมพิราม	5
โรงเรียนวังมะด่านพิทยาคม	พรหมพิราม	5
โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม	บางกระทุ่ม	5
โรงเรียนเนินกุ่มวิทยา	บางกระทุ่ม	5
โรงเรียนทรัพย์ไพรวัลย์พิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนน้ำรินพิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนเนินสะอาดพิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนบ้านกลางพิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนวังทองพิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนวังพิกุลวิทยา	วังทอง	5
โรงเรียนสฤกษ์ดีเสนาพิทยาคม	วังทอง	5
โรงเรียนหนองพระพิทยา	วังทอง	5
โรงเรียนชาติตระการวิทยา	ชาติตระการ	5
โรงเรียนสวนเมี่ยงวิทยา	ชาติตระการ	5
โรงเรียนคันโช้งพิทยาคม	วัดโบสถ์	5
โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา	วัดโบสถ์	5
โรงเรียนเนินมะปรางศึกษาวิทยา	เนินมะปราง	5
โรงเรียนไทรย้อยพิทยาคม	เนินมะปราง	5
โรงเรียนวังโพรงพิทยาคม	เนินมะปราง	5
โรงเรียนนครชุมพิทยา รัชมังคลาภิเษก	นครไทย	5
โรงเรียนนครไทย	นครไทย	5
โรงเรียนนครบางยางพิทยาคม	นครไทย	5
โรงเรียนนาบัววิทยา	นครไทย	5
โรงเรียนบ่อโพธิ์วิทยา	นครไทย	5
โรงเรียนยางโกสินวิทยา	นครไทย	5
รวม	9 อำเภอ	245 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.390 - 0.826 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ตอน จำนวน 73 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 22 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เสนอไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยในโรงเรียน

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 39 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 245 ฉบับ โดยขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ตอบแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนผู้วิจัย แล้วจึงนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

3. หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามไปแล้วและผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิจัย พบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำไปใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.63 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลครั้งนี้เป็น 200 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะของข้อมูลตัวแปรแต่ละตัว และตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.1 วิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นเรียนด้วยความถี่ ร้อยละ

1.2 วิเคราะห์เพื่อศึกษาข้อมูลของตัวแปรในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (Percent : %) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ความเบ้ (skewness : SK) และความโด่ง (kurtosis : KU) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายการวิจัย การวิเคราะห์ที่ใช้มีดังนี้

2.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แบบมีตัวแปรแฝง (Latent Variable) ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลมาวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการพิจารณาความกลมกลืนระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน ดังนี้

2.1.1 ค่าไค-สแควร์ (Chi –Square : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ การคำนวณค่าไค-สแควร์ คำนวณจากผลคูณขององศาอิสระกับค่าของฟังก์ชันความกลมกลืน ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าสูงมาก แสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลตามสมมติฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลที่มีความกลมกลืน คือ โมเดลที่มีค่าไค-สแควร์ใกล้เคียงกับค่าองศาอิสระ(df) ซึ่งตัวบ่งชี้ คือค่าความน่าจะเป็น (sig) จะต้องไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$) (Bollen, 1989)

2.1.2 ดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (ไค-สแควร์หารองศาอิสระ: χ^2/df) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคือ โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีควรมีค่าน้อยกว่า 2 (Bollen, 1989)

2.1.3 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกความไม่กลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ถ้าดัชนี RMSEA มีค่าน้อยกว่า

.08 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน และถ้าดัชนี RMSEA มีค่าน้อยกว่า .05 ถือว่าโมเดลมีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ดี (Schumacker and Lomax, 2010)

2.1.4 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เป็นดัชนีที่มาปรับแก้ของ RFI เพื่อให้ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 โดยเกณฑ์การตัดสินใจที่นิยมใช้คือต้องมีค่ามากกว่า .90 และมีค่ามากกว่า .95 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนระดับดี (Schumacker and Lomax, 2010)

2.1.5 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (Tucker – Lewis Index: TLI) ดัชนี TLI สร้างขึ้นเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของ sampling distribution โดยการแก้ df ของโมเดล baseline ดัชนี TLI จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ดัชนี TLI มีค่ามากกว่า 0.95 (TLI > .95) แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (Schumacker and Lomax, 2010)

2.1.6 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual: SRMR) หรือค่า SRMR เป็นค่าบอกความคลาดเคลื่อนของโมเดล หากค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า .05 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี และหากค่า SRMR มีค่าอยู่ระหว่าง .05 - .079 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งแสดงว่า โมเดลทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schumacker and Lomax, 2010)

จากค่าสถิติหรือดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ข้างต้น และเกณฑ์การพิจารณาตัดสินใจ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 7 เกณฑ์พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน	เกณฑ์ระดับความกลมกลืน
ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) (Bollen, 1989)
ดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df)	มีค่าน้อยกว่า 2 (ระดับดี) (Schumacker and Lomax, 2010)
ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	มีค่ามากกว่า .95 (ระดับดี) (Schumacker and Lomax, 2010)
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (TLI)	มีค่ามากกว่า .95 (ระดับดี) (Schumacker and Lomax, 2010)
ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน	มีค่าน้อยกว่า .05 (ระดับดี)

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน	เกณฑ์ระดับความกลมกลืน
การประมาณ (RMSEA)	(Schumacker and Lomax , 2010)
ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ	มีค่าน้อยกว่า .05 (ระดับดี)
มาตรฐาน (SRMR)	(Schumacker and Lomax , 2010)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย(Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	แทน	คะแนนแต่ละคน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยใช้สูตร

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation) แบบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2554, น.115) โดยใช้สูตร

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนข้อคำถามกับคะแนนรวม
	x	แทน	คะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ
	y	แทน	คะแนนรวมของแต่ละคน
	n	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด , 2546) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์แอลฟา
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของข้อคำถามแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistic) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545 , น.56) โดยใช้สูตร

$$\chi^2 = (n - 1)F[S, \Sigma(\hat{\theta})]; d = \frac{1}{2}(k)(k + 1) - t$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	d	แทน	องศาอิสระ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรสังเกตได้
	$F[S, \Sigma(\hat{\theta})]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์

3.2 ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (comparative fit index : CFI) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545 , น.56) โดยใช้สูตร

$$CFI = 1 - \frac{\chi_t^2 - df_t}{\chi_I^2 - df_I}$$

เมื่อ	CFI	แทน	ดัชนีความกลมกลืนเปรียบเทียบ
	χ_t^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน
	χ_I^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระ
	df_t	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลตามสมมติฐาน
	df_I	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลอิสระ

3.3 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (Tucker-Lewis Index :TLI) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545 , น.56) โดยใช้สูตร

$$TLI = \frac{\frac{x_t^2}{df_t} - \frac{x_I^2}{df_I}}{\frac{x_t^2}{df_t} - 1}$$

เมื่อ	TLI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์
	x_t^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน
	x_I^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระ
	df_t	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลตามสมมติฐาน
	df_I	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลอิสระ

3.4 ดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545, น.56) โดยใช้สูตร

$$RMSEA = \sqrt{\frac{F_0}{d}} ; F_0 = MAX(nF - d, 0)$$

เมื่อ	$RMSEA$	แทน	ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ
	F	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนโมเดลจากพารามิเตอร์
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	d	แทน	องศาอิสระ

3.5 ดัชนีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2545, น.56) โดยใช้สูตร

$$SRMR = \sqrt{\left\{ 2 \sum_{i=j}^p \sum_{j=i}^i [(S_{ij} - \hat{\sigma}_{ij}) / S_{ii} S_{jj}]^2 \right\} / p(p+1)}$$

เมื่อ	$SRMR$	แทน	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน
-------	--------	-----	---

S_{ii}	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร i
S_{jj}	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร j
σ_{ij}	แทน	ค่ามาตรฐาน
p	แทน	จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์หรืออักษรที่ใช้แทนค่าสถิติ

ความหมายของสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Min	แทน	ค่าต่ำสุด (Minimum)
Max	แทน	ค่าสูงสุด (Maximum)
χ^2	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
TE	แทน	ค่าอิทธิพลรวม (Total Effect)

DE	แทน	ค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	แทน	ค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Item Total Correlation)
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Coefficient of Determination)
df	แทน	ค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom)
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
SK	แทน	ค่าความเบ้ (Skewness)
KU	แทน	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
TLI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (Tucker-Lewis Index)
SRMR	แทน	ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสอง ของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual)
RMSEA	แทน	ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation)
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัญลักษณ์หรืออักษรที่ใช้แทนตัวแปรแฝง

AJM	แทน	การปรับตัว (Adjustment)
EQ	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)
SS	แทน	การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

สัญลักษณ์หรืออักษรที่ใช้แทนตัวแปรสังเกตได้

Adj1	แทน	การปรับตัวด้านการเรียน
Adj2	แทน	การปรับตัวด้านสังคม
Adj3	แทน	การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล

Adj4	แทน	การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม
Adj5	แทน	การปรับตัวด้านผู้สอน
EQ1	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง
EQ2	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง
EQ3	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าใจผู้อื่น
EQ4	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม
EQ5	แทน	ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง
Sup1	แทน	การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน
Sup2	แทน	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
Sup3	แทน	การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 200 คน และนำผลที่ได้รับไปวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรจัดประเภท
(n=200)

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	36	18.0
หญิง	164	82.0
รวม	200	100.0
2. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	30	15.0
มัธยมศึกษาปีที่ 5	100	50.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	70	35.0

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
รวม	200	100.0
3. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม (GPAX)		
2.00 – 2.50	5	2.5
2.51 – 3.00	21	10.5
3.01 – 3.50	58	29.0
3.51 – 4.00	116	58.0
รวม	200	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 และเป็นเพศชายจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 70 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และ 15.0 ตามลำดับ และผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม (GPAX) ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่ 3.51 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาคือ เกเรเฉลี่ย 3.01 – 3.50, 2.51 – 3.00 และ 2.00 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 29.0, 10.5 และ 2.5 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้ด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุด สัมประสิทธิ์การกระจายความเบ้ (Skewness: SK) ความโด่ง (Kurtosis: KU) แสดงผลในตารางที่ 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุดสัมประสิทธิ์การกระจายความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	Min	Max	SK	KU
การปรับตัว (AJM)						
ด้านการเรียน (Adj1)	4.27	0.48	2.43	5.00	-0.098	-0.058
ด้านสังคม (Adj2)	4.33	0.48	3.00	5.00	-0.176	-0.825
ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (Adj3)	4.23	0.53	2.71	5.00	-0.107	-0.507
ด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4)	4.31	0.52	2.80	5.00	-0.084	-0.699

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	Min	Max	SK	KU
ด้านผู้สอน (Adj5)	4.32	0.51	2.83	5.00	-0.122	-0.707
ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)						
ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (EQ1)	4.05	0.56	3.00	5.00	0.296	-0.589
ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (EQ2)	4.20	0.53	3.00	5.00	0.035	-0.709
ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (EQ3)	4.24	0.54	2.33	5.00	-0.141	-0.079
ด้านทักษะทางสังคม (EQ4)	4.29	0.52	2.60	5.00	-0.102	-0.415
ด้านการจูงใจตนเอง (EQ5)	4.26	0.56	2.75	5.00	-0.179	-0.571
การสนับสนุนทางสังคม (SS)						
จากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1)	4.20	0.60	1.11	5.00	-0.858	2.458
จากครอบครัว (Sup2)	4.21	0.71	1.00	5.00	-1.109	2.310
จากเพื่อน (Sup3)	4.28	0.57	2.33	5.00	-0.39	-0.112

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.05 ถึง 4.33) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.48 ถึง 0.71 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับ ประกอบด้วย การปรับตัวด้านสังคม (Adj2) การปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5) การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม (EQ4) และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33, 4.32, 4.31, 4.29 และ 4.28 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝง พบว่า มีรายละเอียดแต่ละตัวแปรแฝง ดังนี้

การปรับตัว (AJM) มีตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ การปรับตัวด้านสังคม (Adj2) การปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5) การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) การปรับตัวด้านการเรียน (Adj1) การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (Adj3) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33, 4.32, 4.31, 4.27 และ 4.23 ตามลำดับ

ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม (EQ4) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง (EQ5) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (EQ3) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการ

ตระหนักรู้ในตนเอง (EQ2) และความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (EQ1) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29, 4.26, 4.24, 4.20 และ 4.05 ตามลำดับ

การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Sup2) และการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28, 4.21 และ 4.20 ตามลำดับ

ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 13 ตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) หรือความไม่สมมาตรของการแจกแจงในภาพรวมพบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในตัวแบบมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.109 ถึง 0.035 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือความสูงของการแจกแจง พบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในตัวแบบมีค่าเป็นบวกหรือสูงกว่าค่าความโด่งของโค้งปกติโดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.825 ถึง 2.458 และเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า ค่าความเบ้และความโด่งมีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อยแต่จัดว่าใกล้เคียงศูนย์ถือว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ซึ่งค่าความเบ้ (skewness) อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 และค่าความโด่ง (kurtosis) อยู่ระหว่าง -10 ถึง +10 แสดงว่า ตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ (Schumacker & Lomax, 2010) ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ประเด็นดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

การวิเคราะห์นี้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 13 ตัว ว่ามีความสัมพันธ์กัน หรือไม่มีทิศทางและขนาดความสัมพันธ์อย่างไร ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่ศึกษาเมืองค์ประกอบร่วมกัน โดยอธิบายความหมายของขนาดความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ของบาร์ทส์ (Barts , 1999 อ้างถึงในสุภมาส อังคุโชติ, 2556) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกและทางลบ

0.81 ถึง 1.00 หรือ -0.81 ถึง -1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.61 ถึง 0.80 หรือ -0.61 ถึง -0.80	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง
0.41 ถึง 0.60 หรือ -0.41 ถึง -0.60	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.21 ถึง 0.40 หรือ -0.21 ถึง -0.40	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
0.00 ถึง 0.20 หรือ 0.00 ถึง -0.20	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ดังแสดงในตารางที่ 10

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	Adj1	Adj2	Adj3	Adj4	Adj5	EQ1	EQ2	EQ3	EQ4	EQ5	Sup1	Sup2	Sup3
Adj1	1												
Adj2	.716**	1											
Adj3	.646**	.702**	1										
Adj4	.684**	.699**	.673**	1									
Adj5	.771**	.769**	.737**	.800**	1								
EQ1	.532**	.468**	.639**	.560**	.616**	1							
EQ2	.631**	.623**	.647**	.615**	.693**	.740**	1						
EQ3	.584**	.649**	.614**	.608**	.686**	.658**	.764**	1					
EQ4	.574**	.662**	.671**	.657**	.712**	.644**	.710**	.798**	1				
EQ5	.646**	.654**	.664**	.646**	.712**	.639**	.770**	.748**	.785**	1			
Sup1	.650**	.622**	.569**	.745**	.764**	.554**	.608**	.609**	.615**	.595**	1		
Sup2	.564**	.620**	.536**	.557**	.629**	.460**	.574**	.495**	.585**	.548**	.625**	1	
Sup3	.628**	.646**	.580**	.602**	.690**	.485**	.568**	.616**	.661**	.635**	.676**	.662**	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .460 ถึง .800 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) กับการปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .800 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่านักเรียนที่มีการปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) สูง จะส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5) สูง ด้วยเช่นกัน และความสัมพันธ์ตัวแปรอื่น ๆ อธิบายความหมายได้ในทางเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ภายในตัวแปรแฝงเดียวกัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงการปรับตัว (Adj1-Adj5) มีค่า 0.646 - 0.800 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงความฉลาดทางอารมณ์ (EQ1 – EQ5) มีค่า 0.468 - 0.785 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคม (Sup1 – Sup3) มีค่า 0.460 - 0.764 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรองค์ประกอบในโมเดลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปรับตัว (AJM)

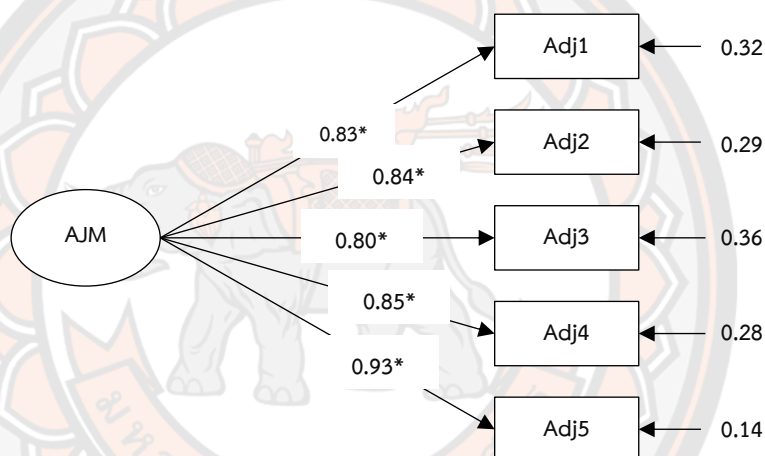
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปรับตัว (AJM)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	Factor Loading	S.E.	t	R ²
องค์ประกอบที่ 1 การปรับตัว (AJM)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 การปรับตัวด้านการเรียน (Adj1)	0.83	0.03	32.58*	0.68
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การปรับตัวด้านสังคม (Adj2)	0.84	0.02	35.09*	0.71
ตัวบ่งชี้ที่ 3 การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (Adj3)	0.80	0.03	28.13*	0.64
ตัวบ่งชี้ที่ 4 การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4)	0.85	0.02	36.96*	0.72
ตัวบ่งชี้ที่ 5 การปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5)	0.93	0.01	64.17*	0.86
$\chi^2 = 5.676$, $df = 5$, $p\text{-value} = 0.3390$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.998$, $RMSEA = 0.026$, $SRMR = 0.011$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปรับตัว (AJM) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor Loading ขององค์ประกอบโมเดลการวัดการปรับตัว (AJM) มีค่าระหว่าง 0.80 - 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง

จากข้อมูลสรุปได้ว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว เป็นตัวแปรสังเกตได้ที่สำคัญในการวัดการปรับตัว (AJM) โดยมีค่าน้ำหนักเป็นบวก หมายถึง นักเรียนที่มีการปรับตัวด้านการเรียน (Adj1) ด้านสังคม (Adj2) ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (Adj3) ด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) และด้านผู้สอน (Adj5) สูง จะส่งผลเกิดการปรับตัวที่สูงด้วย แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวัดทุกตัวมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

ภาพ 8 โมเดลการวัดองค์ประกอบการปรับตัว (AJM)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แสดงผลดังนี้

โมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 30.739 (P-Value = 0.000) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 5 (df = 5) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.968 TLI เท่ากับ 0.936, RMSEA เท่ากับ 0.160 และ SRMR เท่ากับ 0.024 ซึ่งหมายความว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเพิ่มพารามิเตอร์ที่เป็นความ

แปรปรวนร่วมหรือความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัด จำนวน 2 พารามิเตอร์ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อโมเดลตามสมมติฐาน เพื่อปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้โมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่ปรับแก้แล้ว ได้ผลดังตารางที่ 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	Factor Loading	S.E.	t	R ²
องค์ประกอบที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (EQ1)	0.73	0.04	20.08*	0.53
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (EQ2)	0.88	0.02	38.77*	0.78
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น (EQ3)	0.87	0.02	43.77*	0.76
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ด้านทักษะทางสังคม (EQ4)	0.90	0.02	48.64*	0.82
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านการจูงใจตนเอง (EQ5)	0.87	0.02	42.73*	0.75
$\chi^2 = 2.246$, $df = 3$, $p\text{-value} = 0.5229$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.003$, $RMSEA = 0.000$, $SRMR = 0.007$				

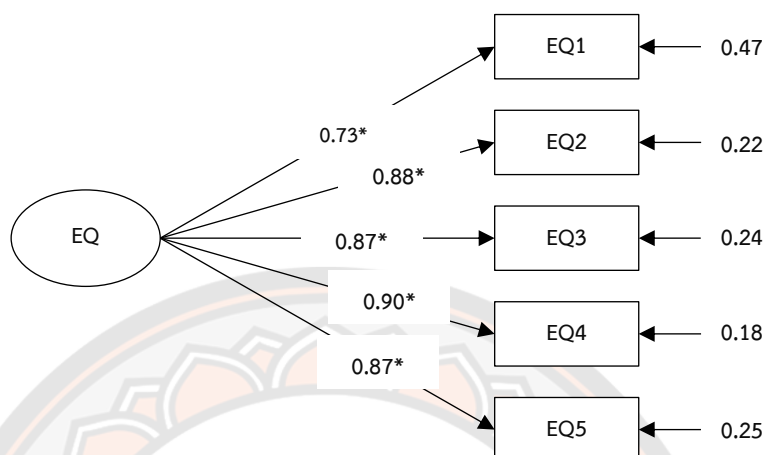
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 โมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่ปรับแก้แล้ว มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 2.246 ($p\text{-value} = 0.5229$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 3 ($df = 3$) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 1.000, TLI เท่ากับ 1.003, RMSEA เท่ากับ 0.000 และ SRMR เท่ากับ 0.007 หมายความว่า โมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $p\text{-value}$ ที่มีค่ามากกว่า .05 ($p\text{-value} = 0.5229$) ค่า CFI, TLI เข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA, SRMR เข้าใกล้ 0

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ขององค์ประกอบโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าระหว่าง 0.73 - 0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง

จากข้อมูลสรุปได้ว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัว เป็นตัวแปรสังเกตได้ที่สำคัญในการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) โดยมีค่าน้ำหนักเป็นบวก หมายถึง นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (EQ1) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (EQ2) ด้านความเข้าอกเข้าใจ

ผู้อื่น (EQ3) ด้านทักษะทางสังคม (EQ4) และด้านการจงใจตนเอง (EQ5) สูง จะส่งผลเกิดความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงด้วย แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวัดทุกตัวมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

ภาพ 9 โมเดลการวัดองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของการสนับสนุนทางสังคม (SS) จำนวน 3 องค์ประกอบ และ 22 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 537.517 (P-Value = 0.000) ท้องศาอิสระ เท่ากับ 206 (df = 206) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.923, TLI เท่ากับ 0.914, RMSEA เท่ากับ 0.090 และ SRMR เท่ากับ 0.046 ซึ่งหมายความว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเพิ่มพารามิเตอร์ที่เป็นความแปรปรวนร่วมหรือความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัดจำนวน 36 พารามิเตอร์ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อโมเดลตามสมมติฐาน เพื่อปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางสังคม (SS) ที่ปรับแก้แล้ว ได้ผลดังตารางที่ 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล
การวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS)

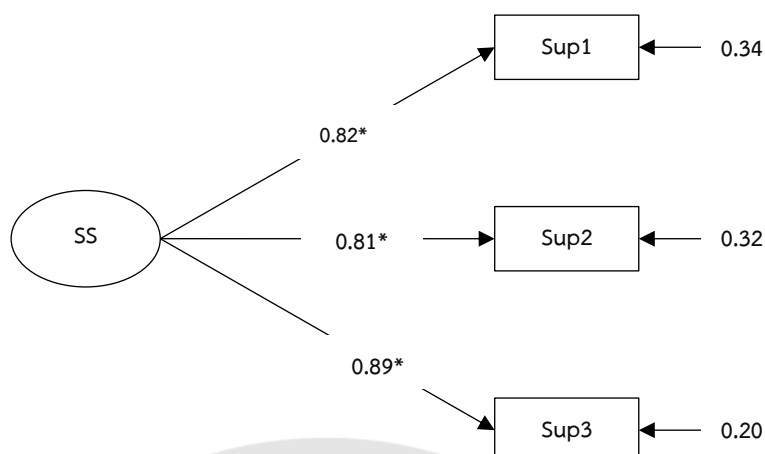
องค์ประกอบและตัวชี้วัด	Factor Loading	S.E.	t	R ²
การสนับสนุนทางสังคม (SS)				
องค์ประกอบที่ 1 จากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1)	0.82	0.03	23.86*	0.82
องค์ประกอบที่ 2 จากครอบครัว (Sup2)	0.81	0.04	23.11*	0.81
องค์ประกอบที่ 3 จากเพื่อน (Sup3)	0.89	0.03	29.91*	0.89
$\chi^2 = 197.938$, $df = 170$, $p\text{-value} = 0.0701$, $CFI = 0.994$, $TLI = 0.991$, $RMSEA = 0.029$, $SRMR = 0.037$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางสังคม (SS) ที่ปรับแก้แล้ว มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 197.938 ($P\text{-Value} = 0.0701$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 170 ($df = 170$) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.994, TLI เท่ากับ 0.991, RMSEA เท่ากับ 0.029 และ SRMR เท่ากับ 0.037 หมายความว่า โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $p\text{-value}$ ที่มีค่ามากกว่า .05 ($p\text{-value} = 0.0701$) ค่า CFI, TLI เข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA, SRMR เข้าใกล้ 0

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ขององค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคม (SS) ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.81 - 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม (SS) นั้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง

โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3) ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 1 การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1) และองค์ประกอบที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Sup2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82 และ 0.81 ตามลำดับ ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.82, 0.81 และ 0.89

ภาพ 10 โมเดลการวัดองค์ประกอบโมเดลการสนับสนุนทางสังคม (SS)

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	Factor Loading	S.E.	t	R ²
องค์ประกอบที่ 1 การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 S1	0.80	0.03	30.02*	0.80
ตัวบ่งชี้ที่ 2 S2	0.84	0.02	35.35*	0.84
ตัวบ่งชี้ที่ 3 S3	0.84	0.02	37.80*	0.84
ตัวบ่งชี้ที่ 4 S4	0.86	0.02	37.89*	0.86
ตัวบ่งชี้ที่ 5 S5	0.92	0.02	58.46*	0.92
ตัวบ่งชี้ที่ 6 S6	0.79	0.03	29.26*	0.79
ตัวบ่งชี้ที่ 7 S7	0.80	0.03	31.18*	0.80
ตัวบ่งชี้ที่ 8 S8	0.82	0.02	34.66*	0.82
ตัวบ่งชี้ที่ 9 S9	0.84	0.02	34.28*	0.84
องค์ประกอบที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Sup2)				
ตัวบ่งชี้ที่ 10 S10	0.84	0.02	35.91*	0.84
ตัวบ่งชี้ที่ 11 S11	0.87	0.02	45.18*	0.87
ตัวบ่งชี้ที่ 12 S12	0.84	0.02	35.87*	0.84

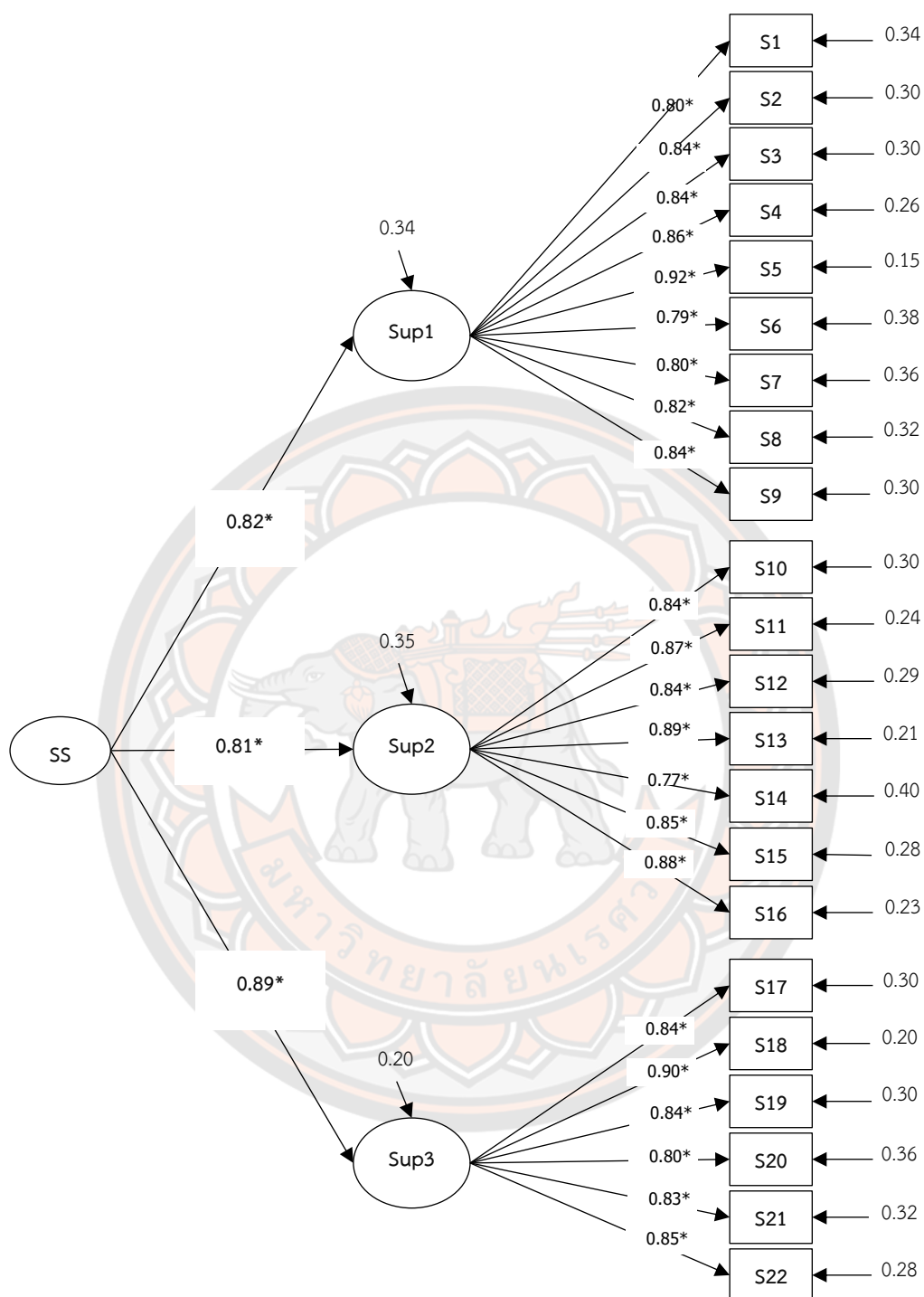
องค์ประกอบและตัวชี้วัด	Factor Loading	S.E.	t	R ²
ตัวบ่งชี้ที่ 13 S13	0.89	0.02	48.16*	0.89
ตัวบ่งชี้ที่ 14 S14	0.77	0.03	24.89*	0.77
ตัวบ่งชี้ที่ 15 S15	0.85	0.02	36.66*	0.85
ตัวบ่งชี้ที่ 16 S16	0.88	0.02	43.58*	0.88
องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3)				
ตัวบ่งชี้ที่ 17 S17	0.84	0.03	32.45*	0.84
ตัวบ่งชี้ที่ 18 S18	0.90	0.03	33.26*	0.90
ตัวบ่งชี้ที่ 19 S19	0.84	0.03	32.98*	0.84
ตัวบ่งชี้ที่ 20 S20	0.80	0.03	26.26*	0.80
ตัวบ่งชี้ที่ 21 S21	0.83	0.02	33.81*	0.83
ตัวบ่งชี้ที่ 22 S22	0.85	0.03	34.65*	0.85
$\chi^2 = 197.938$, $df = 170$, $p\text{-value} = 0.0701$, $CFI = 0.994$, $TLI = 0.991$, $RMSEA = 0.029$, $SRMR = 0.037$				

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ของตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีค่าระหว่าง 0.77 - 0.92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า

องค์ประกอบที่ 1 การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1) ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 9 ตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.79 - 0.82 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (Sup2) ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.77 - 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3) ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้

ภาพ 11 องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้
ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS)

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีผลดังนี้

ในการวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 146.564 ($P\text{-Value} = 0.000$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 62 ($df = 62$) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.964, TLI เท่ากับ 0.954, RMSEA เท่ากับ 0.083 และ SRMR เท่ากับ 0.029 ซึ่งหมายความว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงเพิ่มพารามิเตอร์ที่เป็นความแปรปรวนร่วมหรือความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัด จำนวน 6 พารามิเตอร์ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อโมเดลตามสมมติฐาน เพื่อปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ปรับแก้แล้ว ผลดังตารางที่ 15

ตาราง 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ค่าสถิติทดสอบที (t - value) และค่าความเที่ยง (R^2) ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด

องค์ประกอบ/ตัวแปร	Factor Loading	S.E.	t	R^2
องค์ประกอบที่ 1 การปรับตัว (AJM)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านการเรียน (Adj1)	0.83	0.03	33.27*	0.68
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ด้านสังคม (Adj2)	0.85	0.02	38.83*	0.72
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล (Adj3)	0.81	0.03	30.10*	0.65
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4)	0.84	0.02	36.36*	0.71
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านผู้สอน (Adj5)	0.92	0.01	68.49*	0.85

องค์ประกอบ/ตัวแปร	Factor Loading	S.E.	t	R ²
องค์ประกอบที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (EQ1)	0.74	0.04	21.07*	0.54
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (EQ2)	0.85	0.02	37.42*	0.72
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ด้านความเข้าใจผู้อื่น (EQ3)	0.87	0.02	44.10*	0.76
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ด้านทักษะทางสังคม (EQ4)	0.89	0.02	48.69*	0.79
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านการจูงใจตนเอง (EQ5)	0.88	0.02	46.81*	0.78
องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม (SS)				
ตัวบ่งชี้ที่ 1 จากอาจารย์หรือครูผู้สอน (Sup1)	0.83	0.03	30.50*	0.68
ตัวบ่งชี้ที่ 2 จากครอบครัว (Sup2)	0.77	0.03	22.94*	0.59
ตัวบ่งชี้ที่ 3 จากเพื่อน (Sup3)	0.84	0.03	31.48*	0.71
$\chi^2 = 65.862$, $df = 56$, $p\text{-value} = 0.1725$, $CFI = 0.996$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.030$, $SRMR = 0.020$				

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครที่ปรับแก้แล้ว มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 65.862 ($P\text{-Value} = 0.1725$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 56 ($df = 56$) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) โดยมีค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.996, TLI เท่ากับ 0.994, RMSEA เท่ากับ 0.030 และ SRMR เท่ากับ 0.020 หมายความว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $p\text{-value}$ ที่มีค่ามากกว่า .05 ($p\text{-value} = 0.1725$) ค่า CFI, TLI เข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA, SRMR เข้าใกล้ 0

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า องค์ประกอบที่ 1 การปรับตัว (AJM) มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ Adj1, Adj2, Adj3, Adj4 และ Adj5 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.81 - 0.92 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ และมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตั้งแต่ 0.65 - 0.85

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ EQ1, EQ2, EQ3, EQ4 และ EQ5 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่

0.74 - 0.89 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ และมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตั้งแต่ 0.54 - 0.79

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ Sup1, Sup2 และ Sup3 ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.77 - 0.84 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ และมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตั้งแต่ 0.59 - 0.71

และจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 3 ของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความตรงเชิงโครงสร้าง

3.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยทำการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทั้งค่าอิทธิพลทางตรง ค่าอิทธิพลทางอ้อม และค่าอิทธิพลรวม ดังนี้

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตัวแปร	การสนับสนุนทางสังคม (SS)			การปรับตัว (AJM)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	0.845*	-	0.845*	0.421*	-	0.421*
การสนับสนุนทางสังคม (SS)	-	-	-	0.539*	0.356*	0.894*

$$\chi^2 = 65.862, df = 56, p\text{-value} = 0.1725, CFI = 0.996, TLI = 0.994, RMSEA = 0.030, SRMR = 0.020$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 การวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจาก $\chi^2 = 65.862$, $df = 56$, $p\text{-value} = 0.1725$, $CFI = 0.996$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.030$, $SRMR = 0.020$ ซึ่งค่า $p\text{-value} = 0.1725$ มีค่ามากกว่า .05 ค่า CFI, TLI มีค่าใกล้ 1 และค่า RMSEA, SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรับตัว (AJM) พบว่า อิทธิพลรวมของ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และ การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีค่าเท่ากับ 0.421 และ 0.894 ตามลำดับ ซึ่งพบว่า การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีอิทธิพลรวมต่อการปรับตัว (AJM) มากที่สุด คือ 0.894 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

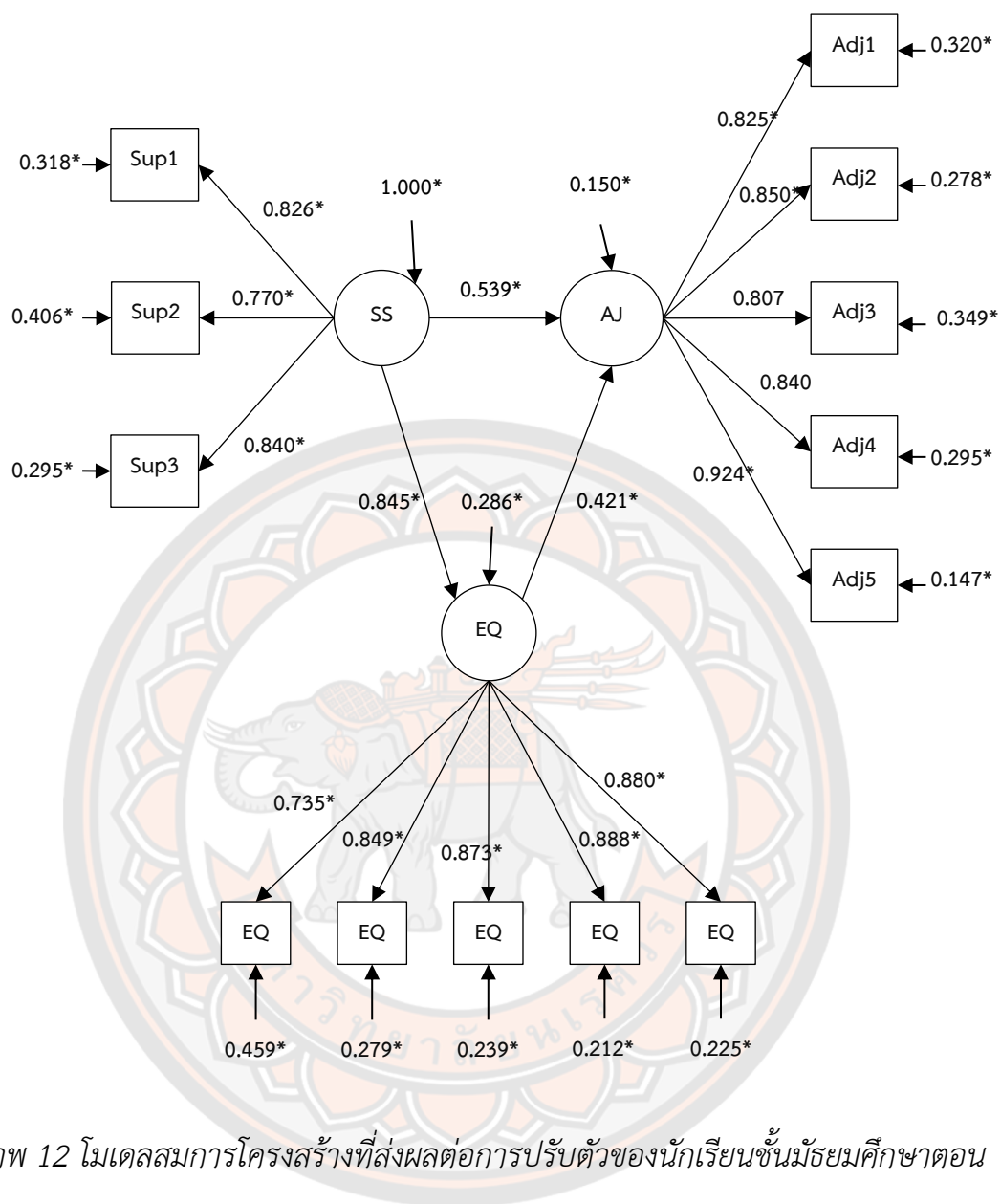
เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.539 รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) เท่ากับ 0.421 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัว (AJM) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัว (AJM) เพียงตัวเดียว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.356 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาขนาดของอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 0.539 รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว (AJM) เท่ากับ 0.421 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กำหนดให้

*	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
→	หมายถึง	เส้นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาพ 12 โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

บทที่ 5

บทสรุป

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 และเป็นเพศชายจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 70 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และ 15.0 ตามลำดับ และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่ 3.51 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาคือ เกรดเฉลี่ย 3.01 – 3.50, 2.51 – 3.00 และ 2.00 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 29.0, 10.5 และ 2.5 ตามลำดับ

1.2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 ตัวแปรแฝง 13 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย การปรับตัว มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 5 ด้าน ความฉลาดทางอารมณ์ มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 5 ด้าน และการสนับสนุนทางสังคม มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 3 ด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.05 ถึง 4.33) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.48 ถึง 0.71 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับ ประกอบด้วย การปรับตัวด้านสังคม (Adj2) การปรับตัวด้านผู้สอน (Adj5) การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม (Adj4) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม (EQ4) และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน (Sup3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33, 4.32, 4.31, 4.29 และ 4.28 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) หรือความไม่สมมาตรของการแจกแจงในภาพรวมพบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในตัวแบบมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -1.109 ถึง 0.035 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือความสูงของการแจกแจง พบว่า ตัวแปรที่มีอยู่ในตัวแบบมีค่าเป็นบวกหรือสูงกว่าค่าความโด่งของโค้งปกติโดยมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.825 ถึง 2.458 และเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า ค่าความเบ้และความโด่งมีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อยแต่จัดว่าใกล้เคียงถือว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ซึ่งค่าความเบ้ (skewness) อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 และค่าความโด่ง (kurtosis) อยู่ระหว่าง -10 ถึง +10 แสดงว่า ตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ (Schumacker & Lomax ,2010) ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 13 ตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .460 ถึง .800 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ภายในตัวแปรแฝงเดียวกัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงการปรับตัว (Adj1-Adj5) มีค่า 0.646 - 0.800 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงความฉลาดทางอารมณ์ (EQ1 - EQ5) มีค่า 0.468 - 0.785 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางสังคม (Sup1 - Sup3) มีค่า 0.460 - 0.764 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการปรับตัว (AJM) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ขององค์ประกอบโมเดลการวัดการปรับตัว

(AJM) มีค่าระหว่าง 0.80 - 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ขององค์ประกอบโมเดลการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าระหว่าง 0.73 - 0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ของตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางสังคม (SS) มีค่าระหว่าง 0.77 - 0.92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม (SS) พบว่า เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ขององค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคม (SS) ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.81 - 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม (SS) นั้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อการปรับตัว (AJM) พบว่า ได้รับอิทธิพลรวมจากการสนับสนุนทางสังคม (SS) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.894 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นอิทธิพลทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.539 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นอิทธิพลทางอ้อมเพียงตัวเดียว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.356 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมา เป็นอิทธิพลรวมจากความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.421 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นอิทธิพลทางตรง มีค่าเท่ากับ 0.421 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบทั้ง 3 ของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน มีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.74 - 0.92 และมีค่าร้อยละความผันแปรระหว่างตัวบ่งชี้อยู่ร่วมกับองค์ประกอบ ตั้งแต่ร้อยละ 54.1 - 85.3

2.2 โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถพิจารณาจากค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 65.862 ($P\text{-Value} = 0.1725$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 56 ($df = 56$) เมื่อพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไคสแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.176 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ (< 2) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit index) พบว่า

ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.996 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .90$) ค่า TLI เท่ากับ 0.994 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .95$) ค่า RMSEA เท่ากับ 0.030 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($< .08$) และ SRMR เท่ากับ 0.020 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($< .05$) ซึ่งหมายความว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์และผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า เมื่อแยกพิจารณาเป็นอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม พบว่า การปรับตัวได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.539 รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.421 นอกจากนี้ การปรับตัวยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางสังคม โดยผ่านความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.356

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การปรับตัว (Adjustment) เป็นการแสดงออกของนักเรียนในการพยายามที่จะปฏิบัติตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสบายใจ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิต ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม และด้านผู้สอน ซึ่งแต่ละด้านเป็นหัวใจสำคัญในการประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิตของนักเรียน สอดคล้องกับ Lester & Cross (2015, pp. 12-13 อ้างถึงใน ดลฤดี บุญชูและศรีสลัก นิมบุตร, 2566) ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่เปลี่ยนผ่านจากวัยประถมไปสู่วัยมัธยมมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เปลี่ยนผ่านได้จนก่อให้เกิดอารมณ์ที่ดีมีความสุขในการศึกษาที่โรงเรียน และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับนันทพร กุลชนะธรา (2560) ได้สรุปความหมายของการปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลนั้นสามารถปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับการเรียน สังคม และสภาพแวดล้อมใหม่ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) การปรับตัวด้านการเรียน

คือ การที่บุคคลมีแรงจูงใจในการเรียน มีความใส่ใจ ติดตามการเรียนได้ทัน และมีความพึงพอใจในการเรียน 2) การปรับตัวด้านอารมณ์ คือ การที่บุคคลมีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ 3) การปรับตัวด้านสังคม คือ การที่บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความเป็นมิตร และมีความรู้สึกดีในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย และ 4) การปรับตัวด้านสถานศึกษา คือ การที่บุคคลมีความพึงพอใจในมหาวิทยาลัย สามารถปรับตัวเข้ากับบรรยากาศของมหาวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นและคาดหวังจะสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาภรณ์ ยอดเสนีย์ (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 4 ปี ภาคปกติ ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2563 และได้กล่าวว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เข้าศึกษาด้วยระบบการคัดเลือกที่แตกต่างกันนั้น มาจากทุกภูมิภาค การที่นักศึกษาได้เข้ามาใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากเดิม หากมีการปรับตัวที่ไม่ดี อาจก่อให้เกิดปัญหาได้ จึงได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัว ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล และด้านเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับปรารธนา หลีกภัย (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัวไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์แต่ละบุคคล/อารมณ์ส่วนตัว และด้านเข้าร่วมกิจกรรม และยังสอดคล้องกับดวงทิพย์ เจริญรุข (2566) ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิตในสถานการณ์โควิด 19 และได้แบ่งองค์ประกอบการปรับตัวไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เหมาะสมในสถานการณ์โควิด 19 ส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีและให้เกิดประสิทธิผลทางการเรียนการสอนให้มีคุณภาพกับนักศึกษา ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เป็นทักษะสำคัญที่มีส่วนช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นทักษะที่มีประโยชน์กับบุคคลทุกระดับ ทุกสายงาน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ส่งผลถึงการใช้ชีวิตในสถานศึกษา โดยใช้ความถี่ของข้อมูล ซึ่งจะได้ 5 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านการบริหารจัดการตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น ด้านทักษะทางสังคม และด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.73 - 0.90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับชาปิยา สิมลา (2563) ที่กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถของผู้บริหารในการรับรู้และเข้าใจ ควบคุม พฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจา และความรู้สึกอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น จัดการ

อารมณ์ของตนเอง สามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น แสดงออกทางพฤติกรรมได้เหมาะสม พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุข เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปและมีความสุข โดยจำแนกองค์ประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ ออกเป็น 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น และการมีทักษะสังคม และสอดคล้องกับปรียานุช ดันวัฒนะเสรี (2563) ที่กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม โดยจำแนกองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ Goleman ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น และการมีทักษะสังคม และสอดคล้องกับขจร บุตรแสงโคตร (2564) ที่กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถควบคุมตนเองได้ มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบรู้จักให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 2) เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมมีความยืดหยุ่น และ 3) สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต รู้จักมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ความสงบทางใจเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย มีความสงบทางจิตใจ

องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) การสนับสนุนทางสังคมคือการที่บุคคลนั้นได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทำให้บุคคลนั้นรับรู้ถึงการมีตัวตน เป็นที่ยอมรับ เป็นส่วนหนึ่ง และเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยแหล่งของการสนับสนุนทางสังคม สามารถแบ่งได้ 3 ตัวบ่งชี้ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.81 -

0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง สอดคล้องกับแดเนียลแซน (Danielsan. 2009: 303 อ้างถึงใน ไพศาล แยมวงษ์, 2555) ได้เสนอว่า เมื่อพิจารณาในบริบทของนักศึกษา อาจารย์ ครอบครัวและเพื่อน มีลักษณะเป็นแหล่งที่ให้สิ่งเอื้ออำนวยทางสังคมกับนักศึกษา ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและใช้ชีวิตความเป็นนักศึกษาได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษาจึงควรเกิดขึ้นจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาจารย์ ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้ทำหน้าที่สอน ผู้ดูแลในศูนย์เยาวชน กลุ่มครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติพี่น้อง และกลุ่มเพื่อน ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น เพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อนที่ร่วมทำกิจกรรม และไพศาล แยมวงษ์ (2555) ยังกล่าวอีกว่า การสนับสนุนทางสังคมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นบุคคลในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เป็นช่วงวัยที่มีความใกล้เคียงกันและมีพัฒนาการที่ไม่แตกต่างกันมาก ทำให้การสนับสนุนทางสังคมมีระดับที่ใกล้เคียงกัน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p-value ที่มีค่ามากกว่า .05 ($p - value = 0.1725$) ค่า CFI, TLI เข้าใกล้ 1 (CFI = 0.996, TLI = 0.994) ค่า RMSEA, SRMR เข้าใกล้ 0 (RMSEA = 0.030, SRMR = 0.020) โดยการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัว ซึ่งมีค่าขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.539 และค่าขนาดของอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.356 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก Specht (1988, อ้างถึงใน บัญชา อาจมิตร, 2554) และ Norbec (1988; อ้างถึงใน นวพรรษ สีมารักษ์, 2557) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้บุคคลรู้สึกมั่นคง สามารถเผชิญปัญหา หลีกเลียงประสบการณ์ที่ไม่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าในตนเองได้ การสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล กล่าวคือ บุคคลต้องการได้รับการสนับสนุนทางด้านสังคม จิตใจ อารมณ์ เพื่อสนับสนุนสร้างเสริมประสบการณ์ให้บุคคลสามารถปรับตัวเผชิญการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีความกดดัน โดยการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้การตอบสนองสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับโลเปสและคูเปอร์ (López & Cooper, 2011 อ้างถึงใน ยศยง จันทรวงศา, 2558) ยังได้สรุปการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นแหล่งของความสัมพันธ์ ทั้งนี้ก็รวมถึงการสนับสนุนทางอารมณ์ เช่น ความห่วงใย เห็นใจ ความรัก การเชื่อใจ การสนับสนุนด้านข้อมูล เช่น การแนะนำ ให้ข่าวสาร การและการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่น ช่วยเหลืองาน สอนงาน ซึ่งช่วยให้ผู้รับสามารถปรับตัวกับความเครียดในชีวิตส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับนันทัก ชนะพันธ์ (2556) การสนับสนุน

ทางสังคมคือการที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สิ่งของต่างๆ ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งอาจจะเป็นครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน บุคคลใกล้ชิด คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนร่วมกัน ทำให้บุคคลนั้นที่รับรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ ได้รับความรัก รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นๆ ทำให้มีกำลังใจ มีอารมณ์มั่นคง ส่งเสริมให้เผชิญความเครียดได้ดี มีการปรับตัวที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้เกิดการมีสุขภาพกายและใจ ที่ดี สอดคล้องกับมุกทอง ทิพย์มณี (2562) ที่กล่าวว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นกระบวนการที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้บุคคลนั้นได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้รับรู้ถึงการได้รับการเอาใจใส่ รู้สึกปลอดภัย รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง โดยได้รับจากครอบครัวเพื่อนฝูง ครูอาจารย์ หรือบุคลากรทางวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญ ปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล แยมวงษ์ (2555) ศึกษาการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมหรือการสนับสนุนทางสังคมล้วน แล้วแต่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตหรือพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีส่วนเข้าไปแทนที่ตัวแปรอื่น อันส่งผลให้ระดับความเครียดลดน้อยลง ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุกทอง ทิพย์มณี (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทาง สังคมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษา และณิชกร เจนศิริศักดิ์ (2562) ได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความวิตก กังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า นิสิตจะ สามารถปรับตัวต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยได้นั้น ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนทางสังคม เนื่องจากการ สนับสนุนทางสังคมมีส่วนทำให้นิสิตเกิดความพึงพอใจและช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนให้กับ นิสิตเป็นอย่างมาก และอมราพร สุรการ (2555) ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการ ปรับตัวของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ พบว่า การปรับตัวของ นักเรียนที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการเผชิญปัญหา แบบมุ่งเน้นที่อารมณ์ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่ปัญหา การสนับสนุนจากเพื่อน และได้รับอิทธิพล ทางอ้อมจากอัตมโนทัศน์ ลักษณะความสมบูรณ์แบบ การทำหน้าที่ของครอบครัว การเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลาวัลย์ เตชวาทกุล (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มี ผลต่อการปรับตัวในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร เขตการศึกษาที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน และผู้ปกครอง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเห็นคุณค่า ในตนเอง ค่านิยมในการปฏิบัติงาน สามารถร่วมกันทำนายการปรับตัวในการปฏิบัติงานได้

นอกจากนั้นความฉลาดทางอารมณ์ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัว โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.421 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เป็นความสามารถของบุคคลที่รู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นสามารถเข้าใจสาเหตุและความเป็นไปของอารมณ์ความรู้สึกได้ เข้าใจในความความคิด ความรู้สึกและการกระทำ และมีการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม รู้ว่าตนควรคิดรู้สึกหรือกระทำอย่างไร รู้ถึงอิทธิพลของอารมณ์ และสามารถในการใช้อารมณ์ ความรู้สึกให้เป็นประโยชน์ และความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ รู้จักใช้อารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และยังเป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านส่วนตัว อารมณ์ และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ (นภาดา อุดมชัยรัตน์, 2557) โกลแมน (Goleman) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าความฉลาดทางด้านอื่น บุคคลที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์ย่อมนำไปสู่การเกิดปัญหาทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อบุคคล โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงในสังคม สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต ที่ได้อธิบายว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นบุคคลที่สามารถรับรู้ เข้าใจและสามารถจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะประสบความสำเร็จ และมีความพึงพอใจในชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของวนสนันท์ ขลิบปั่น (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัว คือ ลักษณะส่วนบุคคล ความฉลาดทางอารมณ์ และการตั้งเป้าหมายในการเรียน และงานวิจัยของนิลญา อารมณ์กุล และศิริลักษณ์ ศุภปิตฺพร (2560) ทำการศึกษาการปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และทำนายปัญหาการปรับตัว คือ ความฉลาดทางอารมณ์

อีกทั้งการสนับสนุนทางสังคมยังมีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.845 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก คานท์ (Kahn, 1979 อ้างถึงใน มุกทอง ทิพย์มณี, 2562) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีการยอมรับนับถือ ช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับลาซารัส และ โฟล์ค (Lazarus & Folkman, 1984 อ้างถึงใน มุกทอง ทิพย์มณี, 2562) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในเครือข่ายสังคมในด้านต่าง ๆ รับรู้ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมและรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับจริยา โสสีดา (2563) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นการรับรู้ต่อการได้รับความช่วยเหลือส่งเสริม ในด้านความเอาใจใส่ด้านอารมณ์ ความเคารพนับถือ ความสุขสบาย ข้อมูล ป้อนกลับสารสนเทศ การเอื้ออำนวยทางสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีที่มีต่อความคิด อารมณ์

ความรู้สึกส่งผลให้นิสัยระดับมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับอัจฉราพรรณ กันสุขะ (2564) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดมุ่งหมายที่นำมาซึ่งการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมถึงการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนิยมาศ วรรณพยนต์ (2566) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน และชนิชา ไชยตันเทือก (2561) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลหลัก และการสนับสนุนทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ จากครอบครัว และจากเพื่อน ส่งอิทธิพลต่อการปรับตัวทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครูอาจารย์ ครู อาจารย์ และโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งเสริมการเติบโตทั้งทางด้านปัญญาและอารมณ์ของนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ให้คำปรึกษากับนักเรียนในด้านต่าง ๆ และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความฉลาดอารมณ์ เพื่อการใช้ชีวิตที่มีความสุขของนักเรียน โดยผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การได้รับการสนับสนุนและความเข้าใจจากครอบครัวสามารถช่วยให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจและมีกำลังใจในการเผชิญหน้ากับความท้าทายและความกดดันต่างๆ ที่พบเจอในชีวิตประจำวัน ครอบครัวจึงควรสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัวช่วยให้นักเรียนในครอบครัวมีความสุข ความอบอุ่น และมีสุขภาพจิตที่ดี เช่น การร่วมทำกิจกรรมในบ้าน การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การพูดคุยโดยควรเลือกใช้คำพูดที่สุภาพ ให้เกียรติ ไม่มีประเด็นซ่อนเร้นหรือเหน็บแนม และไม่มโนคิด

1.3 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน การมีเพื่อนที่เข้าใจและพร้อมให้การสนับสนุนสามารถช่วยให้นักเรียนรู้สึกถูกเข้าใจและยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความมั่นใจในตนเองและความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ การมีเพื่อนที่ดียังช่วยให้นักเรียนมีทั้งโอกาสในการเรียนรู้, แลกเปลี่ยนความคิด, และการสนับสนุนที่จำเป็นในการเติบโตและพัฒนาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการปรับตัวและรับมือกับความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นความฉลาดอารมณ์ยังส่งผลทางตรงต่อการปรับตัวอีกด้วย การมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงจะช่วยให้บุคคลสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น ทำให้มีความเข้าใจและความอดทนต่อความแตกต่างของคนอื่น ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดี และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ที่ท้าทายได้ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน สามารถเริ่มต้นจากการสอนให้นักเรียนรู้จัก สังเกต เข้าใจ และสามารถสะท้อนอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญ นอกจากนี้ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลใกล้ชิดควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม การมีส่วนร่วมของครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลใกล้ชิด ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนจะช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการเติบโตทางอารมณ์และสังคมของพวกเขาในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่แท้จริงมากขึ้น ควรมีการขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทุกแผนการเรียน หรืออาจจะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรืออาจจะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เพราะเป็นเด็กนักเรียนใหม่ที่มาจากรโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 เนื่องจากการปรับตัวของนักเรียน อาจจะมีตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว จึงควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย ได้แก่ ระดับความเครียด การเผชิญปัญหา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สภาพของครอบครัว เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณี บุญล้อม. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวและการยอมรับนวัตกรรมกับความสำเร็จในการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา*
- กองแก้ว เมทา. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจิตวิญญาณ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดพิจิตร. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีที่ 6 ฉบับที่ 11 มกราคม - มิถุนายน 2564*
- ขจิตพันธ์ อีรวรรษ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคม และสุขภาวะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลวิธีการจัดการปัญหาเชิงรุกเป็นตัวแปรส่งผ่าน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ขจร บุตรแสงโคตร. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต*
- จรรยา โสสีดา. (2563). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความสุขในการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการวัด ประเมินผล วิจัย และสถิติทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)*
- จิวิณา พิชะพัฒน์, ณาตกรการณ ชุตตสาห์กิจ และณิชา ศิลปพัฒนานันท์. (2554). *ผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมต่อสุขภาวะในวัยรุ่นตอนต้น. โครงการงานทางจิตวิทยา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- จุฑาภรณ์ ยอดเสนีย์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตร 4 ปี ภาคปกติ ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2563. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*
- เจนวิทย์ วารีปอ, อีรพงษ์ จันเปริยง และ อติราช เกิดทอง. (2564). *การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัว ในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*
- ชนิชา ไชยต้นเทือก. (2563). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก. พยาบาลสาร ปีที่ 47 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2563*

- ชาปิยา สิมลา. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ฐิติพร ขาวงษ์. (2564). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการปรับตัวของพนักงานอุตสาหกรรมการ
ท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปร
ส่งผ่าน. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ณัฐวุฒิ ศรีวัฒนาวณิช และณัฏฐา พิทยรัตน์เสถียร.(2557). การปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนิสิตชั้นปี
ที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2557 ก.ค. - ส.ค.;
58(4):457 – 69
- ณิชกร เจนศิริศักดิ์. (2562). การสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง
และความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
บางเขน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2562 หน้า
328-337
- ดวงทิพย์ เจริญรักษ์. (2566). การปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ใน
สถานการณ์โควิด 19. วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารนิเทศศาสตร์
ปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2566)
- เดชดำรง บุญเต็ม. (2564). การตระหนักและรับรู้ความฉลาดทางอารมณ์และการรับรู้ความสามารถ
ของตนเองที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการทหารในกองทัพบก.
วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรังสิต
- ดลฤดี บุญชู และศรีสลัก นิมบุตร. (2566). โปรแกรมจิตวิทยาเชิงบวกกับกรเสริมสร้างการปรับตัวทาง
สังคมของนักเรียนที่เปลี่ยนผ่านจากประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษา. วารสารราชพฤกษ์ ปีที่ 21
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566) 32-48
- ทัศนีย์ นิลสูงเนิน. (2565). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ในจังหวัด
สมุทรปราการ. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565) 36-52
- ทัศนีย์ หอมกลิ่น, อารยา ผลธัญญา และไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ. (2565). ปฏิสัมพันธ์ของทุนทาง
จิตวิทยาและการสนับสนุนทางสังคมต่อความผูกพันในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญา
ตรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakomn University Journal Vol 42(2): 24-
37,2022
- ธนาภรณ์ ตั้งทองสว่าง. (2563). แรงสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัยในสถานการณ์โควิด-19 ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ. การวิจัยรายบุคคล ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะ
แนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ธเนศ แมนอินทร์. (2564). การปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยี จิตรลดา. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป. สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดาวารสารวิชาการมหาวิทยาลัย รัตนบัณฑิต ปีที่ 16 (2) ก.ค. – ธ.ค. 2564
- นภาดา อุดมชัยรัตน์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานราชการ. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชา จิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นรินทร์ชิตา ศิลประชาวงศ์ และคณะ. (2566). โมเดลสมการโครงสร้างพลังศักยภาพแห่งตนในการ ส่งเสริม พลังความคิดเชิงบวกตามแนวพุทธจิตวิทยาของพนักงานธุรกิจยานยนต์. วารสาร พุทธจิตวิทยา ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (2023): กันยายน-ธันวาคม 2566
- นริศรา ครุฑธำมณัฏฐ์ และอารยา ผลธัญญา. (2564). ความสามารถในการทำนายของการรับรู้ ความสามารถของตนเองด้านการเรียนการรู้เท่าทันดิจิทัล และการสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อ ความผาสุกทางจิตใจของนักศึกษาปริญญาตรีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019. วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย 14 ปีที่ 53 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2565
- นฤมล ศิลวศาล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปฏิบัติงาน การอบรมเฉพาะทาง ความฉลาดทางอารมณ์สภาพแวดล้อมในการท างาน กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยวิกฤต ศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นพพรพร สีมารักษ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความหวัง การสนับสนุนทางสังคม ความทุกข์ ทรมานจากอาการ และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักที่ได้รับยาเคมี บำบัด. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นันท์ชดส์สันห์ สฤทพงศ์. (2562). ผลของกิจกรรมกลุ่มด้านจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสุขและการ ปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำ: การวิจัยแบบผสมวิธี. ปริญญาโท ศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ
- นันทนพ เข้มเพชร. (2561). ความสามารถในการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัย การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการเมืองการปกครอง ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจ าเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2561
- นันทพร กุลชนะธรรมา. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านจิตสังคมของการปรับตัวของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่จากครอบครัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- นันทัก ชนะพันธ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม และการรู้จักตนเองกับการคืนความสำคัญให้ตนเองของผู้ป่วยหญิงโรคซึมเศร้า*. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
มหาวิทยาลัยมหิดล
- นันทินี ศุภมงคล. (2547). *ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคม และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิลญา อารณกุล และศิริลักษณ์ ศุภพิตร. (2560). *การปรับตัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1*. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2560 ก.ย. - ต.ค.; 61(5): 631 – 45
- นุกูล ชื่นพัก. (2561). *โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (2564). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- เนตรนิยมาศ วรรณพันธ์. (2566). *แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566
- นพเก้า ฉันทสิริกุล และสุภาณี สนธิรัตน์. (2563). *ทักษะทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม และความรู้สึกลึกซึ้งเดียวของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน*. หลักสูตรจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 15 ปีการศึกษา 2563. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
- บัญชา อัจฉิต. (2554). *การสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรแก่เด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนภูมิภาค*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปรีศนี อัจฉิต. (2562). *โมเดลสมการโครงสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (2019): มกราคม - มิถุนายน 2562 หน้า 1-19
- ปรารณา หลีกภัย. (2565). *การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19*. มนุษยสังคมสาร (มสส.) ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) 2565
- ปรีดานันต์ ประสิทธิ์เวช. (2561). *ผลของโปรแกรมการสนับสนุนทางสังคมร่วมกับการออกกำลังกายต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า*. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาล-ศาสตร์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ปริญญ์ ตันวัฒนเสรี. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัชรธิดา พินรัตน์. (2562). ผลของการสนับสนุนทางสังคมแบบกลุ่มต่อการทำหน้าที่ของผู้ป่วยโรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรรณวิภา เพ็ชรสวัสดิ์. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ปีที่ 11 ฉบับที่ 1
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง (STRUCTURAL EQUATION MODELING). พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2556. โรงพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด เขตพระนคร กรุงเทพฯ
- เพ็ญประภา ลูกอินทร์. (2559). การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคม : ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินตนเอง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 : กรกฎาคม พ.ศ. 2559 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พรพรรณ หาญณรงค์ และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2563
- ไพศาล แยมวงษ์. (2555). การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูมิวรพล กุณา. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มุกทอง ทิพย์มณี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต. การค้นคว้าอิสระ สังคมสงเคราะห์ ศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยศยง จันทรวงศา. (2558). การสนับสนุนทางสังคม ความเหมาะสมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพันในงาน กรณีศึกษาพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบนสายการบินแห่งหนึ่ง. งานวิจัยส่วนบุคคล ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- รัชพงษ์ ชีวาลย์. (2560). โมเดลสมการโครงสร้างพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย : ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนข้ามประเภทองค์กร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ลาวัลย์ เตชวาทกุล. (2555). ปัจจัยที่ผลต่อการปรับตัวในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษาที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ลำเจียก กำธร และโสภิต สุวรรณเวลา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับทักษะชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบราช. วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2561
- วันสนั่น ขลิบปิ่น. (2563). ปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2563
- วรรณวิภา หงส์นาคดล. (2565). อิทธิพลการรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมภาระงานวิชาเรียน และความเป็นธรรมในการทำนายความเหนื่อยหน่ายของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีที่ 33 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2565, หน้า 95-114
- วารุณี ธรรมจันทร์ และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาขอนแก่น ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2566 112-121
- วิทวัส นิตสูงเนิน. (2565). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สร้อยญา จันทรชูสกุล และคณะ. (2557). การพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 42 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2557) หน้า 131-147
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2566). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566. ค้นวันที่ 12 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://www.sec-plkutt.go.th/index6701.html>

- สุคนธ์จิต อุปนันชัย. (2556). อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าแห่งตน และการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักเรียนในจังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพรรณิการ์ มาศยคง. (2554). คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ) คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อมราพร สุการ. (2555). การศึกษาองค์ประกอบและตัวแปรเชิงสาเหตุของการปรับตัวของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อักษรากค์ โกสินรุ่งเรือง. (2564). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพระดัยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติและสารสนเทศการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อจรรพวรรณ กันสุยะ และจิราภรณ์ เรืองยิ่ง. (2564). การวิเคราะห์อภิมานปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2564)
- อจรรววรรณ จันทรเพ็ญศร. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวในสังคมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
- อรพินทร์ ชูชม และอจรรว สุขารมณ. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 48. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1	รศ.ดร.กฤตยากาญจน์ โตพิทักษ์	ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
2	รศ.ดร.น้ำทิพย์ งามอาจวานิชย์	ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
3	ผศ.ดร.ชำนาญ ปาณางษ์	ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
4	ผศ.ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อัครรักษ์	ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
5	ผศ.ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง	ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๖๗๓

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎาภยจัน โดพิทักษ์

ด้วย นางสาวณัฏฐนิช มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๘๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
วิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้
ในการค้นคว้าอิสระ ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๖๗๓

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นำทิพย์ อออาจวนิชย์

ด้วย นางสาวณัฐณิชา มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๘๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๖๗๓

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์

ด้วย นางสาวณัฐนิช มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๘๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
วิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้
ในการค้นคว้าอิสระ ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๖๗๓

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคาพงษ์ อัครักษ์

ด้วย นางสาวณัฐนิช มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๘๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๗

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๖๗๓

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง

ด้วย นางสาวณัฐนิช มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๘๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๕๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวณัฐนิช มณีวรรณ รหัสประจำตัว ๖๒๐๖๑๑๔๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
วิจัยและประเมินทางการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง
“การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวณัฐนิช มณีวรรณ

โทร. ๐๙-๓๙๘๑-๗๕๘๕

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งศึกษาการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก โดยมีกลุ่มตัวอย่างของแบบสอบถามนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ถือว่าเป็นความลับ และผู้วิจัยจะนำเสนอผลในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ณัฐนิช มณีวรรณ

นิสิตปริญญาโท หลักสูตร กศ.ม. (วิจัยและประเมินทางการศึกษา)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

ขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถาม ภายในวันที่ 1 มีนาคม 2567 และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง “การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งศึกษาการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก โดยมีกลุ่มตัวอย่างของแบบสอบถามนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก

2. แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment)

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด และผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบไว้เป็นความลับ โดยจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบใดๆต่อนักเรียนทั้งสิ้น และขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความ หรือเติมลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และขอความร่วมมือตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ระดับชั้นการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX)

☐ 2.00 – 2.50

☐ 2.51 – 3.00

☐ 3.01 – 3.50

☐ 3.51 – 4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment)

การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง การที่นักเรียนสามารถปรับ และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เหมาะสม สอดคล้อง และกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้อย่างปกติสุข โดยไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม และการปรับตัวด้านผู้สอน มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วย
3	หมายถึง	นักเรียน ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ และพิจารณาว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างข้างหลังข้อความที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียน ติดตามการเรียนได้ทันเวลา มีความพึงพอใจในแผนการเรียน กล้าอภิปราย กล้าแสดงออกในการซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ มีความตั้งใจในการศึกษาให้สำเร็จ และยอมรับสภาพแวดล้อมของการเรียน						
1.	นักเรียนทำงานที่ครูผู้สอนมอบหมายได้สำเร็จ ตามเวลาที่กำหนด					
2.	นักเรียนเข้าเรียนตรงตามกำหนดเวลา					
3.	นักเรียนมีหนังสือและอุปกรณ์การเรียน พร้อมทั้งจะเรียนทุกครั้ง					
4.	นักเรียนมีความพึงพอใจในแผนการเรียนที่เรียนและมุ่งมั่นจะเรียนให้ประสบผลสำเร็จ					
5.	เมื่อมีข้อสงสัย นักเรียนจะกล้าซักถาม					
6.	นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจ					
7.	นักเรียนมีความพึงพอใจในการสอนของครูและบรรยากาศในการเรียนในห้องเรียน					
การปรับตัวด้านสังคม หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาได้ ความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำ ผู้ตาม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เข้ากับเพื่อนได้ดี อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข						
8	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด					
9	นักเรียนเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงาน					
10	นักเรียนมีความมั่นใจ เมื่อต้องเป็นผู้นำกลุ่มในการทำงาน					
11	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ					
12	นักเรียนรู้สึกยินดี เมื่อได้รู้จักกับเพื่อนใหม่					
การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล หมายถึง นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีการแสดงออกทางพฤติกรรมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง รู้จักข้อดีข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และมีความมั่นใจในตนเอง						
13	เมื่อถูกขัดใจ นักเรียนจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอาการหงุดหงิดออกมา					
14	เมื่อถูกครูผู้สอนตักเตือน นักเรียนจะยอมรับฟังโดยดี					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	นักเรียนมีความอดทนในการรอคอย					
16	นักเรียนมักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ					
17	เมื่อเพื่อนต้องเผชิญปัญหา นักเรียนสามารถเป็นที่พึ่งและให้คำปรึกษาและแนะแนวทางแก่เพื่อนได้					
18	นักเรียนไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ					
19	นักเรียนยอมรับและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น					
การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจได้อย่างเต็มที่ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม						
20	นักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
21	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เพราะเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม					
22	นักเรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม					
23	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่หวังผลตอบแทน					
24	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมของโรงเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน					
การปรับตัวด้านผู้สอน หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนได้ มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ครูผู้สอนแนะนำได้						
25	นักเรียนสามารถวางตัวและพูดคุยกับครูได้อย่างเหมาะสม					
26	นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันกับครูผู้สอน					
27	นักเรียนแสดงความเคารพและทักทายเมื่อพบครูผู้สอน					
28	นักเรียนเต็มใจปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของครูผู้สอน					
29	นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รวมถึงได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ จากวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู					
30	นักเรียนไม่พูดคุยกับเพื่อน ในขณะที่ครูผู้สอนทำการสอน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence หรือ EQ) หมายถึง นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และสามารถที่จะจัดการอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ตลอดจนช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม และความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วย
3	หมายถึง	นักเรียน ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ และพิจารณาว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างข้างหลังข้อความที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง หมายถึง นักเรียนรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตน และสามารถจัดการ ควบคุมตนเองจากสภาวะอารมณ์ด้านลบและแรงกระตุ้นได้ และสามารถปรับอารมณ์ให้เข้าสู่ภาวะปกติได้โดยเร็ว						
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ นักเรียนรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง					
2	เมื่อนักเรียนถูกขัดใจ จนรู้สึกหงุดหงิด นักเรียนจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้					
3	นักเรียนสามารถรอคอย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ เข้าใจความรู้สึก ความชอบ รู้เท่าทันอารมณ์ของตน รวมถึงรู้สาเหตุ สามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาและสามารถจัดการกับความรู้สึกนั้นได้ รู้จุดเด่นจุดด้อย และเชื่อมั่นในความสามารถของตน						
4	นักเรียนเป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง					
5	นักเรียนสามารถรู้ถึงสาเหตุและคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมา					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	นักเรียนรู้จักเด่นและจุดด้อยของตนเอง					
7	นักเรียนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง					
8	สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในของตนเองได้					
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึง ความรู้สึก ความต้องการ และความวิตกกังวลของผู้อื่น สามารถคาดการณ์รับรู้ตอบสนองความต้องการและให้กำลังใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี						
9	นักเรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น					
10	นักเรียนเข้าใจความคิดและความต้องการของผู้อื่น					
11	นักเรียนรู้จักการให้กำลังใจผู้อื่น					
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตน สร้างสัมพันธภาพ มีติดต่อดสื่อสาร รับฟังความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ สร้างบรรยากาศที่ดีและสามารถโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานได้ โดยอยู่ภายใต้ภายใต้ข้อระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ						
12	นักเรียนสามารถติดต่อดสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี					
13	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
14	นักเรียนสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันได้					
15	นักเรียนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันได้					
16	นักเรียนมีความสามารถในการโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจได้					
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรู้จักตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรู้จัก ควบคุมความต้องการ ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีสติ มองเห็นข้อดีและข้อเสีย ไม่ยอมแพ้ และมองโลกในแง่ดี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดีได้						
17	นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ					
18	นักเรียนมีสติ มองเห็นข้อดีและข้อเสียของการกระทำต่าง ๆ อยู่เสมอ					
19	นักเรียนไม่ยอมแพ้อยู่ต่ออุปสรรค					
20	นักเรียนมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่บวก และมองโลกในแง่ดี					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ ส่งเสริมจากบุคคลในสังคม ทั้งในด้านอารมณ์ ความเอาใจใส่ ข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ รวมไปถึงด้านจิตใจ และความรู้สึก ทำให้บุคคลรับรู้ถึงการมีตัวตน รู้สึกได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่ง และเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่ง จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหา หรือปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่ง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	นักเรียน เห็นด้วย
3	หมายถึง	นักเรียน ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	นักเรียน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อ และพิจารณาว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้ว ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างข้างหลังข้อความที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากครูผู้สอน ได้รับความไว้วางใจ ได้รับการยอมรับ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหา และเป็นທີ່ปรึกษา อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ						
1	นักเรียนรู้สึกที่ครูสามารถช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหา					
2	นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นกับครูในขณะที่เรียนได้อย่างเปิดกว้าง					
3	นักเรียนคิดว่าครูยอมรับในความสามารถทางการเรียนของตนเอง					
4	นักเรียนรู้สึกได้รับความไว้วางใจจากครู					
5	นักเรียนคิดว่าครูสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ กับนักเรียนได้					
6	ครูส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนถามคำถามในชั้นเรียน					
7	ครูรับฟังและเปิดโอกาสให้นักเรียนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนอยากทำ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	นักเรียนรู้สึกดีต่อการทำทศคุณ และการให้คำแนะนำปรึกษาของครู					
9	นักเรียนรู้สึกว่าครูเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตและมองเห็นเป้าหมายในชีวิตมากขึ้น					
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากพ่อแม่ ครอบครัว หรือผู้ปกครอง เช่น การได้รับการยอมรับ ความเอาใจใส่ ความใส่ใจ การให้ความสำคัญ การให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา การให้เวลา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน						
10	ครอบครัวยอมรับในตัวนักเรียน ไม่ว่านักเรียนจะเป็นอย่างไร					
11	เมื่อเผชิญปัญหา ครอบครัวจะรับฟังความคิดเห็นและให้คำแนะนำปรึกษากับนักเรียนได้					
12	นักเรียนและครอบครัวจะใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน					
13	ครอบครัวทำให้รู้สึกว่่านักเรียนเป็นคนพิเศษสำหรับพวกเขา					
14	ครอบครัวยอมรับและอนุญาตให้นักเรียนได้ตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง					
15	ครอบครัวจัดหาสิ่งที่เป็นประโยชน์กับการเรียนให้กับนักเรียน					
16	นักเรียนได้รับความไว้วางใจในการทำสิ่งต่าง ๆ จากครอบครัว					
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและการส่งเสริมจากเพื่อน ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแนะนำและแนวคิดการใช้ชีวิต การได้รับการยอมรับ ความเป็นมิตรหรือมิตรภาพ การให้ความใส่ใจให้ความสำคัญ และการให้คำปรึกษา						
17	เพื่อนให้คำแนะนำ ตักเตือน เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกผิดชอบชั่วดี					
18	นักเรียนได้แนวคิดดี ๆ เกี่ยวกับวิธีการเรียนและการทำสิ่งต่าง ๆ จากเพื่อน					
19	เมื่อนักเรียนมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยให้คำแนะนำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
20	เมื่อมีการแบ่งกลุ่ม เพื่อน ๆ จะให้การยอมรับนักเรียนเข้ากลุ่มหรือ เป็นหัวหน้ากลุ่ม					
21	นักเรียนมีเพื่อนที่คอยปลอบใจและไปหาได้ในยามที่นักเรียนมีเรื่องกังวลใจ					
22	นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารกับเพื่อนได้					

การวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC)
ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัว (Adjustment)

ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียน ติดตามการเรียนได้ทันเวลา มีความพึงพอใจในแผนการเรียน กล้าอภิปราย กล้าแสดงออกในการซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ มีความตั้งใจในการศึกษาให้สำเร็จ และยอมรับสภาพแวดล้อมของการเรียน									
1	นักเรียนทำงานที่ครูผู้สอนมอบหมายได้สำเร็จ ตามเวลาที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	นักเรียนเข้าเรียนตรงตามกำหนดเวลา	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3	นักเรียนมีหนังสือและอุปกรณ์การเรียน พร้อมที่จะเรียนทุกครั้ง	0	0	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
4	นักเรียนมีความพึงพอใจในแผนการเรียนที่เรียนและมุ่งมั่นจะเรียนให้ประสบผลสำเร็จ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
5	เมื่อมีข้อสงสัย นักเรียนจะกล้าซักถาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่สนใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	นักเรียนมีความพึงพอใจในการสอนของครูและบรรยากาศในการเรียนในห้องเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การปรับตัวด้านสังคม หมายถึง นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาได้ มีความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความสัมพันธ์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เคารพในสิทธิผู้อื่น วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำ ผู้ตาม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เข้ากับเพื่อนได้ดี อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข									
8	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	นักเรียนเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	นักเรียนมีความมั่นใจ เมื่อต้องเป็นผู้นำกลุ่มในการทำงาน	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้
11	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	นักเรียนรู้จักยืมดี เมื่อได้รู้จักกับเพื่อนใหม่	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
การปรับตัวด้านอารมณ์และบุคคล หมายถึง นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีการแสดงออกทางพฤติกรรม อารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริง รู้จักข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และมีความมั่นใจในตนเอง									
13	เมื่อถูกขัดใจ นักเรียนจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอาการหงุดหงิดออกมา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	เมื่อถูกครูผู้สอนตักเตือน นักเรียนจะยอมรับฟังโดยดี	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
15	นักเรียนมีความอดทนในการรอคอย	1	1	1	-1	1	5	1	ใช้ได้
16	นักเรียนมักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	เมื่อเพื่อนต้องเผชิญปัญหา นักเรียนสามารถเป็นที่พึ่งและให้คำปรึกษาและแนะแนวทางแก่เพื่อนได้	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้
18	นักเรียนไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
19	นักเรียนยอมรับและเข้าใจมุมมองของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจ ได้อย่างเต็มใจ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม									
20	นักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เพราะเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	นักเรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่หวังผลตอบแทน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	นักเรียนคิดว่ากิจกรรมของโรงเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
การปรับตัวด้านผู้สอน หมายถึง นักเรียนสามารถเข้าใจถึงวิธีการจัดการเรียนการเรียนรู้ของครูผู้สอนได้ มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้อย่างเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ครูผู้สอนแนะนำได้									
25	นักเรียนสามารถวางตัวและพูดคุยกับครูได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันกับครูผู้สอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	นักเรียนแสดงความเคารพและทักทายเมื่อพบครูผู้สอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	นักเรียนเต็มใจปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของครูผู้สอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รวมถึงได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ จากวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
30	นักเรียนไม่พูดคุยกับเพื่อน ในขณะที่ครูผู้สอนทำการสอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence)

ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล	
		1	2	3	4	5				
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง หมายถึง นักเรียนรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตน และสามารถจัดการ ควบคุมตนเองจากสภาวะอารมณ์ด้านลบและแรงกระตุ้นได้ และสามารถปรับอารมณ์ให้เข้าสู่ภาวะปกติได้โดยเร็ว										
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ นักเรียนรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
2	เมื่อนักเรียนถูกขัดใจ จนรู้สึกหงุดหงิด นักเรียนจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้	
3	นักเรียนสามารถรอคอย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้	
4	นักเรียนมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ เข้าใจความรู้สึก ความชอบ รู้เท่าทันอารมณ์ของตน รวมถึงรู้สาเหตุ สามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาและสามารถจัดการกับความรู้สึกนั้นได้ รู้จุดเด่นจุดด้อย และเชื่อมั่นในความสามารถของตน										
5	นักเรียนเป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
6	สามารถรู้ถึงสาเหตุและคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมา	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
7	รู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
8	เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
9	สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในของตนเองได้	-1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึง ความรู้สึก ความต้องการ และความวิตกกังวลของผู้อื่น สามารถคาดการณ์รับรู้ตอบสนองความต้องการและให้กำลังใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี										
9	นักเรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้	
10	เข้าใจความคิดและความต้องการของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้	
11	รู้จักการให้กำลังใจผู้อื่น	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตน สร้างสัมพันธ์ภาพ มีติดต่อสื่อสาร รับฟังความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ สร้างบรรยากาศที่ดีและสามารถโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานได้ โดยอยู่ภายใต้ภายใต้ข้อระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ										
12	นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
13	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
14	สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันได้	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
15	สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันได้	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
16	มีความสามารถในการโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือร่วมใจได้	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจูงใจ ควบคุมความต้องการ ให้กำลังใจและกระตุ้นตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีสติ มองเห็นข้อดีและข้อเสีย ไม่ยอมแพ้ และมองโลกในแง่ดี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ดีได้										
17	นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
18	มีสติ มองเห็นข้อดีและข้อเสียของการกระทำต่าง ๆ อยู่เสมอ	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้	
19	ไม่ยอมแพ้อยู่ต่ออุปสรรค	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	
20	มองสิ่งต่าง ๆ ในแง่บวก และมองโลกในแง่ดี	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้	

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากครูผู้สอน ได้รับความไว้วางใจ ได้รับการยอมรับ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหา และเป็นพี่ปรึกษา อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ									
1	นักเรียนรู้สึกว่าคุณสามารถช่วยให้นักเรียนมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นกับครูในขณะที่เรียนได้อย่างเปิดเผย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	นักเรียนคิดว่าครูยอมรับในความสามารถทางการเรียนของตนเอง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
4	นักเรียนรู้สึกได้รับความไว้วางใจจากครู	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	นักเรียนคิดว่าครูสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ กับนักเรียนได้	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
6	ครูส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนถามคำถามในชั้นเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	ครูรับฟังและเปิดโอกาสให้นักเรียนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนอยากทำ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	นักเรียนรู้สึกดีต่อที่ทำการพูดคุย และการให้คำแนะนำปรึกษาของครู	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	นักเรียนรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตและมองเห็นเป้าหมายในชีวิตมากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากพ่อแม่ ครอบครัว หรือผู้ปกครอง เช่น การได้รับการยอมรับ ความเอาใจใส่ ความใส่ใจ การให้ความสำคัญ การให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา การให้เวลา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน									
10	ครอบครัวยอมรับในตัวนักเรียน ไม่ว่านักเรียนจะเป็นอย่างไร	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	เมื่อเผชิญปัญหา ครอบครัวจะรับฟังความคิดเห็นและให้คำแนะนำปรึกษากับนักเรียนได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	นักเรียนและครอบครัวจะใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	ครอบครัวทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นคนที่พิเศษสำหรับพวกเขา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	ครอบครัวยอมรับและอนุญาตให้นักเรียนได้ตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	ครอบครัวจัดหาสิ่งที่เป็นประโยชน์กับการเรียนให้กับนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	นักเรียนได้รับความไว้วางใจในการทำสิ่งต่าง ๆ จากครอบครัว	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน หมายถึง นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและการส่งเสริมจากเพื่อน ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแนะนำและแนวคิดการใช้ชีวิต การได้รับการยอมรับ ความเป็นมิตรหรือมิตรภาพ การให้ความใส่ใจให้ความสำคัญ และการให้คำปรึกษา									
17	เพื่อนให้คำแนะนำ ดักเตือน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกผิดชอบชั่วดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	นักเรียนได้แนวคิดดี ๆ เกี่ยวกับวิธีการเรียนและการทำสิ่งต่าง ๆ จากเพื่อน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	เมื่อนักเรียนมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยให้คำแนะนำ ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	เมื่อมีการแบ่งกลุ่ม เพื่อน ๆ จะให้การยอมรับนักเรียนเข้ากลุ่มหรือ เป็นหัวหน้ากลุ่ม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	นักเรียนมีเพื่อนที่คอยปลอบใจและไปหาได้ในยามที่นักเรียนมีเรื่องกังวลใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารกับเพื่อนได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ผลการพิจารณา
1	0.733*	ผ่านเกณฑ์
2	0.646*	ผ่านเกณฑ์
3	0.653*	ผ่านเกณฑ์
4	0.632*	ผ่านเกณฑ์
5	0.551*	ผ่านเกณฑ์
6	0.6*	ผ่านเกณฑ์
7	0.681*	ผ่านเกณฑ์
8	0.579*	ผ่านเกณฑ์
9	0.56*	ผ่านเกณฑ์
10	0.558*	ผ่านเกณฑ์
11	0.638*	ผ่านเกณฑ์
12	0.646*	ผ่านเกณฑ์
13	0.395*	ผ่านเกณฑ์
14	0.677*	ผ่านเกณฑ์
15	0.616*	ผ่านเกณฑ์
16	0.605*	ผ่านเกณฑ์
17	0.652*	ผ่านเกณฑ์
18	0.66*	ผ่านเกณฑ์
19	0.632*	ผ่านเกณฑ์
20	0.815*	ผ่านเกณฑ์
21	0.789*	ผ่านเกณฑ์
22	0.561*	ผ่านเกณฑ์
23	0.626*	ผ่านเกณฑ์
24	0.556*	ผ่านเกณฑ์
25	0.689*	ผ่านเกณฑ์
26	0.794*	ผ่านเกณฑ์
27	0.712*	ผ่านเกณฑ์
28	0.698*	ผ่านเกณฑ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ผลการพิจารณา
29	0.822*	ผ่านเกณฑ์
30	0.658*	ผ่านเกณฑ์
31	0.503*	ผ่านเกณฑ์
32	0.426*	ผ่านเกณฑ์
33	0.636*	ผ่านเกณฑ์
34	0.414*	ผ่านเกณฑ์
35	0.605*	ผ่านเกณฑ์
36	0.477*	ผ่านเกณฑ์
37	0.634*	ผ่านเกณฑ์
38	0.462*	ผ่านเกณฑ์
39	0.707*	ผ่านเกณฑ์
40	0.692*	ผ่านเกณฑ์
41	0.646*	ผ่านเกณฑ์
42	0.685*	ผ่านเกณฑ์
43	0.576*	ผ่านเกณฑ์
44	0.69*	ผ่านเกณฑ์
45	0.643*	ผ่านเกณฑ์
46	0.765*	ผ่านเกณฑ์
47	0.595*	ผ่านเกณฑ์
48	0.777*	ผ่านเกณฑ์
49	0.75*	ผ่านเกณฑ์
50	0.677*	ผ่านเกณฑ์
51	0.656*	ผ่านเกณฑ์
52	0.783*	ผ่านเกณฑ์
53	0.601*	ผ่านเกณฑ์
54	0.735*	ผ่านเกณฑ์
55	0.743*	ผ่านเกณฑ์
56	0.795*	ผ่านเกณฑ์
57	0.683*	ผ่านเกณฑ์
58	0.753*	ผ่านเกณฑ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ผลการพิจารณา
59	0.666*	ผ่านเกณฑ์
60	0.631*	ผ่านเกณฑ์
61	0.602*	ผ่านเกณฑ์
62	0.668*	ผ่านเกณฑ์
63	0.576*	ผ่านเกณฑ์
64	0.569*	ผ่านเกณฑ์
65	0.666*	ผ่านเกณฑ์
66	0.786*	ผ่านเกณฑ์
67	0.826*	ผ่านเกณฑ์
68	0.686*	ผ่านเกณฑ์
69	0.679*	ผ่านเกณฑ์
70	0.772*	ผ่านเกณฑ์
71	0.563*	ผ่านเกณฑ์
72	0.39*	ผ่านเกณฑ์
73	0.642*	ผ่านเกณฑ์

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 73 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.826 มีคุณภาพผ่านเกณฑ์จำนวน 73 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.826

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น(Cronbach's alpha coefficient)

ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ "ค่าอำนาจจำแนก" (Discrimination) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และคุณภาพทั้งฉบับ "ค่าความเชื่อมั่น" (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient: α) สรุปผลการวิเคราะห์ดังตาราง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.733*	0.981
2	0.646*	
3	0.653*	
4	0.632*	
5	0.551*	
6	0.6*	
7	0.681*	
8	0.579*	
9	0.56*	
10	0.558*	
11	0.638*	
12	0.646*	
13	0.395*	
14	0.677*	
15	0.616*	
16	0.605*	
17	0.652*	
18	0.66*	
19	0.632*	
20	0.815*	
21	0.789*	
22	0.561*	
23	0.626*	

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
24	0.556*	
25	0.689*	
26	0.794*	
27	0.712*	
28	0.698*	
29	0.822*	
30	0.658*	
31	0.503*	
32	0.426*	
33	0.636*	
34	0.414*	
35	0.605*	
36	0.477*	
37	0.634*	
38	0.462*	
39	0.707*	
40	0.692*	
41	0.646*	
42	0.685*	
43	0.576*	
44	0.69*	
45	0.643*	
46	0.765*	
47	0.595*	
48	0.777*	
49	0.75*	
50	0.677*	
51	0.656*	
52	0.783*	

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
53	0.601*	
54	0.735*	
55	0.743*	
56	0.795*	
57	0.683*	
58	0.753*	
59	0.666*	
60	0.631*	
61	0.602*	
62	0.668*	
63	0.576*	
64	0.569*	
65	0.666*	
66	0.786*	
67	0.826*	
68	0.686*	
69	0.679*	
70	0.772*	
71	0.563*	
72	0.39*	
73	0.642*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 73 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.826 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.981

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้

ADJ1 การปรับตัวด้านการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.733*	0.861
2	0.646*	
3	0.653*	
4	0.632*	
5	0.551*	
6	0.6*	
7	0.681*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.551 ถึง 0.733 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.861

ADJ2 การปรับตัวด้านสังคม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.579*	0.822
2	0.56*	
3	0.558*	
4	0.638*	
5	0.646*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.558 ถึง 0.646 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.822

ADJ3 การปรับตัวด้านอารมณ์แต่ละบุคคล

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.395*	0.887
2	0.677*	
3	0.616*	
4	0.605*	
5	0.652*	
6	0.66*	
7	0.632*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.395 ถึง 0.677 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.887

ADJ4 การปรับตัวด้านเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.815*	0.836
2	0.789*	
3	0.561*	
4	0.626*	
5	0.556*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.556 ถึง 0.815 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.836

ADJ5 การปรับตัวด้านผู้สอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.689*	0.908
2	0.794*	
3	0.712*	
4	0.698*	
5	0.822*	
6	0.658*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.658 ถึง 0.822 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

EQ1 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.503*	0.522
2	0.426*	
3	0.636*	
4	0.414*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.414 ถึง 0.636 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.522

EQ2 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.605*	0.817
2	0.477*	
3	0.634*	
4	0.462*	
5	0.707*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.462 ถึง 0.707 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.817

EQ3 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเข้าใจผู้อื่น

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.692*	0.831
2	0.646*	
3	0.685*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.646 ถึง 0.692 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.831

EQ4 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.576*	0.878
2	0.69*	
3	0.643*	
4	0.765*	
5	0.595*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.576 ถึง 0.765 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.878

EQ5 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรู้จักตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.777*	0.855
2	0.75*	
3	0.677*	
4	0.656*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.656 ถึง 0.777 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.855

SUP1 การสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์หรือครูผู้สอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.783*	0.937
2	0.601*	
3	0.735*	
4	0.743*	
5	0.795*	
6	0.683*	
7	0.753*	
8	0.666*	
9	0.631*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.601 ถึง 0.795 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.937

SUP2 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.602*	0.917
2	0.668*	
3	0.576*	
4	0.569*	
5	0.666*	
6	0.786*	
7	0.826*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.569 ถึง 0.826 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.917

SUP3 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.686*	0.883
2	0.679*	
3	0.772*	
4	0.563*	
5	0.39*	
6	0.642*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า แบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (วิธี Item Total Correlation) ตั้งแต่ 0.390 ถึง 0.772 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.883

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป

c:\users\pc\desktop\is ».â·\âÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

Mplus VERSION 7.11
MUTHEN & MUTHEN
04/03/2024 8:33 PM

INPUT INSTRUCTIONS

TITLE: SEM AES NEW

DATA:
FILE IS "C:\Users\PC\Desktop\is ».â·\âÄÄ\MPLUS\DATA\SEM DATA AES.txt";

VARIABLE:
NAMES ARE Adj1 Adj2 Adj3 Adj4 Adj5 EQ1 EQ2 EQ3 EQ4 EQ5 Sup1 Sup2 Sup3;
USEVARIABLES ARE Adj1 Adj2 Adj3 Adj4 Adj5 EQ1 EQ2 EQ3 EQ4 EQ5 Sup1
Sup2 Sup3;

ANALYSIS:
TYPE IS GENERAL;
ESTIMATOR IS ML;
ITERATIONS = 1000;
CONVERGENCE = 0.00005;

MODEL:
AJM BY Adj1 Adj2 Adj3 Adj4 Adj5;
EQ BY EQ1 EQ2 EQ3 EQ4 EQ5;
SS BY Sup1 Sup2 Sup3;
AJM ON EQ SS;
EQ ON SS;
SUP1 WITH ADJ4;
EQ2 WITH EQ1;
EQ1 WITH ADJ2;
SUP1 WITH ADJ5;
EQ1 WITH ADJ3;
EQ4 WITH ADJ1;

MODEL INDIRECT:
AJM IND SS;

OUTPUT: SAMPSTAT MODINDICES(3.84) STANDARDIZED;

INPUT READING TERMINATED NORMALLY

SEM AES NEW

SUMMARY OF ANALYSIS

Number of groups	1
Number of observations	200
Number of dependent variables	13
Number of independent variables	0
Number of continuous latent variables	3

Observed dependent variables

Continuous					
ADJ1	ADJ2	ADJ3	ADJ4	ADJ5	EQ1
EQ2	EQ3	EQ4	EQ5	SUP1	SUP2
SUP3					

Continuous latent variables		
AJM	EQ	SS

c:\users\pc\desktop\is ».ä·\äÄëÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

Estimator ML
 Information matrix OBSERVED
 Maximum number of iterations 1000
 Convergence criterion 0.500D-04
 Maximum number of steepest descent iterations 20

Input data file(s)
 C:\Users\PC\Desktop\is ».ä·\äÄëÄ\MPLUS\DATA\SEM DATA AES.txt

Input data format FREE

SAMPLE STATISTICS

SAMPLE STATISTICS

Means					
	ADJ1	ADJ2	ADJ3	ADJ4	ADJ5
1	4.273	4.334	4.228	4.309	4.315
Means					
	EQ1	EQ2	EQ3	EQ4	EQ5
1	4.050	4.200	4.235	4.285	4.261
Means					
	SUP1	SUP2	SUP3		
1	4.204	4.206	4.276		
Covariances					
	ADJ1	ADJ2	ADJ3	ADJ4	ADJ5
ADJ1	0.225				
ADJ2	0.161	0.225			
ADJ3	0.161	0.175	0.275		
ADJ4	0.168	0.172	0.183	0.269	
ADJ5	0.185	0.185	0.196	0.210	0.257
EQ1	0.142	0.124	0.188	0.163	0.175
EQ2	0.159	0.157	0.181	0.170	0.187
EQ3	0.149	0.166	0.174	0.170	0.187
EQ4	0.141	0.162	0.182	0.176	0.186
EQ5	0.170	0.172	0.193	0.186	0.200
SUP1	0.185	0.177	0.179	0.232	0.232
SUP2	0.189	0.208	0.199	0.204	0.225
SUP3	0.170	0.175	0.174	0.178	0.200
Covariances					
	EQ1	EQ2	EQ3	EQ4	EQ5
EQ1	0.314				
EQ2	0.220	0.283			
EQ3	0.199	0.219	0.291		
EQ4	0.186	0.195	0.222	0.266	
EQ5	0.198	0.227	0.224	0.224	0.307
SUP1	0.186	0.194	0.197	0.191	0.198
SUP2	0.182	0.216	0.189	0.213	0.215
SUP3	0.155	0.173	0.190	0.195	0.201

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

Covariances					
	SUP1	SUP2	SUP3		
SUP1	0.361				
SUP2	0.265	0.500			
SUP3	0.232	0.268	0.326		

Correlations					
	ADJ1	ADJ2	ADJ3	ADJ4	ADJ5
ADJ1	1.000				
ADJ2	0.715	1.000			
ADJ3	0.646	0.702	1.000		
ADJ4	0.685	0.699	0.673	1.000	
ADJ5	0.770	0.769	0.737	0.800	1.000
EQ1	0.533	0.468	0.639	0.560	0.616
EQ2	0.631	0.623	0.647	0.615	0.693
EQ3	0.584	0.649	0.614	0.608	0.685
EQ4	0.574	0.662	0.671	0.657	0.712
EQ5	0.646	0.654	0.664	0.646	0.712
SUP1	0.650	0.622	0.568	0.745	0.763
SUP2	0.564	0.620	0.536	0.557	0.629
SUP3	0.628	0.646	0.580	0.602	0.690

Correlations					
	EQ1	EQ2	EQ3	EQ4	EQ5
EQ1	1.000				
EQ2	0.740	1.000			
EQ3	0.657	0.764	1.000		
EQ4	0.644	0.710	0.798	1.000	
EQ5	0.639	0.770	0.748	0.785	1.000
SUP1	0.554	0.608	0.609	0.614	0.595
SUP2	0.460	0.574	0.495	0.584	0.548
SUP3	0.485	0.568	0.616	0.662	0.635

Correlations			
	SUP1	SUP2	SUP3
SUP1	1.000		
SUP2	0.624	1.000	
SUP3	0.676	0.663	1.000

THE MODEL ESTIMATION TERMINATED NORMALLY

MODEL FIT INFORMATION

Number of Free Parameters	48
Loglikelihood	
H0 Value	-920.547
H1 Value	-887.616
Information Criteria	
Akaike (AIC)	1937.093
Bayesian (BIC)	2095.413
Sample-Size Adjusted BIC	1943.344
(n* = (n + 2) / 24)	

Chi-Square Test of Model Fit

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

Value	65.862	
Degrees of Freedom	56	
P-Value	0.1725	

RMSEA (Root Mean Square Error Of Approximation)

Estimate	0.030	
90 Percent C.I.	0.000	0.055
Probability RMSEA <= .05	0.894	

CFI/TLI

CFI	0.996	
TLI	0.994	

Chi-Square Test of Model Fit for the Baseline Model

Value	2415.874	
Degrees of Freedom	78	
P-Value	0.0000	

SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)

Value	0.020	
-------	-------	--

MODEL RESULTS

		Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
AJM	BY				
	ADJ1	1.000	0.000	999.000	999.000
	ADJ2	1.030	0.069	14.875	0.000
	ADJ3	1.077	0.079	13.646	0.000
	ADJ4	1.108	0.076	14.492	0.000
	ADJ5	1.191	0.070	16.958	0.000
EQ	BY				
	EQ1	1.000	0.000	999.000	999.000
	EQ2	1.106	0.076	14.494	0.000
	EQ3	1.152	0.091	12.691	0.000
	EQ4	1.120	0.087	12.824	0.000
	EQ5	1.194	0.094	12.735	0.000
SS	BY				
	SUP1	1.000	0.000	999.000	999.000
	SUP2	1.098	0.090	12.176	0.000
	SUP3	0.967	0.071	13.633	0.000
AJM	ON				
	EQ	0.404	0.090	4.496	0.000
	SS	0.426	0.077	5.542	0.000
EQ	ON				
	SS	0.696	0.069	10.022	0.000
SUP1	WITH				
	ADJ4	0.037	0.008	4.522	0.000
	ADJ5	0.021	0.006	3.384	0.001
EQ2	WITH				
	EQ1	0.031	0.009	3.542	0.000
EQ1	WITH				
	ADJ2	-0.023	0.007	-3.309	0.001

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

ADJ3	0.027	0.008	3.128	0.002
EQ4 WITH				
ADJ1	-0.018	0.006	-3.179	0.001
Intercepts				
ADJ1	4.273	0.034	127.094	0.000
ADJ2	4.334	0.034	128.864	0.000
ADJ3	4.228	0.037	114.216	0.000
ADJ4	4.309	0.037	117.769	0.000
ADJ5	4.315	0.036	120.617	0.000
EQ1	4.050	0.039	103.039	0.000
EQ2	4.200	0.038	111.614	0.000
EQ3	4.235	0.038	111.007	0.000
EQ4	4.285	0.036	117.537	0.000
EQ5	4.261	0.039	108.753	0.000
SUP1	4.204	0.042	98.953	0.000
SUP2	4.206	0.050	84.108	0.000
SUP3	4.276	0.040	105.848	0.000
Variances				
SS	0.246	0.035	6.950	0.000
Residual Variances				
ADJ1	0.072	0.008	8.828	0.000
ADJ2	0.063	0.007	8.596	0.000
ADJ3	0.096	0.011	9.000	0.000
ADJ4	0.079	0.009	8.694	0.000
ADJ5	0.038	0.006	6.773	0.000
EQ1	0.142	0.015	9.425	0.000
EQ2	0.079	0.010	8.269	0.000
EQ3	0.069	0.009	7.982	0.000
EQ4	0.056	0.007	7.547	0.000
EQ5	0.069	0.009	7.862	0.000
SUP1	0.115	0.014	7.929	0.000
SUP2	0.203	0.024	8.350	0.000
SUP3	0.096	0.013	7.254	0.000
AJM	0.023	0.005	5.014	0.000
EQ	0.048	0.010	4.719	0.000

STANDARDIZED MODEL RESULTS

STDYX Standardization

		Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
AJM	BY				
	ADJ1	0.825	0.025	33.271	0.000
	ADJ2	0.850	0.022	38.825	0.000
	ADJ3	0.807	0.027	30.104	0.000
	ADJ4	0.840	0.023	36.361	0.000
	ADJ5	0.924	0.013	68.486	0.000
EQ	BY				
	EQ1	0.735	0.035	21.070	0.000
	EQ2	0.849	0.023	37.420	0.000
	EQ3	0.873	0.020	44.101	0.000
	EQ4	0.888	0.018	48.690	0.000
	EQ5	0.880	0.019	46.806	0.000
SS	BY				
	SUP1	0.826	0.027	30.495	0.000
	SUP2	0.770	0.034	22.935	0.000
	SUP3	0.840	0.027	31.476	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

AJM	ON				
EQ		0.421	0.087	4.817	0.000
SS		0.539	0.088	6.148	0.000
EQ	ON				
SS		0.845	0.030	28.308	0.000
SUP1	WITH				
ADJ4		0.391	0.072	5.411	0.000
ADJ5		0.316	0.084	3.762	0.000
EQ2	WITH				
EQ1		0.294	0.069	4.241	0.000
EQ1	WITH				
ADJ2		-0.245	0.068	-3.598	0.000
ADJ3		0.228	0.067	3.405	0.001
EQ4	WITH				
ADJ1		-0.275	0.081	-3.400	0.001
Intercepts					
ADJ1		8.987	0.455	19.754	0.000
ADJ2		9.112	0.461	19.774	0.000
ADJ3		8.076	0.409	19.765	0.000
ADJ4		8.328	0.422	19.752	0.000
ADJ5		8.529	0.432	19.743	0.000
EQ1		7.286	0.366	19.886	0.000
EQ2		7.892	0.401	19.686	0.000
EQ3		7.849	0.399	19.683	0.000
EQ4		8.311	0.421	19.752	0.000
EQ5		7.690	0.391	19.670	0.000
SUP1		6.997	0.356	19.633	0.000
SUP2		5.947	0.306	19.457	0.000
SUP3		7.485	0.381	19.652	0.000
Variances					
SS		1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances					
ADJ1		0.320	0.041	7.815	0.000
ADJ2		0.278	0.037	7.487	0.000
ADJ3		0.349	0.043	8.057	0.000
ADJ4		0.295	0.039	7.595	0.000
ADJ5		0.147	0.025	5.885	0.000
EQ1		0.459	0.051	8.953	0.000
EQ2		0.279	0.039	7.247	0.000
EQ3		0.239	0.035	6.914	0.000
EQ4		0.212	0.032	6.551	0.000
EQ5		0.225	0.033	6.792	0.000
SUP1		0.318	0.045	7.124	0.000
SUP2		0.406	0.052	7.854	0.000
SUP3		0.295	0.045	6.578	0.000
AJM		0.150	0.029	5.198	0.000
EQ		0.286	0.050	5.663	0.000

STDY Standardization

		Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
AJM	BY				
	ADJ1	0.825	0.025	33.271	0.000
	ADJ2	0.850	0.022	38.825	0.000
	ADJ3	0.807	0.027	30.104	0.000
	ADJ4	0.840	0.023	36.361	0.000
	ADJ5	0.924	0.013	68.486	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

EQ	BY				
EQ1		0.735	0.035	21.070	0.000
EQ2		0.849	0.023	37.420	0.000
EQ3		0.873	0.020	44.101	0.000
EQ4		0.888	0.018	48.690	0.000
EQ5		0.880	0.019	46.806	0.000
SS	BY				
SUP1		0.826	0.027	30.495	0.000
SUP2		0.770	0.034	22.935	0.000
SUP3		0.840	0.027	31.476	0.000
AJM	ON				
EQ		0.421	0.087	4.817	0.000
SS		0.539	0.088	6.148	0.000
EQ	ON				
SS		0.845	0.030	28.308	0.000
SUP1	WITH				
ADJ4		0.391	0.072	5.411	0.000
ADJ5		0.316	0.084	3.762	0.000
EQ2	WITH				
EQ1		0.294	0.069	4.241	0.000
EQ1	WITH				
ADJ2		-0.245	0.068	-3.598	0.000
ADJ3		0.228	0.067	3.405	0.001
EQ4	WITH				
ADJ1		-0.275	0.081	-3.400	0.001
Intercepts					
ADJ1		8.987	0.455	19.754	0.000
ADJ2		9.112	0.461	19.774	0.000
ADJ3		8.076	0.409	19.765	0.000
ADJ4		8.328	0.422	19.752	0.000
ADJ5		8.529	0.432	19.743	0.000
EQ1		7.286	0.366	19.886	0.000
EQ2		7.892	0.401	19.686	0.000
EQ3		7.849	0.399	19.683	0.000
EQ4		8.311	0.421	19.752	0.000
EQ5		7.690	0.391	19.670	0.000
SUP1		6.997	0.356	19.633	0.000
SUP2		5.947	0.306	19.457	0.000
SUP3		7.485	0.381	19.652	0.000
Variances					
SS		1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances					
ADJ1		0.320	0.041	7.815	0.000
ADJ2		0.278	0.037	7.487	0.000
ADJ3		0.349	0.043	8.057	0.000
ADJ4		0.295	0.039	7.595	0.000
ADJ5		0.147	0.025	5.885	0.000
EQ1		0.459	0.051	8.953	0.000
EQ2		0.279	0.039	7.247	0.000
EQ3		0.239	0.035	6.914	0.000
EQ4		0.212	0.032	6.551	0.000
EQ5		0.225	0.033	6.792	0.000
SUP1		0.318	0.045	7.124	0.000
SUP2		0.406	0.052	7.854	0.000
SUP3		0.295	0.045	6.578	0.000
AJM		0.150	0.029	5.198	0.000
EQ		0.286	0.050	5.663	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

STD Standardization

		Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
AJM	BY				
	ADJ1	0.392	0.028	14.150	0.000
	ADJ2	0.404	0.027	14.843	0.000
	ADJ3	0.422	0.031	13.704	0.000
	ADJ4	0.435	0.030	14.560	0.000
	ADJ5	0.467	0.027	17.043	0.000
EQ	BY				
	EQ1	0.409	0.034	11.940	0.000
	EQ2	0.452	0.031	14.728	0.000
	EQ3	0.471	0.031	15.416	0.000
	EQ4	0.458	0.029	15.872	0.000
	EQ5	0.488	0.031	15.653	0.000
SS	BY				
	SUP1	0.496	0.036	13.900	0.000
	SUP2	0.545	0.044	12.467	0.000
	SUP3	0.480	0.034	14.166	0.000
AJM	ON				
	EQ	0.421	0.087	4.817	0.000
	SS	0.539	0.088	6.148	0.000
EQ	ON				
	SS	0.845	0.030	28.308	0.000
SUP1	WITH				
	ADJ4	0.037	0.008	4.522	0.000
	ADJ5	0.021	0.006	3.384	0.001
EQ2	WITH				
	EQ1	0.031	0.009	3.542	0.000
EQ1	WITH				
	ADJ2	-0.023	0.007	-3.309	0.001
	ADJ3	0.027	0.008	3.128	0.002
EQ4	WITH				
	ADJ1	-0.018	0.006	-3.179	0.001
Intercepts					
	ADJ1	4.273	0.034	127.094	0.000
	ADJ2	4.334	0.034	128.864	0.000
	ADJ3	4.228	0.037	114.216	0.000
	ADJ4	4.309	0.037	117.769	0.000
	ADJ5	4.315	0.036	120.617	0.000
	EQ1	4.050	0.039	103.039	0.000
	EQ2	4.200	0.038	111.614	0.000
	EQ3	4.235	0.038	111.007	0.000
	EQ4	4.285	0.036	117.537	0.000
	EQ5	4.261	0.039	108.753	0.000
	SUP1	4.204	0.042	98.953	0.000
	SUP2	4.206	0.050	84.108	0.000
	SUP3	4.276	0.040	105.848	0.000
Variances					
	SS	1.000	0.000	999.000	999.000
Residual Variances					
	ADJ1	0.072	0.008	8.828	0.000
	ADJ2	0.063	0.007	8.596	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».ä\äÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

ADJ3	0.096	0.011	9.000	0.000
ADJ4	0.079	0.009	8.694	0.000
ADJ5	0.038	0.006	6.773	0.000
EQ1	0.142	0.015	9.425	0.000
EQ2	0.079	0.010	8.269	0.000
EQ3	0.069	0.009	7.982	0.000
EQ4	0.056	0.007	7.547	0.000
EQ5	0.069	0.009	7.862	0.000
SUP1	0.115	0.014	7.929	0.000
SUP2	0.203	0.024	8.350	0.000
SUP3	0.096	0.013	7.254	0.000
AJM	0.150	0.029	5.198	0.000
EQ	0.286	0.050	5.663	0.000

R-SQUARE

Observed Variable	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
ADJ1	0.680	0.041	16.635	0.000
ADJ2	0.722	0.037	19.412	0.000
ADJ3	0.651	0.043	15.052	0.000
ADJ4	0.705	0.039	18.181	0.000
ADJ5	0.853	0.025	34.243	0.000
EQ1	0.541	0.051	10.535	0.000
EQ2	0.721	0.039	18.710	0.000
EQ3	0.761	0.035	22.050	0.000
EQ4	0.788	0.032	24.345	0.000
EQ5	0.775	0.033	23.403	0.000
SUP1	0.682	0.045	15.247	0.000
SUP2	0.594	0.052	11.468	0.000
SUP3	0.705	0.045	15.738	0.000

Latent Variable	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
AJM	0.850	0.029	29.572	0.000
EQ	0.714	0.050	14.154	0.000

QUALITY OF NUMERICAL RESULTS

Condition Number for the Information Matrix 0.439E-03
(ratio of smallest to largest eigenvalue)

TOTAL, TOTAL INDIRECT, SPECIFIC INDIRECT, AND DIRECT EFFECTS

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Effects from SS to AJM				
Total	0.707	0.058	12.145	0.000
Total indirect	0.281	0.062	4.526	0.000
Specific indirect				
AJM				
EQ				
SS	0.281	0.062	4.526	0.000
Direct				
AJM				
SS	0.426	0.077	5.542	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».â\âÄÄ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

STANDARDIZED TOTAL, TOTAL INDIRECT, SPECIFIC INDIRECT, AND DIRECT EFFECTS

STDYX Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Effects from SS to AJM				
Total	0.894	0.023	39.740	0.000
Total indirect	0.356	0.073	4.844	0.000
Specific indirect				
AJM				
EQ				
SS	0.356	0.073	4.844	0.000
Direct				
AJM				
SS	0.539	0.088	6.148	0.000

STDY Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Effects from SS to AJM				
Total	0.894	0.023	39.740	0.000
Total indirect	0.356	0.073	4.844	0.000
Specific indirect				
AJM				
EQ				
SS	0.356	0.073	4.844	0.000
Direct				
AJM				
SS	0.539	0.088	6.148	0.000

STD Standardization

	Estimate	S.E.	Est./S.E.	Two-Tailed P-Value
Effects from SS to AJM				
Total	0.894	0.023	39.740	0.000
Total indirect	0.356	0.073	4.844	0.000
Specific indirect				
AJM				
EQ				
SS	0.356	0.073	4.844	0.000
Direct				
AJM				
SS	0.539	0.088	6.148	0.000

c:\users\pc\desktop\is ».ã·\ãÄëÃ\mplus\data\sem aes new mptext4.out

MODEL MODIFICATION INDICES

NOTE: Modification indices for direct effects of observed dependent variables regressed on covariates may not be included. To include these, request MODINDICES (ALL).

Minimum M.I. value for printing the modification index 3.840

		M.I.	E.P.C.	Std E.P.C.	StdYX E.P.C.
WITH Statements					
ADJ5	WITH ADJ4	5.315	0.013	0.013	0.236
EQ4	WITH EQ2	9.567	-0.018	-0.018	-0.269
EQ5	WITH EQ2	4.017	0.013	0.013	0.171
SUP2	WITH EQ3	6.417	-0.026	-0.026	-0.215

DIAGRAM INFORMATION

Use View Diagram under the Diagram menu in the Mplus Editor to view the diagram.
If running Mplus from the Mplus Diagrammer, the diagram opens automatically.

Diagram output

c:\users\pc\desktop\is ».ã·\ãÄëÃ\mplus\data\sem aes new mptext4.dgm

Beginning Time: 20:33:02
Ending Time: 20:33:02
Elapsed Time: 00:00:00

MUTHEN & MUTHEN
3463 Stoner Ave.
Los Angeles, CA 90066

Tel: (310) 391-9971
Fax: (310) 391-8971
Web: www.StatModel.com
Support: Support@StatModel.com

Copyright (c) 1998-2013 Muthen & Muthen